

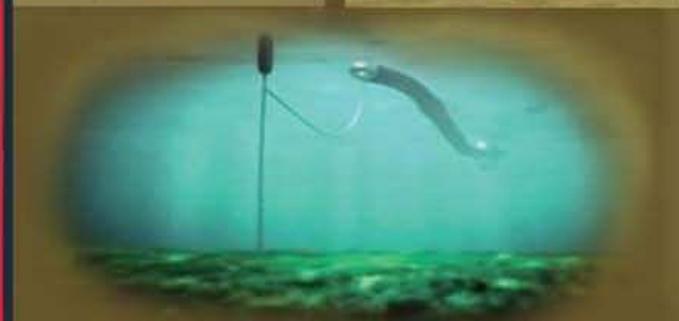
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΔΙΑΚΛΑΔΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΠΟΛΕΜΟΥ

ΔΙΑΚΛΑΔΙΚΗ Επιθεώρηση

ΑΔΙΣΠΟ

Βαλκάνια

Διημερίδα

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

Διοικητής ΑΔΙΣΠΟ
Ταξίαρχος Δημήτριος Κουτρουμάνης

**ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ**

Διευθυντής Σπουδών
Τξχος (Ι) Αθανάσιος Μακαντάσης
Σμχος (Ι) Παναγιώτης Μαλούδης
Αντχος Δημήτριος Σπύρου ΠΝ
Αντχος Ιωάννης Χάψος ΠΝ
ΜΥ Ελευθερία Καρατσίν
Επχίας (ΠΖ) Ευσταθίου Ελένη
ΜΥ Θεοδώρα Χατζηδάκη

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΧΕΔΙΑΣΗ ΕΝΤΥΠΟΥ

ΜΥ Ελευθερία Καρατσίν
Δημιουργία Εξωφύλλου: ΜΥ Μαρία Κολώνη

**ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ-ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ
ΕΙΚΟΝΑΣ**

Αλχίας (ΠΖ) Χριστίνα Αντωνιάδου
ΜΥ Ελευθερία Καρατσίν

ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ

Τμήμα Μελετών Ερευνών ΑΔΙΣΠΟ

ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Σχης (ΠΖ) Γεώργιος Χατζηθεοφάνους
Υπλγος (ΥΙ) Θεοχάρης Κουτσοκώστας
Αντχος Ηλίας Ζαχαρόπουλος ΠΝ
Πχης Νικόλαος Φίλιας ΠΝ
Ασμχος (Ι) Ακρίβος Στεργίου
Αντχος Κλεάνθης Κυριακίδης ΠΝ
Έδρα Ασφάλειας Στρατηγικής
Έδρα Επιχειρησιακής Σχεδίασης
Έδρα Διακλαδικού Αμυντικού
Προσανατολισού
Έδρα Διακλαδικών Επιχειρήσεων-Ασκήσεων

ΔΙΑΝΟΜΗ

Υπουργεία, Γενικά Επιτελεία,
Στρατιωτικοί Σχηματισμοί, ΓΕΕΦ, ΣΕΘΑ,
Στρατιωτικές Σχολές,
Σπουδαστές ΑΔΙΣΠΟ,
ΑΕΙ, Ινστιτούτα και Ερευνητικά Ιδρύματα

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΑΝΩΤΑΤΗ ΔΙΑΚΛΑΔΙΚΗ
ΣΧΟΛΗ ΠΟΛΕΜΟΥ

Γεωργικής Σχολής 29, ΤΚ 55535 Θεσσαλονίκη
Τηλ. 2310 472603, FAX 2310 471710
e-mail: grammateia@adispo.auth.gr

Διανέμεται Δωρεάν

Το Περιοδικό
“Διακλαδική Επιθεώρηση”
δημοσιεύεται και στο διαδίκτυο
στον ιστοχώρο του ΓΕΕΘΑ
www.geetha.mil.gr
(επιλογή: οργάνωση/..ΑΔΙΣΠΟ)

ΟΡΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

Στη Διακλαδική Επιθεώρηση δημοσιεύονται:

α. Επιστημονικές εργασίες και διαλέξεις των Σπουδαστών της Σχολής, ομιλίες της Ηγεσίας του ΥΕΘΑ, που αφορούν τις ΕΔ, Καθηγητών Πανεπιστημίων και γενικά Πνευματικών Προσωπικοτήτων, για θέματα Διακλαδικού ενδιαφέροντος, Στρατηγικής, Γεωπολιτικής και Διεθνών Σχέσεων.

β. Συμπεράσματα ή αποσπάσματα από σεμινάρια, ημερίδες και διημερίδες, που διοργανώνει η Σχολή.

γ. Εκπαιδευτικές και λοιπές δραστηριότητες της Σχολής.

Οι εργασίες πρέπει να περιλαμβάνουν πλήρη επιστημονική τεκμηρίωση - βιβλιογραφία, να αναφέρουν πλήρως τα στοιχεία του συγγραφέα και να μην υπερβαίνουν τις 4000 λέξεις.

Δε δημοσιεύονται εργασίες που περιέχουν διαβαθμισμένες πληροφορίες, εργασίες που δεν τεκμηριώνεται το περιεχόμενό τους και έχουν αιχμές πολιτικής φύσεως ή μη ευπρεπείς εκφράσεις.

Δημοσίευση εργασίας δε σημαίνει αποδοχή απόψεων του συγγραφέα της από την ΑΔΙΣΠΟ.

Οι βιβλιογραφικές σημειώσεις πρέπει να έχουν ενιαία αρίθμηση, να βρίσκονται στο τέλος του άρθρου και να δίνονται ως εξής: Ονοματεπώνυμο συγγραφέα, Τίτλος βιβλίου και υπότιτλος, Εκδοτικός οίκος, Έτος έκδοσης, Σελίδα.

Οι μελέτες στρατηγικού και γεωπολιτικού περιεχομένου πρέπει να συνοδεύονται και από σχετικούς χάρτες και σχεδιαγράμματα.

Η οποιαδήποτε εργασία πρέπει να παραδίδεται σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή.

Δεν επιστρέφεται το υλικό, ανεξάρτητα αν δημοσιευθεί ή όχι.

πρόλογος

του Ταξίαρχου Δημήτριου Κουτρουμάνη

e
d
i
t
o
r
i
a
l

Αγαπητοί Αναγνώστες,

Σας καλωσορίζουμε στη νέα μας έκδοση και σας ευχόμαστε υγεία, ευτυχημένο και παραγωγικό το 2012.

Το πρώτο τεύχος της "Διακλαδικής Επιθεώρησης" για το έτος 2012 είναι εστιασμένο στην καινοτομία και την υιοθέτηση και υλοποίηση πρωτοπόρων ιδεών. Πρώτο δείγμα της προσπάθειας αυτής για συνεχή βελτίωση και ανανέωση, είναι η νέα εμφάνιση του περιοδικού που εκδίδει η Σχολή, στοχεύοντας όχι μόνο σε θέματα εμφάνισης και προβολής του εκπαιδευτικού έργου της ΑΔΙΣΠΟ, αλλά στην τυποποίηση με ανάλογες εκδόσεις των Ενόπλων Δυνάμεων και στην κατά το δυνατόν βέλτιστη αξιοποίηση των δυνατοτήτων του διατιθέμενου ανθρώπινου δυναμικού της.

Στο πλαίσιο αυτής της συνεχούς προσπάθειας που καταβάλλεται από την ΑΔΙΣΠΟ, προκειμένου να επιτυγχάνεται διαρκής αναβάθμιση της παρεχόμενης εκπαίδευσης στους Ανώτερους Αξιωματικούς όλων των Κλάδων των Ενόπλων Δυνάμεων που φοιτούν σ' αυτήν, τέθηκαν και επιτεύχθηκαν νέοι στόχοι προς αυτή την κατεύθυνση.

Με δεδομένη την περιορισμένη διαθεσιμότητα πόρων λόγω των δυσμενών συγκυριών της περιόδου που διανύουμε, η ΑΔΙΣΠΟ με ελάχιστο οικονομικό κόστος πραγματοποίησε μια ριζική αναδόμηση του πληροφοριακού δικτύου της. Αναβάθμισε τόσο τις δυνατότητες του εσωτερικού πληροφοριακού της δικτύου (intranet), ώστε να είναι χρηστικό από το σύνολο των σπουδαστών και επιτελών της, όσο και της σχετικής εκπαιδευτικής ιστοσελίδας που φιλοξενεί τις εκπαιδευτικές της δραστηριότητες. Παράλληλα, αναγνωρίζοντας τις όλο και μεγαλύτερες δυνατότητες που παρέχει το διαδίκτυο σε όλους τους τομείς ενδιαφέροντός της, δημιούργησε την κατάλληλη υποδομή και προϋποθέσεις ώστε να διατηρεί δική της ανεξάρτητη ιστοσελίδα.

Στοχεύοντας σε μια όλο και διευρυνόμενη συνεργασία και διαδραστικότητα με την Στρατιωτική Οικογένεια και την Ακαδημαϊκή κοινότητα, η Σχολή διοργάνωσε και πραγματοποίησε το προηγούμενο τρίμηνο μια πληθώρα δραστηριοτήτων, όπως διαλέξεις, σεμινάρια και ημερίδες, με την παρουσία έγκριτων Ακαδημαϊκών, Αξιωματούχων, εκπροσώπων σύμμαχων και φίλων Κρατών, δημοσιογράφων, κτλ., όπως θα παρουσιαστούν στις σελίδες αυτού του τεύχους. Από τις δραστηριότητες αυτές, ξεχώρισε η διημερίδα που διοργάνωσε στη Λέσχη Αξιωματικών Φρουράς Θεσσαλονίκης με θέμα "Βαλκάνια: Ιστορική Προσέγγιση - Διαμορφωθείσα Κατάσταση - Εξελίξεις", όπου πέραν της συμμετοχής εξεχόντων ομιλητών και διακεκριμένου ακροατηρίου, τονίστηκε εκ νέου η εξωστρέφεια της ΑΔΙΣΠΟ και το υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης και υπόβαθρου των στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων.

Η Σχολή θα συνεχίσει τις ακούραστες και αδιάκοπες προσπάθειες που καταβάλει για διαρκή εκσυγχρονισμό, ανανέωση και παροχή επικαιροποιημένης εκπαίδευσης και επιμόρφωσης, σύμφωνα με τα πρότυπα Εθνικών και διεθνών εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων. Παρακολουθώντας τις διεθνείς εξελίξεις, οι οποίες μεταβάλλουν ραγδαία το γεωπολιτικό περιβάλλον τόσο σε επιχειρησιακό όσο και σε Στρατηγικό επίπεδο, θα εξακολουθήσει να συμβάλλει στη δυνατότητα διαμόρφωσης ορθής, σφαιρικής, αντικειμενικής και αποτελεσματικής κρίσης στο φυτώριο διακλαδικών επιτελών των Ενόπλων Δυνάμεων.

Βιογραφικό Σημείωμα

Ο Ταξχος Δημήτριος Κουτρουμάνης, γεννήθηκε στο Μόντρεαλ του Καναδά το 1961. Εισήλθε στη Στρατιωτική Σχολή Ευελπίδων το 1979 και αποφοίτησε το 1983 ως ανθυπολοχαγός Διαβιβάσεων..

Κατά τη διάρκεια της σταδιοδρομίας του, έχει υπηρετήσει σε Μονάδες των Διαβιβάσεων και των Ειδικών Δυνάμεων και ως επιτελής σε Σχηματισμούς και Μείζονες Επιχειρησιακούς Σχηματισμούς. Ως ειδικός επιτελής υπηρέτησε στο Κλάδο Επιχειρήσεων της NACOSA του Ανωτάτου Διασυμμαχικού Στρατηγείου Δυνάμεων Ευρώπης, SHAPE. Επίσης, υπηρέτησε ως εκπρόσωπος της χώρας μας στην Επιτροπή C3 του NATO τοποθετημένος στη Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Ελλάδας στο NATO από το 2004 μέχρι το 2007.

Πρόλογος

1

4
 Ημερήσια διαταγή παραδίδοντας Διοικητού Ανωτάτης Διακλαδικής Σχολής Πολέμου (ΑΔΙΣΠΟ) Υποναυάρχου Παναγιώτη ΛΙΤΣΑ ΠΝ

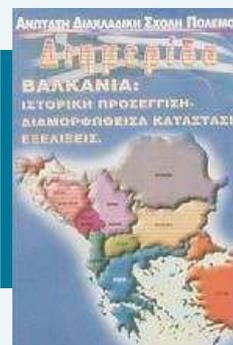

6
 Ημερήσια διαταγή παραλαμβάνοντας Διοικητού Ανωτάτης Διακλαδικής Σχολής Πολέμου (ΑΔΙΣΠΟ) Ταξίαρχου Δημήτριου Κουρουμάνη

8
 Ημερίδα ΑΔΙΣΠΟ ΑΟΖ

10
 Δημερίδα ΑΔΙΣΠΟ Βαλκάνια

Η παρουσία των Ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων στα Βαλκάνια
 του Σχη (ΠΖ) Γεώργιου Χατζηθεοφάνους 20

Κάπνισμα: Μία Χρόνια Νόσος με Πολλές Επιπτώσεις στην Υγεία
 του Υπλγου (ΥΙ) Θεοχάρη Κουτσοκώστα 33

Υψηλή Στρατηγική των ΗΠΑ στον Πόλεμο Κατά της Τρομοκρατίας
 του Αντχου Ηλία Ζαχαρόπουλου ΠΝ 36

Διπλωματία και Στρατηγική των Υπερδυνάμεων 1949-89
 του Πχη Νικόλαου Φίλια ΠΝ 50

Οι "Επιχειρήσεις Επίδρασης" σε 15 ερωτήσεις
 του Ασμη (Ι) Ακριβού Στεργίου 64

Από τον Μάχαν στον Κόρμπετ: Θεωρίες Ναυτικής Ισχύος και Διαχρονική Εφαρμογή Ναυτικής Στρατηγικής στις Ελληνικές Θάλασσες
 του Αντχου Κλεάνθη Κυριακίδη ΠΝ 76

2 Διακλαδική Επιθεώρηση

Δραστηριότητες ΑΔΙΣΠΟ

82 Παραλαβή-Παράδοση Διοίκησης ΑΔΙΣΠΟ

84 Ημερίδα
ΑΔΙΣΠΟ ΑΟΖ

85 Διημερίδα
ΑΔΙΣΠΟ Βαλκάνια

92 Διάλεξη Αρχηγού
Στόλου Υπνχου
Κων/νου Μαζαράκη -
Αινιάν ΠΝ

93 Διάλεξη Δντή ΑΤΑ/Α1
Σμχου (Ι) Γεώργιου
Μπλιούμη

88 Άσκηση ΤΑΣ
"Χειρισμός Κρίσεων"
<<T-101>>

89 Διάλεξη
Υδκτή Δ'ΣΣ Υππγου
Γεώργιου Σπυρόπουλου

90 Διάλεξη General (Ret' d)
Budde Hans Otto

90 Διάλεξη Captain (N)
Braunschweig USA
Defense Attache to
Greece

91 Διάλεξη Colonel
Tony Morphet
British Defense
Attache to Greece

91 Διάλεξη Colonel
Gerard Gailhouse
French Defense
Attache to Greece

94 Επισκοπήσεις
Οκτωβρίου,
Νοεμβρίου,
Δεκεμβρίου

97 Διαλέξεις Καθηγητών

97 Διάλεξη κ. Ανδρέα
Ανδριανόπουλου
πρώην Υπουργού

101 Επισκέψεις - Ξεναγήσεις ΑΔΙΣΠΟ

102 Επίσκεψη ΑΔΙΣΠΟ
στο Δ'ΣΣ, 1ο ΚΕΠ και
350 ΠΚΒ

103 Επίσκεψη στο Ελληνικό
Χωριό SOS

Ημερήσια διαταγή παραδίδοντας Διοικητού Ανωτάτης Διακλαδικής Σχολής Πολέμου (ΑΔΙΣΠΟ) Υποναυάρχου Παναγιώτη ΛΙΤΣΑ ΠΝ, της 14ης Νοεμβρίου 2011

Σε εκτέλεση αποφάσεως της Ηγεσίας παραδίδω σήμερα καθήκοντα Διοικητού της Ανωτάτης Διακλαδικής Σχολής Πολέμου στον εξαιρετο συνεργάτη, συνάδελφο και φίλο, Ταξίαρχο Δημήτριο Κουτρουμάνη, που με στήριξε εκτελώντας άψογα τα καθήκοντα του Υποδιοικητού.

Η στιγμή της παραδόσεως των καθηκόντων αποτελεί στιγμή περισυλλογής, ιδιαίτερα όταν αυτά συνδέονται με τον κρισιμότερο τομέα της βελτίωσης του αξιόμαχου των Ενόπλων Δυνάμεων, τον τομέα της εκπαίδευσης. Εκτιμώ ότι ο χρόνος που πέρασε ήταν δημιουργικός και παρά τις δυσχέρειες που όλοι γνωρίζουμε, η εκπαίδευση αναβαθμίστηκε χάρη στις προσωπικές προσπάθειες όλων σας, τις οποίες οφείλω να εξάρω.

Θα ήθελα να αναφερθώ επιγραμματικά σε κάποιες προσπάθειες και καινοτομίες που έλαβαν χώρα, όχι ως απολογισμό έργου, αλλά για να αποτελέσουν την πυξίδα στην πορεία για περαιτέρω βελτίωση. Ο εκσυγχρονισμός της θεματολογίας της Σχολής και η διεύρυνση της συνεργασίας με την πανεπιστημιακή κοινότητα και επιστημονικούς φορείς έδωσαν ώθηση στον ακαδημαϊκό τομέα της εκπαίδευσης.

Παράλληλα η επιτελική επιμόρφωση αναδείχθηκε όχι μόνο με την παρουσία στο βήμα της Σχολής της Ηγεσίας των Κλάδων των Ενόπλων Δυνάμεων, αλλά και με τη συμμετοχή σε διακλαδικές ή και διασυμμαχικές ασκήσεις όπως η "Coalition 2011" και σεμινάρια όπως το Διεθνές Συνέδριο Χειρισμού Κρίσεων "Athena 2011".

Παρά τον εύλογο περιορισμό των κονδυλίων επετεύχθη πλήρης αναβάθμιση της υλικοτεχνικής υποδομής των πληροφοριακών συστημάτων και δημιουργία ηλεκτρονικής βιβλιοθήκης, που δεν αποτελούν πολυτέλεια αλλά την απαραίτητη ελάχιστη υποδομή για μια Σχολή Πολέμου του 21ου αιώνα.

Στα πλαίσια της πάγιας επιδίωξης για δημιουργία ενός αντικειμενικότερου τρόπου αξιολόγησης των προσπαθειών και των επιδόσεων των Σπουδαστών παράλληλα με την αξιοποίηση των ήδη κεκτημένων εμπειριών και γνώσεών τους, άλλαξε η διαδικασία ανάθεσης θεμάτων διατριβών. Συνεπώς, αναμένουμε με ενδιαφέρον τα πλέον αναλυτικά, εμπειριστατωμένα και εκμεταλλεύσιμα τελικά προϊόντα.

Απευθυνόμενος στους Σπουδαστές θα ήθελα να επισημάνω ότι η περίοδος των Σπουδών σας εδώ είναι μία ευκαιρία να εμπεδώσετε και να

βιώσετε τη Διακλαδικότητα, απαλλαγμένοι από πιεστικές υπηρεσιακές υποχρεώσεις και ευθύνες. Δε σας συνιστώ όμως χαλάρωση. Θα πρέπει να έχετε πάντα στο μυαλό τα λόγια του Μεγάλου Αλεξάνδρου "Πονούντων και κινδυνεύοντων τα καλά και μεγάλα έργα". Αν αξιοποιήσετε τον χρόνο που σας διατίθεται θα βελτιώσετε την επαγγελματική σας κατάρτιση και την προσωπική σας μόρφωση και θα αισθανθείτε επαρκείς να λάβετε ή να εισηγηθείτε κρίσιμες αποφάσεις, σε μια εποχή που η χώρα μας σας έχει ιδιαίτερη ανάγκη. Μπορεί η Σχολή Πολέμου να μη χαράζει τη ρότα σας, όμως θα πρέπει σε όλη σας τη σταδιοδρομία να είναι ευδιάκριτα τα απόνερα της Σχολής Πολέμου.

Απευθυνόμενος στους Ελληνοκύπριους Σπουδαστές, τους Σπουδαστές των Σωματίων Ασφαλείας, καθώς και τους φιλοξενούμενους αλλοδαπούς αξιωματικούς, θα ήθελα να σας ευχαριστήσω για τη συνεργασία και να σας συγχαρώ για την προσπάθεια που καταβάλλετε και τη συνολική συνεισφορά σας στη Σχολή με την εποικοδομητική κατάθεση των γνώσεων, απόψεων και εμπειριών σας.

Απευθυνόμενος στο Προσωπικό της Σχολής, θα ήθελα να τονίσω ότι χωρίς την προσπάθειά σας δε θα ήταν δυνατόν να πετύχουμε στο έργο μας και θα ήθελα να σας ευχαριστήσω όλους μαζί και τον καθένα ξεχωριστά για τον επαγγελματισμό σας. Είμαι πεπεισμένος ότι θα συνεχίσετε με τον ίδιο ζήλο να στηρίζετε και τον νέο σας Διοικητή.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω προσωπικά τους αμεσότερους συνεργάτες μου, τον Υποδιοικητή Ταξίαρχο Δημήτριο Κουτρομάνη και τον Διευθυντή Σπουδών Ταξίαρχο Αθανάσιο Μακαντάση για την άριστη συνεργασία και αμέριστη υποστήριξη την οποία μου προσέφεραν.

Στον παραλαμβάνοντα Διοικητή, εύχομαι υγεία, καλή επιτυχία, δύναμη, και καλή τύχη στα νέα του καθήκοντα. Κλείνοντας, θα ήθελα να σας παροτρύνω σε μια εποχή μεμψιμοιρίας και εύκολων δικαιολογιών να μείνετε προσηλωμένες και προσηλωμένοι στο καθήκον σας. Να κλείσετε τα αυτιά σας στις σειρήνες της μοιρολατρίας και να έχετε κατά νου την περίφημη ρήση του Αννίβα: "Αν έχει δρόμο τον χρησιμοποιούμε. Αν όχι, τον δημιουργούμε".

Υποναύαρχος Παναγιώτης Λίτσας Π.Ν.
Διοικητής

Ημερήσια διαταγή παραλαμβάνοντας Διοικητού Ανωτάτης Διακλαδικής Σχολής Πολέμου (ΑΔΙΣΠΟ) Ταξίαρχου Δημήτριου Κουτρουμάνη, της 14ης Νοεμβρίου 2011

Αξιωματικοί, Υπαξιωματικοί, Στρατευμένοι και Πολιτικό Προσωπικό της Ανωτάτης Διακλαδικής Σχολής Πολέμου.

Με απόφαση της Στρατιωτικής Ηγεσίας αναλαμβάνω σήμερα τα καθήκοντα του Διοικητού της ΑΔΙΣΠΟ από τον Δκτή μου, Υποναύαρχο Κύριο Λίτσα Παναγιώτη.

Αναγνωρίζω τις ιδιαιτερότητες της αποστολής και τις ευθύνες που αναλαμβάνω. Αντιλαμβάνομαι πλήρως ότι, η εφαρμογή της διακλαδικότητας και η εκπαίδευση είναι δύο τομείς άρρηκτα συνδεδεμένοι. Μόνο μέσα από τη διακλαδική εκπαίδευση είναι δυνατόν να επιτευχθεί η ανάπτυξη κοινής αντίληψης και μεθόδων εργασίας, η δημιουργία αμοιβαίας εμπιστοσύνης, και η εμπέδωση του διακλαδικού πνεύματος που αποτελούν βασικούς παράγοντες για την επιτυχή εκτέλεση της αποστολής μας.

Η αναγκαιότητα παροχής διακλαδικής εκπαίδευσης, έγινε από την αρχή αντιληπτή από την ηγεσία και με την δημιουργία της Σχολής δρομολογήθηκαν ενέργειες για την επίτευξή της.

Η Ανωτάτη Διακλαδική Σχολή Πολέμου, αποτελεί την κορωνίδα της επαγγελματικής κατάρτισης για τη σταδιοδρομία των αξιωματικών των Ενόπλων Δυνάμεων. Μέσα από την παρεχόμενη διακλαδική εκπαίδευση επιδιώκεται η προαγωγή της ικανότητας των αξιωματικών στη σχεδίαση, διεύθυνση και διεξαγωγή διακλαδικών επιχειρήσεων. Παράλληλα, μέριμνά μας είναι κάθε σπουδαστής μετά την αποφοίτησή του να έχει αποκτήσει ένα υψηλό επίπεδο γνώσεων σε θέματα εθνικού ενδιαφέροντος, διεθνών οργανισμών, διμερών και διεθνών σχέσεων. Η Σχολή μας καλλιεργεί και αναπτύσσει τη διακλαδικότητα, σεβόμενη και διαφυλάσσοντας, τις ιδιαιτερότητες, τους εσωτερικούς κανονισμούς και κυρίως τις παραδόσεις κάθε Κλάδου των Ενόπλων Δυνάμεων.

Για την επιτυχή εκπλήρωση της αποστολής της Σχολής, απαιτείται:

α. Το διοικητικό και εκπαιδευτικό προσωπικό της Σχολής να καταβάλλει συνεχείς προσπάθειες για τη βελτίωση του επιπέδου των παρεχομένων γνώσεων και την προσαρμογή της εκπαίδευσης στα νέα δεδομένα και νέες μεθόδους, λαμβάνοντας πάντοτε υπόψη τη ραγδαία τεχνολογική εξέλιξη η οποία επιδρά σημαντικά στην ταχύτητα με την οποία θα εξελίσσονται οι μελλοντικές επιχειρήσεις.

β. Οι σπουδαστές να εκμεταλλευθούν στο έπακρο το διατιθέμενο χρόνο για να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις, ώστε να μπορέσουν να ανταποκριθούν στο δύσκολο έργο τους.

Σύνθημα μας θα εξακολουθήσει να είναι: "Χτίζουμε με καινοτόμο σκέψη πάνω στις παραδόσεις μας".

Αξιωματικοί, Υπαξιωματικοί, Στρατευμένοι και Πολιτικό Προσωπικό της Ανωτάτης Διακλαδικής Σχολής Πολέμου. Θα καταβάλλω κάθε προσπάθεια για την υλοποίηση των στόχων της Σχολής, είμαι έτοιμος να δεχθώ και να εξετάσω κάθε πρότασή σας, για την περαιτέρω βελτίωση της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης. Θα παρακολουθώ από κοντά το έργο σας και θα είμαι συμπαραστάτης σας όπως μέχρι τώρα.

Σπουδαστές των φίλιων χωρών. Το ΓΕΕΘΑ και η Σχολή μας επιδεικνύει ιδιαίτερη ευαισθησία, ενδιαφέρον και μέριμνα, ώστε να πετύχετε απόλυτα το σκοπό για τον οποίο βρίσκεστε εδώ και να καταστείτε "πρεσβευτές καλής θέλησης" της Ελλάδος.

Σεβόμενος απόλυτα το άριστο έργο του Δκτού, που έχει επιτελεσθεί μέχρι σήμερα και από τους προκατόχους του καθώς και από το προσωπικό της Σχολής, σας καλώ να συνεχίσετε με τον ίδιο ζήλο τις προσπάθειές για το καλό της Σχολής και των Ενόπλων μας Δυνάμεων.

Στον απερχόμενο Διοικητή μας Υποναύαρχο Παναγιώτη Λίτσα Υπαρχηγό ΓΕΝ, εύχομαι υγεία, οικογενειακή ευτυχία, δύναμη για το καινούργιο και δύσκολο έργο που αναλαμβάνει.

Τελειώνοντας κλίνω ευλαβικά το γόναυ μου και αποτείω φόρο τιμής στους ηρωικά πεσόντες υπέρ πατρίδος Αξικούς και Οπλίτες μας.

Ταξίαρχος Δημήτριος Κουτρουμάνης
Διοικητής

Ημερίδα ΑΔΙΣΠΟ ΑΟΖ

20 Οκτωβρίου 2011

Την 20η Οκτωβρίου 2011 στην Έδρα της ΑΔΙΣΠΟ στην Θεσσαλονίκη πραγματοποιήθηκε η Ημερίδα με Θέμα: "Α.Ο.Ζ. και Υποθαλάσσιοι Πόροι στην Αν. Μεσόγειο. Συμφέροντα, προοπτικές και εξελίξεις στη διαμόρφωση νέων συμμαχιών".

Καθώς η Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη αποτελεί ένα από τα πλέον επίκαιρα και ζωτικής σημασίας θέματα, η Ανωτάτη Διακλαδική Σχολή Πολέμου αποφάσισε τη διοργάνωση της παραπάνω Ημερίδας για τη διευκρίνιση παρερμηνειών και την εμβάθυνση σε ένα θέμα που άπτεται των ελληνικών γεωπολιτικών, γεωστρατηγικών και γεωοικονομικών συμφερόντων.

Η Ημερίδα είχε σαν επιμέρους στόχους:

- α. Την επιμόρφωση των μελλοντικών στρατιωτικών ηγητόρων σε θέματα γεωπολιτικής, με σκοπό την προαγωγή της ικανότητάς τους στη αντίληψη του περιφερειακού και διεθνούς περιβάλλοντος.
- β. Την ανάδειξη της πόλης της Θεσσαλονίκης και της Βορείου Ελλάδος ως τόπου διακίνησης ιδεών και εναλλακτικών προσεγγίσεων σε εξόχως ενδιαφέροντα θέματα.
- γ. Την ανάδειξη της Σχολής Πολέμου ως επιστημονικού φορέα στο χώρο των Ενόπλων Δυνάμεων που διαπραγματεύεται και θέματα ασφάλειας και στρατηγικής.

Την Συντονιστική Επιτροπή της Ημερίδας αποτελούσαν οι:

Πλοίαρχος Χ. Παυλούδης Π.Ν. - Διευθυντής ΕΑΣ

Πλωτάρχης Ν. Μεταξάς Π.Ν. - Εκπαιδευτής ΕΑΣ

Καψάλας Δημήτριος - Δημοσιογράφος

Το Πρόγραμμα της Ημερίδας περιελάμβανε τις παρακάτω ενότητες:

1η Ενότητα: "Διεθνές Δίκαιο της Θάλασσας και Νομολογία για την Α.Ο.Ζ." Εισήγηση από τον Αναπληρωτή Καθηγητή Παν. Αιγαίου κο Πέτρο Σιούσουρας.

2η Ενότητα: "Υποθαλάσσιοι πόροι Ανατολικής Μεσογείου" Εισήγηση από τον Καθηγητή του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κο Γρηγόρη Τσόκα.

3η Ενότητα: "Γεωστρατηγική προσέγγιση" Εισήγηση από τον Dr Φοίβο Αποστολόπουλο και "Εξωτερική Πολιτική Ελλάδας/Τουρκίας/Ισραήλ/Κύπρου & Μεγάλων Δυνάμεων για την περιοχή της Ανατ. Μεσογείου" Εισήγηση από τον Λέκτορα Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης κο Σωτήρη Σέρμπο.

Ακολούθησαν Ερωτήσεις - Συζήτηση με όλους τους Ομιλητές της Ημερίδας. Η Ημερίδα έκλεισε από τον Διοικητή ΑΔΙΣΠΟ Υπνχο Παν. Λίτσα ΠΝ.

Από την Ημερίδα προέκυψαν τα παρακάτω:

α. Η Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη αποτελεί σημείο τριβής, αλλά και συνεργασίας, διαμάχης αλλά και προσέγγισης, σύναψης νέων συμμαχιών αλλά και αλλαγής πολιτικού προσανατολισμού για αρκετές χώρες τις Ανατολικής Μεσογείου.

β. Η αναζήτηση της εκμετάλλευσης του υποθαλάσσιου πλούτου σε μεγάλες αποστάσεις από τα χωρικά ύδατα των χωρών, επίτευγμα του δεύτερου μισού του 20ου αιώνα και προϊόν της περιόδου της από-αποικιοποίησης, απασχόλησε μάλλον αργά την περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου. Όμως η αναζήτηση νέων φυσικών πόρων και νέων οικονομικών μέσων με πλήρη εκμετάλλευση του θαλασσίου πλούτου, αποτελεί μονόδρομο ιδιαίτερα μέσα στη σύγχρονη δυσμενή οικονομική συγκυρία τόσο για την εξασφάλιση της επιβίωσής ενός έθνους όσο και για την ανάπτυξή του.

γ. Οι διαφορετικές κουλτούρες, η πολυτάραχη ιστορία αλλά και οι διαφορετικές προσεγγίσεις των χωρών της Ανατολικής Μεσογείου ως προς το Δίκαιο της Θάλασσας, είναι ζητήματα που θα μας απασχολήσουν στο κοντινό μέλλον.

Διημερίδα ΑΔΙΣΠΟ

Ομιλία-Κήρυξη Έναρξης Διημερίδας από το Διοικητή της ΑΔΙΣΠΟ

Η Σχολή στο πλαίσιο της επιμόρφωσης των σπουδαστών πραγματοποιεί σήμερα και αύριο διημερίδα με θέμα Βαλκάνια: Ιστορική Προσέγγιση - Διαμορφωθείσα Κατάσταση - Εξελίξεις.

Τα Βαλκάνια από το μακρινό παρελθόν λειτούργησαν και λειτουργούν ως σταυροδρόμι πολιτισμών, ανάμεσα στην Ευρωπαϊκή και την Ασιατική ήπειρο. Η ταυτότητα και ο τεμαχισμός της βαλκανικής χερσονήσου θεωρείται σύμφωνα με αρκετούς ιστορικούς απότοκο της ορεινής γεωγραφίας της, της συγκέντρωσης πολλών εθνοτήτων σε έναν γεωγραφικά περιορισμένο χώρο και της εξαιρετικά βίαιης ιστορίας της, που είναι γεμάτη πολέμους, επιδρομές, εξεγέρσεις.

Η ρευστότητα των συνόρων στην Βαλκανική και ο μεγάλος αριθμός πολέμων και αντιπαραθέσεων ερμηνεύεται συχνά ως δυσκολία των διαφορετικών εθνοτήτων να συνεργαστούν μεταξύ τους ειρηνικά. Τούτη η άποψη είναι ιστορικά ελεγχόμενη, καθώς οι Βαλκανικοί λαοί σε ένα μεγάλο μέρος της ιστορίας τους εξαρτιόνταν και εξαρτώνται από τις διαθέσεις ισχυρών πολιτικών και στρατιωτικών δυνάμεων και οργανισμών. Οι οργανισμοί αυτοί καθόρισαν και συνεχίζουν να καθορίζουν την ιστορία τους εξαιτίας της προνομιούχου γεωγραφικής της θέσης, μεταξύ τριών Ηπείρων (Ευρώπης, Ασίας, Αφρικής) και δύο σπουδαίων Θαλασσών (Ευξεινίου, Μεσογείου) που της προσδίδει ξεχωριστή στρατηγική αξία στην παγκόσμια σκακιέρα.

Η Βαλκανική, από τα αρχαία χρόνια, αποτέλεσε σημείο συγκρούσεως Ανατολής και Δύσης. Στη σπουδαιότερη γεωγραφική της θέση οφείλει η Ελληνική φυλή - η αρχαιότερη στη Χερσόνησο - το προνόμιο, να μάχεται πάντοτε πρώτη για τον Ελεύθερο Κόσμο. "Αθηναίοι προμαχούντες

Μαραθώνι, Χρυσοφόρων Μήδων εστόρεσαν δύναμιν".

Η Βυζαντινή αυτοκρατορία ήταν η ασπίδα της Ευρωπαϊκής Δύσεως για μια χιλιετία, από τις επιθέσεις βαρβάρων λαών, από Ανατολικά (Τούρκων -Περσών - Αράβων) και από Βόρειο - Ανατολικά (Σλάβων) (330 μ.Χ - 1453 μ.Χ).

Η Οθωμανική αυτοκρατορία μόνο μετά την κατάληψη της Βαλκανικής αντρώθηκε ως μεγάλη δύναμη. Στην κατοχή των Στενών οφείλει την παράταση της ζωής της μέχρι τον 20ο αιώνα, οπότε δημιουργήθηκε το Ανατολικό Ζήτημα.

Από την εποχή του Μεγ. Πέτρου, η Τσαρική Ρωσία προσπάθησε κατ' επανάληψη, να βγει στη "Θερμή" θάλασσα της Μεσογείου, μέσω της Βαλκανικής.

Από τις αρχές του 20ου αιώνα, οι Κεντρικές Αυτοκρατορίες (Γερμανία - Αυστροουγγαρία) προσεταιρίζονται την Τουρκία, στην προσπάθεια επέκτασής τους προς τη Μ. Ανατολή και τις Ινδίες.

Κατά τον Α' Παγκόσμιο πόλεμο (1914 - 1918), οι Σύμμαχοι (Άγγλοι -Γάλλοι - Ιταλοί) αποβίβασαν εδώ στη Θεσ/νίκη τη Στρατιά της Ανατολής για να προσβάλουν τις Κεντρικές Αυτοκρατορίες από τα Νότια, να βγουν από το αδιέξοδο που είχε δημιουργηθεί στο Δυτικό μέτωπο και να ανακουφίσουν τη Ρωσία. Η διαμέσου της Βαλκανικής προέλαση των συμμάχων προς την καρδιά της Γερμανίας συνέβαλε αποφασιστικά στην κατάρρευσή της.

Κατά το διάστημα του Μεσοπολέμου, η φασιστική Ιταλία, εφαρμόζοντας την πολιτική των Ρωμαίων Καισάρων, έκανε απόβαση, το 1939, στην περιοχή Αυλώνας - Δυρραχίου και κατέλαβε την Αλβανία, χωρίς αντίσταση. Αργότερα, το 1940, εξαπέλυσε την επίθεσή της εναντίον της Ελλάδας, επιδιώκοντας, με την κατάληψη της, να κυριαρχήσει στην Ανατολική Μεσόγειο και να αποκτήσει βάσεις στην Κρήτη και τον έλεγχο της διώρυγας του Σουέζ, της Μέσης Ανατολής και της Βόρειας Αφρικής γενικότερα.

Κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, η Γερμανία, έχοντας κατά νου τη διάσπαση του Μακεδονικού μετώπου του 1918, κατέλαβε τη Βαλκανική για να καλύψει το δεξιό πλευρό των επιχειρήσεων, τις οποίες σχεδίαζε κατά της Ρωσίας. Με την κατάληψη της Βαλκανικής και των νησιών του Αιγαίου επιδίωκε, επίσης, την υποβοήθηση των επιχειρήσεών της στη Β. Αφρική, την αύξηση της επιρροής της στη Μ. Ανατολή, την απομόνωση της Τουρκίας, την αποκοπή της αρτηρίας Μεσόγειος - Εύξεινος και την αποκατάσταση του γοήτρου του ηττημένου Ιταλού συμμάχου της στα βουνά της Βορ. Ηπείρου.

Η διάσπαση της Σοσιαλιστικής Ομοσπονδίας της Γιουγκοσλαβίας αποτέλεσμα των βίαιων εξεγέρσεων και της επέμβασης του ΝΑΤΟ, η αλλαγή του καθεστώτος της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας και η ένταξή τους στην ΕΕ και στο ΝΑΤΟ, η αλλαγή του καθεστώτος της Αλβανίας και η ένταξή της στο ΝΑΤΟ, συνθέτουν μια σειρά ιδιαίτερα σημαντικών αλλαγών που ξεκίνησαν τη 10ετία του 1990 και είχαν ως αποτέλεσμα την αλλαγή του status quo των Βαλκανίων.

Σήμερα υπάρχουν ακόμη ανοικτά ζητήματα όπως το μέλλον του Κοσσόβου, το οποίο το 2008 ανακήρυξε μονομερώς την ανεξαρτησία του και αναγνωρίστηκε από 70 κράτη, μη συμπεριλαμβανομένης της Χώρας μας και το όνομα της γειτονικής ΠΓΔΜ. Σε αυτά να προσθέσουμε το διακαή πόθο όλων των χωρών που δεν είναι μέλη της ΕΕ και του ΝΑΤΟ να ενταχθούν σε αυτούς τους οργανισμούς και την οικονομική κρίση που βρίσκεται σε εξέλιξη και ήρθε να αυξήσει τα ήδη υπάρχοντα σοβαρά οικονομικά προβλήματα των Βαλκανικών Χωρών.

Όλα τα προαναφερόμενα και το γεγονός ότι η περιοχή αυτή αποτελεί το εγγύς γεωστρατηγικό χώρο της Ελλάδας, με ότι αυτό συνεπάγεται, μας οδήγησαν στην επιλογή του θέματος αυτού για τη φετινή διημερίδα ανάμεσα σε άλλα επίσης σημαντικά ζητήματα που μας απασχόλησαν, όπως η οικονομική κρίση και η αραβική άνοιξη.

Οι εκλεκτοί ομιλητές πνευματικοί ταγοί από την πανεπιστημιακή κοινότητα, διακεκριμένοι δημοσιογράφοι και επιχειρηματίες και οι εξοχότατοι Πρέσβεις μας κ. Παπαδοπούλου Αλεξάνδρα, επικεφαλής του Ελληνικού Γραφείου Συνδέσμου στα Σκόπια, κ. Πάζιος Νικόλαος, Πρέσβης μας στα Τίρανα και ο κ. Μοσχόπουλος Δημήτρης επικεφαλής του Ελληνικού Γραφείου Συνδέσμου στην Πρίστινα και ορισθείς από την ΕΕ ως υπεύθυνος για τη διάσωση της πολιτιστικής κληρονομιάς του Κοσσόβου, εξασφαλίζουν σφαιρική και ολοκληρωμένη προσέγγιση του τόσο σημαντικού και ενδιαφέροντος αυτού θέματος και την επιτυχία της εκδήλωσης αυτής για την οργάνωση της οποίας η Σχολή κατέβαλε κάθε δυνατή προσπάθεια.

Εκφράζοντας τις θερμές μας ευχαριστίες προς το σύνολο των ομιλητών και των εκλεκτών καλεσμένων, που μας έκαναν την τιμή να αποδεχθούν την πρόσκληση και να βρίσκονται σήμερα εδώ μαζί μας, κηρύσσω την έναρξη της διημερίδας.

Διαπιστώσεις-Συμπεράσματα Διημερίδας

Οι εξελίξεις στο χώρο των Βαλκανίων μετά την κατάρρευση του πρώην υπαρκτού σοσιαλισμού ήταν ραγδαίες σε όλα τα επίπεδα. Η διάλυση της πρώην Γιουγκοσλαβίας και η αλλαγή των καθεστώτων στις λοιπές χώρες των Βαλκανίων δημιούργησε αντίρροπες τάσεις. Η πρώτη ήταν διαλυτική και αποσχιστική με αφύπνιση των ακραίων εθνικισμών και τάσεις κατακερματισμού. Ο εθνικισμός οδήγησε και συνεχίζει να οδηγεί σε αστάθεια την ευρύτερη περιοχή, με τα εξής σημαντικά μέτωπα ανοικτά: Σλαβομακεδονικός εθνικισμός που δημιουργεί πρωτευτόντως προβλήματα με Αλβανούς της ΠΓΔΜ και δευτερευόντως με γειτνιαζουσες χώρες (Ελλάδα - Βουλγαρία), Αλβανικός εθνικισμός σε Κόσσοβο, ΠΓΔΜ και Σερβία και Σερβικός εθνικισμός στο Βόρειο Κόσσοβο και τη Βοσνία (στην οποία συνυπάρχει ο Κροατικός και ο Βοσνιομουσουλμανικός εθνικισμός).

Η δεύτερη τάση ήταν συνενωτική, με την προσπάθεια ένταξης των νέων κρατών στις Ευρωπαϊκές δομές (Ευρωπαϊκή Ένωση και ΝΑΤΟ). Στα πλαίσια της αγωνίας των νεοσύστατων ή άρτι αναγεννηθέντων κρατών να ανακτήσουν το χαμένο χρόνο, να αναβαθμίσουν τη θέση τους στην παγκόσμια πολιτική σκηνή καθώς και να αναπτυχθούν οικονομικά και ευημερήσουν, προσπάθησαν να ενταχθούν σε ΕΕ και ΝΑΤΟ με μεικτά αποτελέσματα. Η Βουλγαρία, η Ρουμανία και η Σλοβενία αποτελούν μέλη της ΕΕ και του ΝΑΤΟ και η Κροατία που ήδη ανήκει στο ΝΑΤΟ θα ενταχθεί στην ΕΕ το 2013. Η Αλβανία είναι μέλος του ΝΑΤΟ και η Σερβία, το Μαυροβούνιο και η Βοσνία-Ερζεγοβίνη αποτελούν χώρες-μέλη PfP ("Σύμπραξης για την Ειρήνη"). Ιδιαίτερα η ΠΓΔΜ θεωρείται υποψήφια τόσο για την ΕΕ όσο και για το ΝΑΤΟ. Η εικόνα συμπληρώνεται από την επιθυμία όλων των χωρών να ενταχθούν στην ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου του μη αναγνωρισμένου ως κράτους από τον ΟΗΕ (και τη χώρα μας) Κοσόβου.

Οι ανωτέρω διαπιστώσεις οδηγούν σε συγκεκριμένα συμπεράσματα. Όσον αφορά τον εθνικισμό, παραμένει έντονος όμως λόγω ιδιαιτεροτήτων στις διάφορες περιοχές και της ανυπαρξίας διαθέσιμης αλλαγής συνόρων δε, μετατρέπεται σε κυρίαρχο ρεύμα "μεγαλοϊδεατισμού". Από τις εισηγήσεις των Ελλήνων πρέσβων στην περιοχή (κ.Αλεξάνδρα Παπαδοπούλου - Σκόπια, κ. Νίκος Πάζιος - Τίρανα, κ.Δημήτρης Μοσχόπουλος - επικεφαλής Ελληνικού γραφείου συνδέσμου στην Πρίστινα) διαφαίνεται ξεκάθαρα η πρόθεση της αποφυγής δημιουργίας Μεγάλης Αλβανίας ή Μεγάλης Σερβίας ή ακόμα και μονοδιάστατης Σλαβομακεδονικής ΠΓΔΜ. Αυτό το σημαντικό συμπέρασμα έρχεται σε αντίθεση με την περιρρέουσα "δημοσιογραφική" ατμόσφαιρα που προβάλλει τις "μεγαλοϊδεατικές" προσπάθειες των Τιράνων, του Βελιγραδίου και των Σκοπίων. Ο Αναπληρωτής Καθηγητής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Σπυρίδων Σφέτας, κατά την εισήγησή του διαφοροποιήθηκε εκτιμώντας ότι στην περίπτωση του Κοσόβου στο τέλος θα επέλθει διχοτόμηση. Οι πρέσβεις μας φάνηκε να διαβλέπουν αναγνώριση του Κοσόβου από όλες τις χώρες (συμπεριλαμβανομένης της Σερβίας) και συνεπώς και από την Ελλάδα, στο απώτερο μέλλον.

Ασφαλώς, ο νέος "μεγάλος ασθενής" της περιοχής όπως προέκυψε από τα σχόλια των εισηγητών είναι η δυσλειτουργική Βοσνία - Ερζεγοβίνη τόσο πολιτικά, αφού δεν έχει ακόμα κεντρική κυβέρνηση, μετά τις εκλογές του 2010 - όπως επεσήμανε ο Καθηγητής του Πανεπιστημίου Μακεδονίας Ηλίας Κουσκουβέλης - όσο και οικονομικά - όπως παρουσίασε ο Καθηγητής και Αντιπρύτανης του προαναφερθέντος Πανεπιστημίου, Χάρρυ Παπαπανάγος. Εκεί δεν τίθεται τόσο θέμα υπερεθνικισμού, όσο προσπάθεια επιβίωσης ενός ιδιάζοντος κρατικού μορφώματος, που προέκυψε τεχνητά κατά τη Συμφωνία του Ντέυτον.

Κοινή ήταν η διαπίστωση ότι η ευρωπαϊκή πορεία των Δυτικών Βαλκανίων έχει προβλήματα. Αλλά όπως επεσήμανε κατά την εισήγησή του ο κ. Σφέτας "τα οικονομικά κριτήρια δεν μπορούν να αποτελούν καθοριστικό δείκτη ευρωπαϊκότητας. Μεγαλύτερη σημασία έχει το πολιτισμικό υπόβαθρο και από την άποψη αυτή όλοι οι βαλκανικοί λαοί αισθάνονται ότι ανήκουν στην ευρωπαϊκή οικογένεια η οποία αποτελεί ενότητα, αλλά μέσα στην πολυμορφία της". Επίσης στην ίδια εισήγηση επισημάνθηκε η διάσταση της επίδρασης των Ευρωατλαντικών θεσμών στον εκσυγχρονισμό και εκδημοκρατισμό των Βαλκανίων, αφού "η προοπτική της ένταξης στην Ευρώπη αποτελούσε και αποτελεί ισχυρό κίνητρο για τα βαλκανικά κράτη να προβούν στις αναγκαίες μεταρρυθμίσεις στη μεταβατική τους πορεία". Αβίαστο συμπέρασμα είναι ότι, τόσο οι ευρωατλαντικές δομές όσο και τα κράτη των Βαλκανίων έχουν να κερδίσουν όχι μόνο από το αποτέλεσμα, αλλά και από την ενταξιακή τους πορεία.

Ωστόσο η Ευρώπη δεν αποτελεί πανάκεια. Είδαμε στο παρελθόν ότι "η γενναϊόδωρη προσφορά της Ευρώπης προς τη Γιουγκοσλαβία αν παρέμενε ενωμένη, δεν είχε απήχηση στους Κροάτες" και οδηγηθήκαμε στη διάλυση της Γιουγκοσλαβίας, με μια ΕΕ που και τότε και σήμερα αποδεικνύει ότι δεν είναι σε θέση να έχει κοινή εξωτερική πολιτική. Η "κοινοτικοποίηση" των εθνικών συμφερόντων δεν μπορεί να οδηγήσει σε κοινή εξωτερική πολιτική και το κάθε κράτος ξεχωριστά προωθεί και υποστηρίζει τα ζωτικά του συμφέροντα. Αυτό το είδαμε στα Βαλκάνια με την προσπάθεια κρατών όπως η Γερμανία, η Γαλλία και η Ιταλία να προωθήσουν τα εθνικά τους συμφέροντα. Στις μέρες μας βλέπουμε αντίστοιχα ότι για εξυπηρέτηση ιδίων συμφερόντων, την ίδια στιγμή που η Κροατία γίνεται δεκτή ως πλήρες μέλος (2013) της ΕΕ, η αντίστοιχη πρόταση/περίπτωση της Σερβίας απορρίπτεται, με αποτέλεσμα να δημιουργείται σε όλα τα Βαλκάνια ευρωσκεπτικισμός, τον οποίον έχουν επιτείνει οι κλυδωνισμοί της ευρωζώνης και η αμφισβήτηση της ευρωπαϊκής αλληλεγγύης.

Ένα άλλο θέμα που προέκυψε με αξιοσημείωτες διαπιστώσεις ήταν ο νέος γεωπολιτικός προσανατολισμός των Ανατολικών Βαλκανίων. Στη Βουλγαρία και τη Ρουμανία, μετά από τον αρχικό βίαιο απογαλακτισμό τους από τη Ρωσία και την εξίσου ταχεία ένταξή τους στο ΝΑΤΟ, επήλθε κάποια ισορροπία στην εξωτερική τους πολιτική μεταξύ Ανατολής (Ρωσίας) - Δύσης. Όμως από το 2009 παρατηρείται μια ραγδαία μείωση της ρωσικής επιρροής, ιδιαίτερα λόγω της εγκατάλειψης της συνεργασίας με τη Ρωσία στον ενεργειακό τομέα. Όπως επεσήμανε ο κ. Σφέτας το ίδιο συνέβη και μάλιστα ταυτόχρονα και στη χώρα μας. Η κύρια παράμετρος της νέας πολιτικής

κατάστασης στα Βαλκάνια είναι η μείωση της ενεργειακής εξάρτησης της Ευρώπης από τη Ρωσία.

Η αναφορά στα Ανατολικά Βαλκάνια οδηγεί και στην αναφορά της στρατιωτικά ισχυρότερης βαλκανικής δύναμης, της Τουρκίας και του ρόλου που αυτόκλητα προσπαθεί να παίξει στην περιοχή. Τόσο οι ακαδημαϊκοί όσο και οι πρέσβεις συμφώνησαν στο ότι η Τουρκία προσπαθεί να παίξει περιφερειακό ρόλο στα Βαλκάνια, αλλά και ότι αποτυγχάνει μέχρι στιγμής αυτή η προσπάθεια. Ο κ. Κουσκουβέλης τόνισε ότι "η Τουρκία δεν μπορεί να παίξει το ρόλο της μικρής Αμερικής στην Βαλκανική", παρότι επωφελείται από παράγοντες που παρέθεσε ο κ. Σφέτας, ήτοι "την οικονομική κρίση της Ευρώπης, την κόπωση της διεύρυνσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τον ευρωσκεπτικισμό στα Βαλκάνια". Ακόμα και σε περιοχές με μουσουλμανικούς πληθυσμούς (Βοσνία - Σαντζάκι) η αποδοχή της τουρκικής πολιτικής είναι αμφισβητούμενη. Το συμπέρασμα που εξήχθη από την νεοθωμανική τουρκική πολιτική περιπέτεια στα Βαλκάνια είναι ότι το αποτέλεσμα δεν είναι ανάλογο των προσδοκιών της Άγκυρας και τούτο φαίνεται ότι οφείλεται στην άρνηση των κρατών να δεχθούν νέους δυνάστες μετά την ανεξαρτησία και την ελευθερία που πρόσφατα και με πολλούς αγώνες και θυσίες απόκτησαν. Βεβαίως ο κ. Κουσκουβέλης προέβαλε και δυο τουρκικές επιτυχίες, τις οποίες παρουσίασε ως "ανεξήγητες" κινήσεις από πλευράς Αλβανίας, δηλαδή την παραχώρηση από τα Τίρανα ναυτικών βάσεων στην Τουρκία και την ακύρωση του συμφωνηθέντος διακανονισμού ως προς την Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη Ελλάδας - Αλβανίας.

Μια διαπίστωση ιδιαίτερας σημασίας αφορά την επίδραση που είχε η νεώτερη βαλκανική ιστορία στους διεθνείς οργανισμούς, όπως παρουσιάστηκε μεταξύ άλλων από την Επίκουρο καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, κ. Φωτεινή Μπέλλου και τον Διευθυντή της Έδρας Διακλαδικών Επιχειρήσεων και Ασκήσεων της Ανωτάτης Διακλαδικής Σχολής Πολέμου, Συνταγματάρχη (ΠΖ) Γεώργιο Χατζηθεοφάνους. Η κ. Μπέλλου ανέφερε ότι "από το ξέσπασμα των πολέμων στη Γιουγκοσλαβία 1991 μέχρι σήμερα, οι Διεθνείς Οργανισμοί δοκίμασαν τον εαυτό τους (σε πολιτικές, μηχανισμούς και μοντέλα δράσης) στην περιοχή εξελισσόμενοι οι ίδιοι, εμπλουτίζοντας την ταυτότητά τους". Πράγματι, ο πόλεμος της Βοσνίας ανέδειξε την αναποτελεσματικότητα των Ηνωμένων Εθνών, αλλά και της ΕΕ και την ανάγκη ανάμειξης του ΝΑΤΟ. Συγκεκριμένα ένα χρόνο μετά την έκρηξη της βίας που οδήγησε στη διάλυση της Γιουγκοσλαβίας δημιουργήθηκε με εντολή των Ηνωμένων Εθνών η Δύναμη Προστασίας (UNPROFOR) που μετέβη στην Κροατία και τη Βοσνία. Όμως οι Κυανόκρανοι βρισκόντουσαν εκεί για την "διατήρηση της ειρήνης", ενώ ακόμα γινόταν πόλεμος. Έτσι δεν μπόρεσαν να εξασφαλίσουν την ασφάλεια των αμάχων, ήταν πολιτικά ουδέτεροι και έχουν μεγάλο μερίδιο ευθύνης για εγκλήματα που διεπράχθησαν από τους εμπολέμους όπως η σφαγή της Σεμπρένιτσα. Η συγκεκριμένη σφαγή, ο θάνατος σχεδόν όλης της Αμερικανικής διαπραγματευτικής ομάδας στις 19 Αυγούστου 1995 στο δρόμο για το Σαράγιεβο (Frasure, Kruzal και Drew) που οι Αμερικάνοι θεώρησαν σερβική ευθύνη (Richard Holbrook στο βιβλίο του "To End a War") και τέλος ένας Σερβικός όλμος που έπεσε σε μια λαϊκή αγορά στο Σαράγιεβο, σκοτώνοντας 38 πολίτες και τραυματίζοντας άλλους 85 στις 28 Αυγούστου

1995, οδήγησαν στην Επιχείρηση του NATO "Deliberate Force".

Η εν λόγω επιχείρηση άλλαξε τον τρόπο σκέψης της Συμμαχίας. Χωρίς το "πράσινο φως" των Ηνωμένων Εθνών, το Βορειοατλαντικό Σύμφωνο προχώρησε για ανθρωπιστικούς λόγους στην πρώτη του επίθεση εκτός του άρθρου 5 της Συμμαχίας, δηλαδή στην πρώτη επιχείρηση που δεν αφορούσε στη συλλογική άμυνα υπέρ κράτους-μέλους που δέχεται επίθεση. Επεμβαίνοντας στρατιωτικά στη Βοσνία και Ερζεγοβίνη η Συμμαχία μετακινήθηκε εκτός περιοχής, που σημαίνει πέρα από το Συμμαχικό έδαφος. Επιπλέον, το NATO απέδειξε ότι είναι ικανό τόσο να επιβλέψει μια επιτυχημένη πολυεθνική στρατιωτική εκστρατεία όσο και να χρησιμοποιήσει δύναμη για να επιτύχει αντικειμενικούς στόχους - κάτι στο οποίο είχε αποτύχει η Ευρώπη. Ακολούθησε η αεροπορική εκστρατεία 78 ημερών το Μάρτιο του 1999 προκειμένου να σταματήσει η εθνοκάθαρση που επιχειρούσε ο Σλόμπονταν Μιλόσεβιτς στο Κόσσοβο. Οι εξελίξεις αυτές βοήθησαν το NATO να επαναυποπροσδιοριστεί και έδωσαν το έναυσμα στην ΕΕ να αναζητήσει τη δημιουργία ιδίων δυνατοτήτων. Συνεπώς συμπεραίνουμε ότι η γιουγκοσλαβική κρίση αποτέλεσε τον καταλύτη για μια τεράστια μετεξέλιξη, σχεδόν μετάλλαξη των δυο Ευρωατλαντικών δομών.

Οι ΗΠΑ μέσω του NATO απέδειξαν στα Βαλκάνια την παγκόσμια πρωτοκαθεδρία τους, κάτι που δεν άφησε ασυγκίνητους του λαούς αλλά και τις κυβερνήσεις της περιοχής. Μια από τις διαπιστώσεις της διημερίδας ήταν η αποδοχή της Αμερικής σε χώρες όπως η Αλβανία και περιοχές όπως ο Βοσνιοκροατικός τομέας της Βοσνίας - Ερζεγοβίνης ή το Κόσσοβο. Δε θα ήταν υπερβολή εάν λέγαμε ότι σημαντικές αποφάσεις λαμβάνονται στις μικρότερες και ασταθέστερες χώρες των Βαλκανίων από τις κατά τόπους Αμερικανικές Πρεσβείες, με τους Αμερικανούς Πρέσβεις να έχουν σημαντικό ρόλο στις εσωτερικές εξελίξεις, στην σταθερότητα και την ομαλή λειτουργία των δημοκρατικών θεσμών.

Θα ήταν παράλειψη να μην αναφερθούμε και σε κάποιες διαπιστώσεις σχετικές με τη θέση του Διεθνούς Δικαίου στα Βαλκάνια, μέσω των αποφάσεων του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης, όπως παρουσιάστηκαν και συζητήθηκαν από τον Επίκουρο Καθηγητή του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας κ. Νικόλαο Ζάικο. Στο ζήτημα της μονομερούς ανακήρυξης της ανεξαρτησίας του Κοσσόβου και κυρίως στη γνωμοδότηση του στο ερώτημα "η κήρυξη ανεξαρτησίας των προσωρινών θεσμών της αυτοδιοίκησης του Κοσσόβου είναι σύμφωνη με το διεθνές δίκαιο;" η απάντηση ήταν περισσότερο πολιτική παρά νομική. Σύμφωνα με την επίσημη γνωμοδότηση "η υιοθέτηση της κίνησης ανεξαρτησίας του Κοσσόβου δεν παραβίασε το γενικό διεθνές δίκαιο ούτε την απόφαση 1244 των Ηνωμένων Εθνών, ούτε το συνταγματικό πλαίσιο".

Κατόπιν της διημερίδας, ήρθε και η απόφαση σχετικά με το ερώτημα της ΠΓΔΜ που με συντριπτική πλειοψηφία καταλόγισε στην Ελλάδα ευθύνη για παραβίαση των υποχρεώσεών της, σύμφωνα με το Άρθρο 11 της Ενδιάμεσης Συμφωνίας. Το συμπέρασμα που εξάγεται είναι ότι πρέπει να προβληματιστούμε κατά πόσο είναι ορθό να παραπέμπουμε ζητήματα εθνικής κυριαρχίας σε υπερεθνικά δικαστικά ή διαιτητικά όργανα, αφού μας έρχεται στο νου η περίφημη ρήση του πατέρα του πολιτικού ρεαλισμού, του Θουκυδίδη, ότι "το δίκαιο υπάρχει όπου υπάρχει ίση δύναμη, σε κάθε άλλη

περίπτωση ο ισχυρός επιβάλλει ότι του επιτρέπει η δύναμή του και ο ανίσχυρος παραχωρεί ότι του επιβάλλει η αδυναμία του". Στο συγκεκριμένο σημείο ο κ. Κουσκουβέλης είχε ήδη υποβάλλει μια ένσταση για την κατάλληλη προετοιμασία της ελληνικής πολιτείας για το δικαστήριο, διότι παρότι εξήρε τους νομικούς που μας εκπροσώπησαν τόνισε ότι "όταν ενδιαφέρεσαι για μια υπόθεσή σου, δεν στηρίζεις μόνο στους δικηγόρους σου αλλά κάνεις πολλά πριν οι δικηγόροι φτάσουν μόνοι τους στο ακροατήριο". Ειδικότερα για τη δυσμενή απόφαση κατά της Ελλάδος, η εκτίμηση κατά τη Διημερίδα ήταν ότι και να λάβει χώρα (όπως και έγινε) δε θα υπάρχουν καταλυτικές συνέπειες, αλλά θα επιχειρηθεί από τα Σκόπια πόλεμος εντυπώσεων. Ο συντονιστής της Διημερίδας, δημοσιογράφος κ. Παντελής Σαββίδης εξέφρασε την άποψη ότι το αποτέλεσμα της Χάγης δε θα έφερνε πιο κοντά σε συμφωνία τις δυο χώρες και τόνισε ότι "η μόνη περίπτωση στην οποία υπήρχε ισχυρή πιθανότητα κατάληξης σε συμφωνία κοινής αποδοχής ίσως ήταν με την κυβέρνηση του Λιούπτσο Γκεοργκίεφσκι, αλλά ναυάγησε λόγω της αλβανικής εξέγερσης το 2001".

Πριν φθάσουμε στις τελικές διαπιστώσεις και τα συμπεράσματα που αφορούν τη χώρα μας, θα πρέπει να εξετάσουμε την περιοχή υπό το πρίσμα της παρούσας οικονομικής κρίσης και της κατάστασης που επικρατεί στα Βαλκάνια. Ο κ. Παπαπανάγος τόνισε ότι "σε αντίθεση με την Ελλάδα, οι περισσότερες από τις βαλκανικές χώρες, παρουσιάζουν σήμερα υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης, έχουν μια ισχυρή οικονομική βάση, μικρά δημοσιονομικά ελλείμματα και χαμηλά δημόσια χρέη, πολύ χαμηλότερα από πολλές ανεπτυγμένες δυτικές οικονομίες. Οι περισσότερες βαλκανικές χώρες διατηρούν μία υγιή οικονομική και δημοσιονομική βάση". Η ανωτέρω διαπίστωση μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η βαλκανική αγορά των 130 εκατομμυρίων κατοίκων αποτελεί ένα παράθυρο ευκαιρίας, το μοναδικό ίσως, για διέξοδο από την κρίση. Είναι σημαντικό όπως τόνισε ο κ. Παπαπανάγος ότι σήμερα "έχουμε 15.000 ενεργές επιχειρήσεις, έχουμε επενδύσει στην περιοχή πάνω από 30 δις δολάρια και παραμένουμε παρά την κρίση, οι μεγαλύτεροι ξένοι επενδυτές στην Αλβανία, ΠΓΔΜ, Σερβία, και στις πρώτες θέσεις στη Βουλγαρία και στη Ρουμανία. Παρά την οικονομική κρίση, έχουμε 9 ελληνικές τράπεζες στην περιοχή της ΝΑ Ευρώπης με περισσότερα από 3800 υποκαταστήματα. Παρά την κρίση, στην Ελλάδα και στην Ευρώπη το ελληνικό τραπεζικό σύστημα συνεχίζει να ελέγχει πάνω από το 30% του τραπεζικού χρηματοπιστωτικού τομέα των Βαλκανίων ή το 19% του τραπεζικού χρηματοπιστωτικού τομέα της ευρύτερης περιοχής". Ασφαλώς η εικόνα δεν είναι απόλυτα ικανοποιητική, ως πιθανόν φαίνεται με μια επιφανειακή ανάγνωση της κατάστασης. Υφίστανται οικονομικά προβλήματα στην πραγματική οικονομία των βαλκανικών χωρών (υψηλά ποσοστά ανεργίας, χαμηλό βιοτικό επίπεδο) και μέρος των κατοίκων ιδιαίτερα των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων επιβιώνουν εξαιτίας των εμβασμάτων μεταναστών συγγενών τους στην Ελλάδα και σε άλλες χώρες της Ευρώπης, ενώ η παραοικονομία και η διαφθορά αποτελούν στοιχεία που συμπληρώνουν το πάζλ.

Στην μακροοικονομική προσέγγιση, ο Επίτιμος Πρόεδρος του ΣΒΕΕ κ. Νικόλαος Ευθυμιάδης προσεγγίζοντας το θέμα από τον επιχειρηματικό κόσμο

διαπίστωσε ότι η Ελληνική επενδυτική και οικονομική δραστηριότητα υποχώρησε από τα μέσα της δεκαετίας του 2000 και μόνο οι επιχειρήσεις που κινήθηκαν με στρατηγικό μακροπρόθεσμο σχέδιο εξακολουθούν να διαθέτουν ισχυρές προοπτικές. Το συμπέρασμα που εξήγαγε ήταν ότι η βιωσιμότητα των Ελληνικών επενδύσεων και τα ερείσματα της χώρας επηρεάστηκαν αρνητικά από την ελλιπή οργάνωση, στρατηγική και στήριξη των Ελληνικών αρχών προς τον ιδιωτικό τομέα και ότι το έλλειμμα μακροπρόθεσμης στρατηγικής και οργανωμένης υλοποίησης της Ελληνικής Βαλκανικής πολιτικής επηρέασε δυσμενώς και το γενικότερο κλίμα εμπορικών και οικονομικών σχέσεων μεταξύ της Ελλάδος και των άλλων χωρών της ΝΑ Ευρώπης. Σε αυτό το σημείο καταδίκασε και την ελληνική μεμψιμοιρία και εσωστρέφεια, συμφωνώντας ουσιαστικά και με τον κ. Κουσκουβέλη, ο οποίος είχε τονίσει ότι "έχει τεράστια σημασία να αντιληφθούμε ότι εμείς προβάλουμε την εικόνα μας και το τι σκέφτονται και βλέπουν οι άλλοι σε εμάς, εξαρτάται πρωταρχικώς από εμάς".

Η Ελλάδα επί δυο δεκαετίες έχει προωθήσει τη σταθερότητα και την ειρήνη στην περιοχή, προϊόν υιοθέτησης της αρχής της αμοιβαιότητας και της εφαρμογής των κανόνων του διεθνούς δικαίου, σε βαθμό που εγείρονται αμφιβολίες για το κατά πόσο ο μοραλισμός και πολιτικός φιλελευθερισμός της χώρας εξυπηρέτησε τα εθνικά μας συμφέροντα, σε σχέση με μια πιο ρεαλιστική προσέγγιση που αποσυνδέει τα συμφέροντα των κρατών από την απόλυτη εφαρμογή των παγκόσμιων αρχών και αξιών. Χαρακτηριστικό αυτής της δυσπιστίας είναι το συμπέρασμα του συντονιστού της Διημερίδας, κ. Σαββίδη ότι "τα αποτελέσματα της μέχρι τώρα ελληνικής πολιτικής στα Βαλκάνια είναι αναντίστοιχα με τις προσδοκίες που δημιούργησαν οι σαρωτικές αλλαγές στην περιοχή και οι εξαγγελίες όλων σχεδόν των ελληνικών κυβερνήσεων. Επιπρόσθετα, η Ελλάδα δεν κατόρθωσε ποτέ αυτήν την εικοσαετία να διαμορφώσει αναλυτική και συνεκτική βαλκανική πολιτική παρά μόνο ψήγματα πολιτικών κατευθύνσεων και επιλογών". Το συγκεκριμένο συμπέρασμα παρότι είναι αμφιλεγόμενο και δεν αποτελεί κοινή διαπίστωση των ομιλητών, σίγουρα προβλημάτισε αφού υπάρχουν σαφή περιθώρια βελτίωσης. Η αδυναμία "κεφαλαιοποίησης" της τεράστιας σε μέγεθος εισόδου των ελληνικών επιχειρήσεων στα Βαλκάνια, στην κατεύθυνση της επίτευξης των στόχων της εθνικής στρατηγικής αποτελεί αναμφισβήτητο γεγονός. Το συμπέρασμα που εξάγεται είναι ότι πρέπει να χρησιμοποιούμε με καλύτερο συντονισμό τα μέσα προώθησης των εθνικών μας συμφερόντων, όπως αυτά περιγράφονται στο βιβλίο "USA National Interests in a Changing World" που έγραψε το 1973 ο Donald Nuechterlein (μεταξύ άλλων Διπλωματία, Εκπαιδευτική, πολιτιστική και επιστημονική συνεργασία-ανταλλαγές, Ανθρωπιστική βοήθεια, Τεχνολογική βοήθεια, Προπαγάνδα, Οικονομική βοήθεια, Οικονομική-Εμπορική πολιτική, Μυστικές Επιχειρήσεις, Στρατιωτική βοήθεια, Επίδειξη στρατιωτικής δύναμης).

Εν κατακλείδι καλούμαστε να απαντήσουμε σε μια ερώτηση: Ποια θα πρέπει να είναι στη συνέχεια η Εθνική Στρατηγική στα Βαλκάνια; Η απάντηση σύμφωνα με τα αποτελέσματα της διημερίδας είναι ότι παρά την δυσμενέστατη οικονομική συγκυρία, η ήπια ισχύς της χώρας μας, που ακόμα αποτελεί την πλέον ανεπτυγμένη, δημοκρατική και εντεταγμένη σε όλους τους διεθνείς οργανισμούς χώρα, την καθιστά πόλο έλξης και παράδειγμα για τις

υπόλοιπες βαλκανικές χώρες. Η παντελής έλλειψη αναθεωρητικών τάσεων από τη χώρα μας και η αποφυγή πατροναρίσματος σε αντίθεση με την προφανή πολιτική της Τουρκίας, ενισχύει το εν λόγω συμπέρασμα. Φυσικά, οφείλουμε να επαναλάβουμε τη διαπίστωση ότι μια πιο εξωστρεφής πολιτική θα μπορούσε να βοηθήσει και στην ταχύτερη ανάρρωση από την οικονομική δυσχέρεια και ύφεση στην οποία έχουμε περιέλθει.

Τελευταία διαπίστωση της διημερίδας είναι όπως αναλύθηκε διεξοδικά από τον Συνταγματάρχη Χατζηθεοφάνους, μέχρι πρότινος διοικητή της Ελληνικής Δύναμης Κοσσυφοπεδίου, ότι οι Ελληνικές Ένοπλες δυνάμεις έπαιξαν καταλυτικό ρόλο στην εδραίωση της σταθερότητας και της ειρήνης στην περιοχή και στην προώθηση των εθνικών μας συμφερόντων. Οι πρέσβεις και οι δημοσιογράφοι οι οποίοι συμμετείχαν στη Διημερίδα προσυπέγραψαν emphaticά την υπεραξία της χώρας μέσω της στρατιωτικής μας διπλωματίας και της συνεχούς, εξαιρετικής παρουσίας των Ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων με την άψογη εκτέλεση της αποστολής τους και γενικότερα της παρουσίας τους. Η διαπίστωση αποτελεί γενική ομολογία όλων των Συμμαχικών Διοικητών, των τοπικών αρχών αλλά και απλών κατοίκων τους οποίους χωρίς διακρίσεις οι Έλληνες στρατιωτικοί βοήθησαν στην προσπάθειά τους να δημιουργήσουν ένα καλύτερο αύριο για τους ίδιους και τα παιδιά τους. Η επιτυχία αυτή λαμβάνει ιδιαίτερες διαστάσεις σε περιοχές που αρχικά ήταν εχθρικές για τη Χώρα μας και στη συνέχεια μετετράπησαν σε φιλικές εξαιτίας της παρουσίας των Ελλήνων στρατιωτικών. Ο συμμετέχων στη Διημερίδα δημοσιογράφος κ. Σταύρος Τζίμας επεσήμανε ότι σε συνέντευξη που του παραχώρησε για την εφημερίδα "Καθημερινή", ο Δήμαρχος του Ουρόσεβατς/Φεριζάϊ και Πρόεδρος όλων των Δημάρχων του Κοσσόβου, δήλωσε φανερά συγκινημένος ότι "οι Έλληνες ήρθαν σαν στρατιώτες και φεύγουν σαν φίλοι".

Σε κάθε περίπτωση υπάρχει ακόμη δρόμος για την επίλυση όλων των ζητημάτων στα Βαλκάνια και για την απόκτηση ευρωπαϊκής ταυτότητας, ήτοι απομάκρυνση από εθνικιστικά ζητήματα, πλήρη εκδημοκρατισμό, σχέσεις που θα διέπονται από τους κανόνες του διεθνούς δικαίου, οικονομική ανάπτυξη και ένταξη στους διεθνείς οργανισμούς. Η Ελλάδα πρέπει να είναι παρούσα και πρωτοπόρα στην πορεία αυτή, διότι έτσι αναβαθμίζει τη θέση της στην περιοχή και στους κόλπους του ΟΗΕ, του ΝΑΤΟ και της ΕΕ αλλά έτι περισσότερο επειδή έχει ζωτικά εθνικά συμφέροντα στην περιοχή.

Η παρουσία των Ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων στα Βαλκάνια

Ομιλία του Σχη (ΠΖ) Γεώργιου Χατζηθεοφάνους στη διημερίδα

Η παρουσία των Ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων στα Βαλκάνια από τις αρχές της δεκαετίας του '90, οπότε και ξεκίνησαν τα ζητήματα που οδήγησαν στη διάλυση της Γιουγκοσλαβίας και στην αλλαγή του καθεστώτος της Αλβανίας, ήταν μεγάλη σε μέγεθος, σημαντική και ουσιαστική.

Το χρονικό διάστημα των 30' δεν επαρκεί για την λεπτομερή αναφορά στο σύνολο των αποστολών και άλλωστε δεν είναι αυτός ο σκοπός της διημερίδας.

Θα αναφερθώ γενικά στις αποστολές που ανέλαβαν οι Ελληνικές Ένοπλες Δυνάμεις και κυρίως στα συμπεράσματα και στα οφέλη για τη Χώρα μας.

Θεωρώ σημαντικό να κάνω σαφές εξ αρχής ότι η Ελληνική Παρουσία στα Βαλκάνια ήταν στο πλαίσιο εφαρμογής αποφάσεων του ΟΗΕ ή συμφωνίας μεταξύ των δυο χωρών στην περίπτωση της Αλβανίας. Σε κάθε περίπτωση στο πλαίσιο σεβασμού των κανόνων του διεθνούς δικαίου.

Τα στοιχεία που θα σας παρουσιάσω προέρχονται από τα αρχεία του ΓΕΕΘΑ, τα οποία υπάρχουν στην ιστοσελίδα του ΓΕΕΘΑ και από την προσωπική μου παρουσία για 19 συναπτούς μήνες στο Κόσσοβο και συγκεκριμένα από τον Ιούλιο 2009 μέχρι το Φεβρουάριο 2011, ως Διοικητής της Ελληνικής Δύναμης Κοσσόβου.

Ας ξεκινήσουμε λοιπόν αυτό το πολύ ενδιαφέρον ταξίδι μας στην ευαίσθητη, ιδιαίτερη και πολύπαθη αυτή περιοχή της Ευρώπης, παρέα με τις Ένοπλες Δυνάμεις της Χώρας μας.

Παρακολουθώντας κατά χρονολογική σειρά την εμπλοκή των Ελληνικών ενόπλων δυνάμεων θα ξεκινήσουμε από τον Ιούλιο 1993 με τη συμμετοχή εννέα αξιωματικών στην αποστολή παρατηρητών της ΕΕ, με την ονομασία European Union Mission Monitor (EUMM), ελέγχου τήρησης της συμφωνίας "BRIONI", στην Γιουγκοσλαβία. Η συμμετοχή αυτή αυξάνεται στη συνέχεια και συγκεκριμένα επί Ελληνικής Προεδρίας της ΕΕ (1/1/94-30/6/94), σε 92 στελέχη και των τριών κλάδων των ΕΔ και ακολούθως μειώνεται σε 15. Η αποστολή αυτή για τη χώρα μας έληξε την 1 Ιαν 2008.

Συμμετοχή της Ελλάδας στην European Union Mission Monitor (EUMM)

Στη συνέχεια θα συναντήσουμε τις Ελληνικές Ένοπλες δυνάμεις στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη.

Την 21 Νοεμβρίου 1995 έχουμε τη Συμφωνία του Dayton, το τελικό κείμενο της οποίας υπογράφηκε στο Παρίσι 14 Δεκ 1995 και ακολούθησε η απόφαση 1031 του ΣΑ/ΟΗΕ για τη σύσταση από το ΝΑΤΟ Πολυεθνικής Στρατιωτικής Δύναμης με ζώνη ευθύνης τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη και ονομασία IFOR (Implementation Force - Δύναμη Επιβολής Ειρήνης), η οποία το Δεκέμβριο του 1996 αντικαταστάθηκε από την SFOR (Stabilization Force). Η επιχείρηση έλαβε την κωδική ονομασία "JOINT ENDEAVOR" και ήταν τύπου Peace Support Operation δηλαδή επιχείρηση υποστήριξης της ειρήνης.

Με απόφαση του ΚΥΣΕΑ αποφασίστηκε η συμμετοχή της Ελλάδας με:

- Ένα ειδικό Λόχο Μεταφορών, δύναμης 250 ανδρών με 117 οχήματα, που εντάχθηκε στο Βελγικό Τάγμα Μεταφορών με έδρα το VISOKO και ονομάστηκε Ελληνική Δύναμη Βοσνίας (ΕΛΔΥΒ).
- Μία Φρεγάτα και δύο Ναρκαλιευτικά, για τις ανάγκες της επιχείρησης SHARP GUARD.
- Δύο Α/Φ C-130 και 17 άνδρες ως προσωπικό υποστήριξης, με έδρα το RIMINI ΙΤΑΛΙΑΣ, για τις ανάγκες μεταφορών προσωπικού και υλικών των IFOR - SFOR.
- Δεκαπέντε Αξιωματικούς, για ενίσχυση των Στρατηγείων.

Συμμετοχή της Ελλάδας στην European Union Mission Monitor (EUMM)

Η ΕΛΔΥΒ επιτέλεσε τεράστιο έργο και έφερε σε πέρας περί τις 2000 αποστολές έχοντας διανύσει πάνω από 19 εκατομμύρια χιλιόμετρα υπό αντίξοες καιρικές συνθήκες, σε οδικό δίκτυο κακής κατάστασης και αυξημένης επικινδυνότητας

Η παρουσία της Ελληνικής Δύναμης (ΕΛΔΥΒ) διατηρήθηκε τα επόμενα χρόνια μέχρι και αρχές του 2003. Οι αποστολές που εκτέλεσε η ελληνική δύναμη Βοσνίας (ΕΛΔΥΒ) στο πλαίσιο της Νατοϊκής Δύναμης, ήταν η εκτέλεση μεταφορών εφοδίων και υλικών πάσης φύσεως από και προς τα αεροδρόμια και τα λιμάνια της Βοσνίας, με σκοπό την ανοικοδόμηση και ανασυγκρότηση της χώρας.

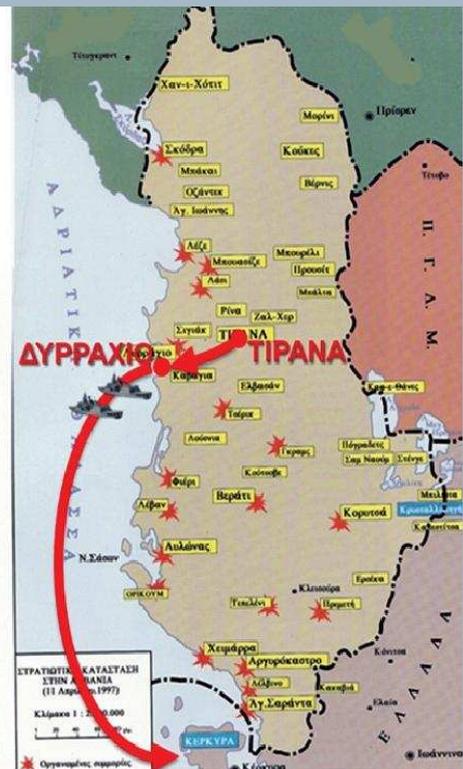
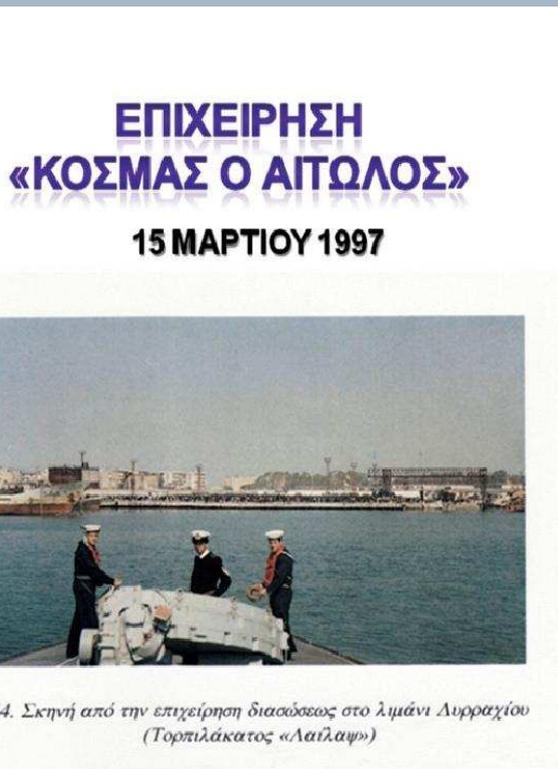
Μία άλλη σημαντική πρωτοβουλία της ΕΛΔΥΒ ήταν, σε συνεργασία με την Ελληνική Πρεσβεία στο Σεράγεβο και την οργάνωση "Γιατροί του Κόσμου", να συγκεντρώσει από διάφορες πόλεις της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης και της Σερβίας, 22 ανάπηρα παιδάκια, τα οποία έπεσαν θύματα ναρκών κατά τη διάρκεια του πολέμου και να τα μεταφέρει στην Ελλάδα όπου παρέμειναν για 15 ημέρες.

Σημαντική επίσης κρίνεται η συμμετοχή των Ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων στην επιχείρηση "ALTHEA" υπό την ΕΕ, που ξεκίνησε 2 Δεκεμβρίου 2004 ύστερα από τον τερματισμό της SFOR, και η οποία συνεχίζεται μέχρι και σήμερα. Κατά τη διάρκεια αυτής της επιχείρησης η Ελλάδα διετέλεσε Framework Nation στο MNTF-N και ο τότε Διοικητής Ταξίαρχος κ. Σιδηρόπουλος Εμμανουήλ, σήμερα Υποστράτηγος εα, υπέγραψε την 12 Ιουλίου 2007 με τη Βοσνιακή Κυβέρνηση το Memorandum of Understanding για την παράδοση της Βάσης Camp Eagle Base στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας της Βοσνίας.

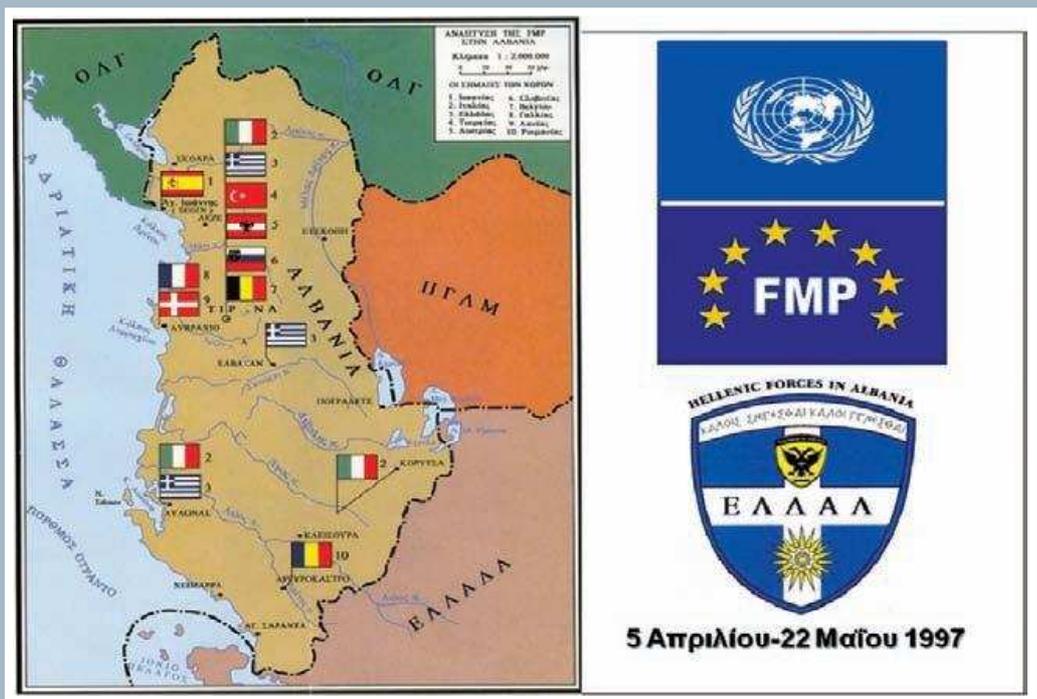
Σήμερα οι Ελληνικές Ένοπλες Δυνάμεις συμμετέχουν στην επιχείρηση "ALTHEA" με 30 περίπου στελέχη.

Επόμενος σταθμός των Ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων η Αλβανία.

Η εμπλοκή των Ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων στην Αλβανία ξεκίνησε με την επιχείρηση "ΚΟΣΜΑΣ Ο ΑΙΤΩΛΟΣ" του Πολεμικού Ναυτικού, την 15η Μαρτίου 1997, για τον απεγκλωβισμό 240 ξένων υπηκόων, από το λιμάνι του Δυρραχίου, ύστερα από τα γεγονότα που ακολούθησαν την κατάρρευση του παρατραπεζικού συστήματος στην Αλβανία, με τη διάλυση ουσιαστικά του κράτους και τον εξοπλισμό των εξεγερθέντων από αποθήκες του Αλβανικού στρατού. Η επιχείρηση ήταν υψηλού κινδύνου και διεξήχθη με απόλυτη επιτυχία με τη Φ/Γ ΑΙΓΑΙΟΝ, τη Πυραυλάκατο ΚΑΒΑΛΟΥΔΗΣ, το Ν/Α ΚΛΕΙΩ, τη Τορπιλάκατο ΛΑΙΛΑΨ και διμοιρία της Διοίκησης Υποβρυχίων Καταστροφών.

Μετά την απόφαση 1101/1997 του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ της 28ης Μαρτίου 1997, αποφασίστηκε η δημιουργία μιας προσωρινής και περιορισμένης Πολυεθνικής Δύναμης Προστασίας (FMP - Multinational Protection Force) στην Αλβανία υπό τον ΟΑΣΕ, για να διευκολύνει την ασφαλή και έγκαιρη διανομή της ανθρωπιστικής βοήθειας, να βοηθήσει στη δημιουργία ενός ασφαλούς περιβάλλοντος για τις αποστολές των Διεθνών Οργανισμών στην Αλβανία και τέλος να εξασφαλίσει την απρόσκοπτη διεξαγωγή εκλογών για ανάδειξη Κυβερνήσεως.

Συμμετοχή της Ελλάδας στην FMP - Επιχείρηση ALBA

Επικεφαλής έθνος ορίστηκε η Ιταλία και συμμετείχαν ακόμα η Γαλλία, η Τουρκία, η Ισπανία, η Ρουμανία, η Δανία, η Αυστρία, η Σλοβενία, το Βέλγιο και η Ελλάδα.

Το χρονικό διάστημα 5 Απριλίου μέχρι 22 Μαΐου 1997, αναπτύχθηκε στην Αλβανία, η Ελληνική Δύναμη Αλβανίας (ΕΛΔΑΛ), συνολικής δύναμης 803 ανδρών, με 224 οχήματα, στα πλαίσια της επιχείρησης "ALBA", με αποστολή:

- Να εξασφαλίζει τα κύρια σημεία εισόδου στην περιοχή επιχειρήσεων, με σκοπό να διασφαλιστεί η άφιξη της ανθρωπιστικής βοήθειας και η έγκαιρη μεταφορά της στους σταθμούς διανομής.
- Να παρέχει ένα ασφαλές περιβάλλον δράσης στη Διεθνή Επιτροπή και τους Διεθνείς Οργανισμούς που εμπλέκονταν στην περιοχή, στα πλαίσια της βοήθειας της διεθνούς κοινότητας προς την Αλβανία.

Η πιο πάνω αποστολή επεκτάθηκε και στη διασφάλιση ασφαλούς περιβάλλοντος διενέργειας των εκλογών του Ιουνίου 1997. Η αποστολή ολοκληρώθηκε, ύστερα από 4 μήνες, τον Αύγουστο 1997, οπότε και επέστρεψε στην Ελλάδα.

Την 25 Σεπ 1997 σε επίσημη τελετή που έγινε στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας ο Υπουργός Άμυνας της Αλβανικής Δημοκρατίας απένειμε στη Σημαία της ΕΛΔΑΛ το "Χρυσό Μετάλλιο του Αετού".

Στις 5 Αυγ 1997 οι Υπουργοί Άμυνας της Αλβανίας και της Ελλάδας υπέγραψαν πρωτόκολλο συνεργασίας μεταξύ των δυο χωρών.

Φωτογραφίες από την ανάπτυξη-εκπαίδευση και εκτέλεση αποστολών της ΕΛΔΑΒ

Στο πλαίσιο αυτό ακολούθησε η ΕΛΔΑΛ-2 δυνάμεως 205 αξιωματικών και οπλιτών με γενική αποστολή:

- Να εξασφαλίσει το Στρατόπεδο ISBERISH και να δημιουργήσει κατάλληλες συνθήκες υποδοχής, εξασφάλισης και διανομής του αποστελλόμενου από την Ελλάδα υλικού.
- Να παρέχει την απαραίτητη βοήθεια για την αναδιοργάνωση των Αλβανικών ΕΔ και σε διάφορους τομείς εκπαίδευσης.

Η παραμονή της δύναμης αυτής επικυρώθηκε μετά την απόφαση του κοινοβουλίου της Αλβανίας, στις 18 Δεκεμβρίου 1997, με 65 θετικές ψήφους, 2 λευκά και 2 αρνητικές με εξαίρεση των βουλευτών του Δημοκρατικού Κόμματος του Σαλί Μπερίσα που απείχε από την ψηφοφορία. Ανάλογες αποστολές υπήρξαν και από άλλες χώρες όπως η Ιταλία, η Γερμανία, οι ΗΠΑ αλλά και η ΕΕ.

Η ΕΛΔΑΛ-2 αποχώρησε την 30 Ιουλίου 2000, οπότε και έλαβε χώρα τελετή παράδοσης-παραλαβής του Στρατοπέδου IZBERISH παρουσία των Υπουργών Άμυνας Ελλάδος και Αλβανίας. Στη Σημαία του Α/Μ ΤΠ, το οποίο αποτέλεσε τη βάση των διατιθέμενων δυνάμεων στην Αλβανία, απονεμήθηκε ο Πολεμικός Σταυρός Α' Τάξεως με Προεδρικό Διάταγμα της 6ης Σεπτεμβρίου 2000.

Σημαντική όμως κρίνεται η συνεισφορά της Ελλάδας στο πλαίσιο αντιμετώπισης του μεγάλου κύματος προσφύγων από το Κοσσυφοπέδιο, εξαιτίας της κρίσης που οδήγησε στην επέμβαση του ΝΑΤΟ τον Μάρτιο του 1999.

Την 8 και 9 Απριλίου 1999 με διαταγή του ΓΕΕΘΑ διατέθηκαν στην Αλβανία αρχικά ένα Τμήμα Μηχανικού, ένα Ελικόπτερο CH-47D, ιατρικό προσωπικό, επτά κινητά μαγειρεία και δύο κινητοί φούρνοι.

Στη συνέχεια μετά την έκδοση από το ΝΑΤΟ του Επιχειρησιακού Σχεδίου "ALLIED HARBOUR", το οποίο προέβλεπε την ανάπτυξη στην Αλβανία Νατοϊκής Δύναμης με την ονομασία "Δύναμη Αλβανίας" (AFOR) και με αποστολή τη συνδρομή προς την κυβέρνηση της Αλβανίας και των διεθνών οργανισμών στο έργο της παροχής ανθρωπιστικής βοήθειας στους πρόσφυγες, διατέθηκαν στην AFOR και συγκεκριμένα στη Γαλλική Ταξιαρχία του Νότου (TF SOUTH), μέχρι τέλους Απριλίου 1999, ένας Λόχος Πεζικού, ένας Λόχος Μηχανικού και μία Διμοιρία Μεταφορών, συνολικής δύναμης εκατόν εβδομήντα (170) περίπου αξιωματικών και οπλιτών.

Παράλληλα η κυβέρνηση ανέλαβε την υποχρέωση οργάνωσης και λειτουργίας τριών στρατοπέδων προσφύγων συνολικής δυνατότητας διαβίωσης 5.000 προσφύγων, όπως παρακάτω:

- Καταυλισμός "ΑΘΗΝΑ" στο Κουκές, δυνατότητας διαβίωσης χιλίων (1000) προσφύγων σε εκατό (100) σκηνές. Ο καταυλισμός λειτούργησε από 4 - 28 Απριλίου 1999, οπότε παραδόθηκε στο Υπουργείο Άμυνας της Αλβανίας, ενώ συνεχίστηκε η τροφοδοσία του από την Ελλάδα μέχρι τέλος Μαΐου 1999.
- Καταυλισμός "ΟΛΥΜΠΙΑ" στα Τίρανα, δυνατότητας διαβίωσης δύο χιλιάδων (2000) προσφύγων σε διακόσιους (200) οικισμούς. Ο καταυλισμός λειτούργησε από 2 Απριλίου μέχρι 15 Ιουλίου 1999, οπότε και παραδόθηκε στον Οργανισμό "ACT" (Action by Churches Together).
- Καταυλισμός "ΒΕΡΓΙΝΑ" στο Πόγραδετς, δυνατότητας διαβίωσης δύο χιλιάδων (2000) προσφύγων σε διακόσιες (200) σκηνές. Ο καταυλισμός

λειτούργησε μέχρι 3 Ιουλίου 1999, οπότε και παραδόθηκε στη Νομαρχία του ΠΟΓΡΑΔΕΤΣ.

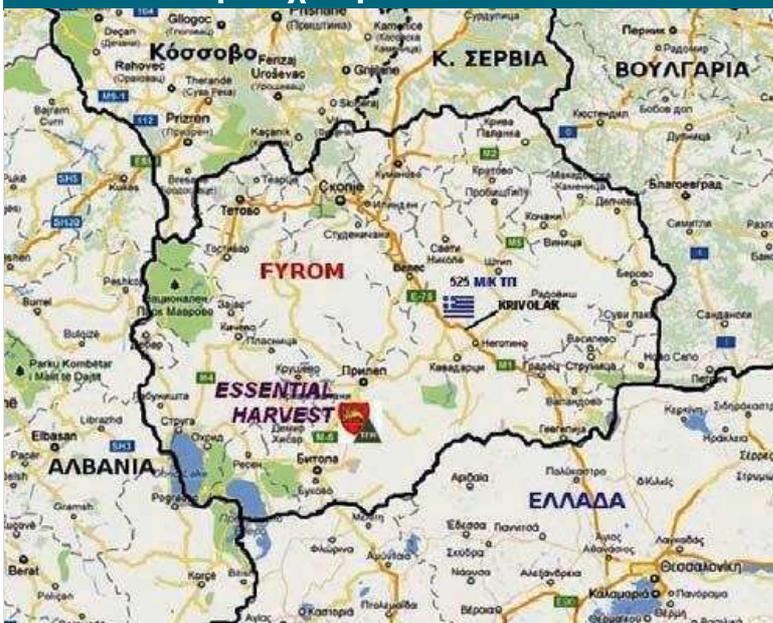
Η Ελληνική Δύναμη παρέμεινε στην Αλβανία μέχρι το τέλος της αποστολής της Συμμαχικής Δύναμης, ήτοι μέχρι 31 Αυγούστου 1999.

Την 1η Αυγ. 2000 δημιουργήθηκε η νέα Ελληνική Δύναμη, στα πλαίσια της Νατοϊκής επιχείρησης "JOINT GUARDIAN", η οποία είχε έδρα το Στρατόπεδο "PLEPA" στο Δυρράχιο και αποτελούνταν από ένα Λόχο Πεζικού, μία Διμοιρία Μηχανικού και Εθνικό Στοιχείο Υποστήριξης, συνολικής δύναμης 95 ανδρών και είχε στη διάθεσή του 33 οχήματα.

Η Ελληνική Δύναμη Αλβανίας (ΕΛΔΑΛ - 3) είχε σαν αποστολή την εξασφάλιση της δυνατότητας ακώλυτης οδικής επικοινωνίας μεταξύ του πολιτικού αεροδρομίου RINAS και του λιμανιού του Δυρραχίου, καθώς επίσης και την ανάπτυξη και διατήρηση σχέσεων συνεργασίας και αμοιβαίας εμπιστοσύνης με τις Αλβανικές αρχές. Επιπλέον, συνεχίστηκε η παραμονή των 4 Αξιωματικών Συνδέσμων - Συμβούλων, οι οποίοι είχαν ως αποστολή να συνδράμουν τις Αλβανικές Ένοπλες Δυνάμεις στην προσπάθεια αναδιοργάνωσης και προσέγγισης των προτύπων που ορίζει η Ατλαντική Συμμαχία και οι οποίοι επαναπατρίστηκαν αρχές 2003, λόγω λήξης της αποστολής τους.

Η Ελλάδα όμως είχε συμμετοχή και στο Νατοϊκό Στρατηγείο που αναπτύχθηκε στα Τίρανα στις 17 Ιουν 2002 στο πλαίσιο της διατήρησης της σταθερότητας στα Βαλκάνια. Το 2004 και για ένα χρόνο η Χώρα μας διαδέχτηκε την Ιταλία στη Διοίκηση του Στρατηγείου του οποίου η δύναμη περιορίστηκε το Δεκ 2005. Από τον Μάρτιο του 2006 και για 2 χρόνια η χώρα μας διέθετε έναν ανώτατο αξιωματικό (Ταξίαρχο) ως Senior Military Representative NATO στην Αλβανία, ο οποίος ήταν Διοικητής στο NATO HQ Tirana και 14 στελέχη (αξικούς, Υπξικούς και από τους τρεις κλάδους των Ελληνικών ενόπλων δυνάμεων), για κάλυψη θέσεων στο Επιτελείο. Ο ρόλος του Στρατηγείου είναι αποκλειστικά συμβουλευτικός προς το Υπουργείο Άμυνας της Αλβανίας προκειμένου η Χώρα να προσαρμοστεί γρηγορότερα στις απαιτούμενες "Ευρωατλαντικές Δομές" κατόπιν και της ένταξής της στο NATO.

Σειρά έχει η ΠΓΔΜ

Συμμετοχή της Ελλάδας στην FMP - Επιχείρηση ALBA

Το 525 Μ/Κ ΤΠ, συνολικής δύναμης 400 περίπου ανδρών και 180 οχημάτων διαφόρων τύπων, συμμετέχει με την ονομασία ΕΛΔΥΣ στην επιχείρηση Essential Harvest του NATO υπό Βρετανική Διοίκηση στην ΠΓΔΜ. (Συνολική Νατοϊκή δύναμη 4145 άτομα). Σκοπός αυτής της επιχείρησης ήταν ο αφοπλισμός των ανταρτών και η καταστροφή του οπλισμού και των πυρομαχικών του Εθνικού Απελευθερωτικού Στρατού (NLA) των Αλβανοφώνων. Η αποστολή ξεκίνησε την 24η Αυγ και ολοκληρώθηκε την 7η Οκτωβρίου 2001 με την επιστροφή της δύναμης στην Ελλάδα. Για τις ανάγκες αυτής της επιχείρησης έγινε ευρεία

χρήση του Α/Δ και του λιμένα της Θεσ/κης καθώς επίσης και ο οδικός άξονας Θεσσαλονίκη-Σκόπια για τη μεταφορά προσωπικού και μέσων.

Ακολούθησε η συμμετοχή μας στην επιχείρηση "Amber Fox" υπό το NATO και υπό Γερμανική Διοίκηση 26 Σεπτεμβρίου 2001 με 15 Δεκεμβρίου 2002, με σκοπό την προστασία των Παρατηρητών που βρισκόταν εκεί στο πλαίσιο του ελέγχου εφαρμογής της συμφωνίας ειρήνης. Η συνολική δύναμη της αποστολής ανερχόταν σε 700 άνδρες. Η Ελλάδα συμμετείχε με 28 στελέχη και με αριθμό μέσων, συμπεριλαμβανομένου ενός ασθενοφόρου με ανάλογο ιατρικό-νοσηλευτικό προσωπικό. Η επιχείρηση αυτή ουσιαστικά συνεχίστηκε υπό το NATO με την ονομασία "ALLIED HARMONY" μέχρι 31 Μαρτίου 2003. Τα ηνία ανέλαβε η ΕΕ, με μέσα και διευκολύνσεις του NATO, με την Στρατιωτική Επιχείρηση "CONCORDIA" στις 31 Μαρτίου 2003

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΔΙΑΡΚΕΙΑ	ΦΟΡΕΑΣ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ
ESSENTIAL HARVEST 	27-8 έως 26-9-2001	 NATO ΟΤΑΝ	400 άτομα 180 οχήματα
AMBER FOX 	27-9-2001 με 15-12-2002	 NATO ΟΤΑΝ	28 στελέχη 1 ασθενοφόρο Διάφορα οχήματα
ALLIED HARMONY	16-12-2002 με 31-3-2003	 NATO ΟΤΑΝ	28 στελέχη 1 ασθενοφόρο Διάφορα οχήματα
CONCORDIA 	1-4-2003 με 15-12-2003		38 στελέχη 424 ΓΣΝ C-130 5 Ε/Π (Στεφανοβίκειο)
PROXIMA ΕΕPOLICE 	16-12-2003 με 14-12-2005		MEDEVAC (Ε/Π, C-130) 424 ΓΣΝ

Συμμετοχή της Ελλάδας στις Επιχειρήσεις στη FYROM

περιελάμβανε προσωπικό (38 στελέχη), διάφορα μέσα, το 424 ΓΣΝΕ στη Θεσσαλονίκη για υγειονομική υποστήριξη, 1 Α/Φ μεταφοράς C-130 για εκτέλεση δρομολογίων Ελευσίνα - Σκόπια - Πρίστινα - Ελευσίνα και μία Ομάδα Ε/Π αποτελούμενη από πέντε (5) Ε/Π (ένα CH-47 και τέσσερα UH-1H), με έδρα το Α/Δ Στεφανοβίκειο - Βόλου στην Ελλάδα, υπό ετοιμότητα για εκτέλεση αποστολών αερομεταφοράς, όταν απαιτηθεί.

Η επιχείρηση ολοκληρώθηκε στις 15 Δεκεμβρίου 2003 και αντικαταστάθηκε από την επιχείρηση "PROXIMA", από Αστυνομική δύναμη της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην οποία η χώρα μας διέθεσε υποστήριξη Αεροδιακομιδών Ειρηνικής περιόδου και το 424 ΓΣΝΕ της Θεσσαλονίκης μέχρι 15 Δεκ 2005.

Τέλος κρίνεται σκόπιμο να επισημανθεί η συμμετοχή της Ελλάδας με στελέχη στο Νατοϊκό Στρατηγείο Σκοπίων, η λειτουργία του οποίου ξεκίνησε τον Απρίλιο του 2002. Σήμερα υπάρχει ένας επιτελής ως σύνδεσμος που συνυπολογίζεται στους διατιθέμενους επιτελείς στην KFOR. Αποστολή του Στρατηγείου είναι η υποστήριξη των επιχειρήσεων και αποστολών στην FYROM και στο Κόσοβο.

Το ταξίδι τελειώνει στο Κόσοβο όπου η αποστολή των ελληνικών δυνάμεων βρίσκεται σε εξέλιξη.

Την 24η Μαρτίου 1999 ξεκίνησαν οι βομβαρδισμοί του NATO, σερβικών στόχων στο Κόσοβο και στην κεντρική Σερβία, οι οποίοι κατέληξαν στο ψήφισμα

1244/99 του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ, που βρίσκεται σε ισχύ μέχρι σήμερα, το οποίο προβλέπει:

- Προσωρινή Διοίκηση από ΟΗΕ
- Έλεγχο από Πολυεθνική Στρατιωτική Δύναμη
- Τερματισμός Επιχ/σεων Εθνοκάθαρσης
- Εκκένωση από Σερβικές Ένοπλες Δυνάμεις
- Επιστροφή Προσφύγων
- Αφοπλισμός Παραστρατιωτικών Ομάδων

Στο πλαίσιο αυτό, την 12 Ιουνίου 1999, άρχισε η ανάπτυξη της Πολυεθνικής Δύναμης με την επωνυμία KFOR (Kosovo Force) και συνεχίζει μέχρι και σήμερα την παραμονή της.

Κατόπιν απόφασης του ΚΥΣΕΑ, η Ελλάδα συμμετείχε με Δύναμη επιπέδου Ταξιαρχίας, με την ονομασία Ελληνική Δύναμη Κοσσυφοπεδίου (ΕΛΔΥΚΟ).

Επιπλέον είχε διατεθεί ένα μεταγωγικό αεροσκάφος C-130, προσωπικό 30 αξιωματικών και οπλιτών για την επάνδρωση των συμμαχικών Επιτελείων των Στρατηγείων και των Διοικήσεων καθώς και προσωπικό εντός της Ελλάδας (157 αξιωματικοί και οπλίτες) για την παροχή υποστήριξης Φιλοξενούντος Έθνους.

Η Δύναμη συμπληρωνόταν από ένα Λόχο Πεζικού με στοιχεία Μηχανικού, που αποτελείτο από 60 αξιωματικούς και οπλίτες, ένα Τμήμα Υποστήριξης και ένα Τμήμα Εγκαταστάσεων συνολικής δύναμης 10 ατόμων, με έδρα την Communication Zone South στη Θεσσαλονίκη.

Αποστολή της KFOR είναι η δημιουργία ασφαλούς περιβάλλοντος για τους κατοίκους του Κοσόβου και η ασφαλής επιστροφή των προσφύγων και των εκτοπισμένων.

Η αποστολή της ΕΛΔΥΚΟ περιλαμβάνει την παρακολούθηση και εφαρμογή της Συμφωνίας Ειρήνης, την προβολή και παρουσία των Ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων στην περιοχή ευθύνης και υποστήριξη της ελληνικής διπλωματίας και την προαγωγή του επιπέδου συνεργασίας των Ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων, με τις Ένοπλες Δυνάμεις των συμμετεχουσών χωρών της Διεθνούς Κοινότητας.

Στις 28 Ιανουαρίου του 2003 και μετά από λήψη απόφασης του North-Atlantic Council (NAC) για αναδιοργάνωση και μείωση των δυνάμεων της KFOR, αποχώρησε η 34 Μ/Κ ΤΑΞ (ΕΛΔΥΚΟ-1) και αντικαταστάθηκε από την ΕΛΔΥΚΟ-2.

Η δύναμη της ΕΛΔΥΚΟ-2 περιελάμβανε την Εθνική Τακτική Διοίκηση (ΕΤΔ), 2 Μηχανοκίνητα Τάγμα Πεζικού (Μ/Κ ΤΠ) και το Εθνικό Στοιχείο Υποστήριξης-National Support Element (NSE), συνολικής δύναμης 750 περίπου αξιωματικών και οπλιτών συμπεριλαμβανομένων των επιτελών στο Στρατηγείο της KFOR.

Την 1 Μαρτίου 2011 με απόφαση του NAC η δύναμη της KFOR περιορίστηκε σε 5000 περίπου στελέχη. Στο πλαίσιο αυτό η ΕΛΔΥΚΟ-2 αντικαταστάθηκε από την ΕΛΔΥΚΟ-3 δυνάμει περίπου 300 στελεχών η οποία περιορίστηκε πλέον μόνο στο Στρώο "Ρήγας Φεραίος".

Στρατόπεδο "Ρήγας Φεραίος" και "Belvedere"

Υπό διοίκηση της Ελληνικής δύναμης είχε τεθεί, ύστερα από σχετική συμφωνία μεταξύ Ελλάδας και Αρμενίας, αρχικά λόχος 70 ανδρών και στη συνέχεια διμοιρία των 35 ανδρών των Ενόπλων Δυνάμεων της Αρμενίας.

Δραστηριότητες της Ελληνικής Δύναμης Κοσσόβου

Σκληρή εκπαίδευση και καθημερινές αποστολές, ημέρα και νύκτα, κάτω από ιδιαίτερα αντίξοες συνθήκες, έντονα καιρικά φαινόμενα, βαρύς χειμώνας, κακό οδικό δίκτυο και κάποιες φορές σε εχθρικό περιβάλλον, περιελάμβανε η καθημερινή ζωή των ελλήνων αξιωματικών και οπλιτών σε όλες τις αποστολές στα Βαλκάνια. Η αλλαγή των μονάδων γινόταν σε 6μηνία βάση και ήταν μια σχετικά δύσκολη διαδικασία οργάνωσης φαλαγγών, κίνησης εντός 3 διαφορετικών χωρών, διαδικασιών στα τελωνεία με αρκετά προβλήματα πολλές φορές και με επιτακτική την ανάγκη της άμεσης προσαρμογής και ανάληψη αποστολής.

Η δραστηριότητα όμως των ελληνικών δυνάμεων δεν περιορίστηκε στα στενά όρια των στρατοπέδων και στη στρατιωτική τους αποστολή. Με ειλικρινά αισθήματα αγάπης, αλληλεγγύης και σεβασμού όλων ανεξαιρέτως των κατοίκων, τους βοήθησαν σημαντικά στην προσπάθειά τους να επουλώσουν τις πληγές του πολέμου και να δημιουργήσουν ένα καλύτερο αύριο για τους ίδιους και τα παιδιά τους.

Θα σας παρουσιάσω κάποιες από τις δραστηριότητες αυτές της Ελληνικής Δύναμης Κοσσόβου, οι οποίες είναι αντιπροσωπευτικές της συνολικής ελληνικής παρουσίας στα Βαλκάνια.

Τρόφιμα σε φτωχές οικογένειες, ενίσχυση με φάρμακα των κέντρων υγείας και των περιφερειακών νοσοκομείων, ιατροφαρμακευτική κάλυψη των Κέντρων ηλικιωμένων, επισκέψεις σε σχολεία με την έναρξη της σχολικής χρονιάς και διανομή σχολικών ειδών στους μαθητές, διευθετήσεις του περιβάλλοντος χώρου των σχολείων με μηχανήματα μηχανικού, κατασκευή γηπέδου, ενίσχυση μοναστηριών, επισκέψεις και οργάνωση ειδικών γιορτών με κάλαντα και προσφορά δώρων σε φτωχά σέρβικα χωριά, αιμοδοσία και πληθώρα άλλων προσφορών σε όλους ανεξαιρέτως τους κατοίκους της περιοχής είχαν σημαντική συμβολή στην αλλαγή του αρχικά εχθρικού κλίματος των κατοίκων προς την Ελλάδα σε άκρως φιλικό. "Ήρθαν σαν στρατιώτες και φεύγουν σαν φίλοι" δήλωσε στο δημοσιογράφο Σταύρο Τζίμα ο Δήμαρχος του Ουρόσεβατς/ Φεριζαί.

Δελτία ειδήσεων ηλεκτρονικού τύπου της Ελλάδας, του Κοσσόβου, της Αλβανίας, της Ρωσίας και της Σερβίας είχαν συχνές αναφορές με ιδιαίτερα κολακευτικά σχόλια στις δραστηριότητες αυτές της ΕΛΔΥΚΟ καθώς επίσης και όλα τα τηλεοπτικά μέσα του Κοσσόβου.

Φιλανθρωπικό Έργο της Ελληνικής Δύναμης Κοσσόβου

Σημαντική και ξεχωριστή στιγμή ήταν η επαναλειτουργία της εκκλησίας του Αγ. Ούρου στο Ουρόσεβατς/ Φεριζάι, η οποία όπως είναι γνωστό κατά τη διάρκεια σοβαρών επεισοδίων που έλαβαν χώρα το Μάρτιο του 2004 κατελήφθη από Αλβανούς και υπέστη σοβαρές ζημιές. Τότε η ελληνική δύναμη που αποτελούσε τη φρουρά της εκκλησίας αναγκάστηκε να αποχωρήσει κάτω από ιδιαίτερα δύσκολες και επικίνδυνες συνθήκες αφού δεν μπορούσε να κάνει χρήση των όπλων εναντίον αμάχων. Οι διαδηλωτές, που ξεπερνούσαν τους χίλιους, εκτόξευσαν πέτρες και μολότοφ εναντίον των Ελλήνων. Έκτοτε η εκκλησία παρέμεινε κλειστή με συρματοπλέγματα, μεγάλες μάζες χωμάτων, σκουπίδια και έντονη βλάβση. Εικόνα εγκατάλειψης.

Η ΕΛΔΥΚΟ ανέλαβε πρωτοβουλία για την επαναλειτουργία της εκκλησίας. Στο πλαίσιο της εξασφάλισης της απαιτούμενης νομιμοποίησης από όλες τις πλευρές πέτυχε τη συμμετοχή σε αυτή την προσπάθεια όλων των φορέων, με τους οποίους όλο αυτό το χρονικό διάστημα ανάπτυξε ειλικρινείς σχέσεις εμπιστοσύνης και συγκεκριμένα του Δημάρχου, του Ιμάμη, του καθολικού επίσκοπου της περιοχής καθώς και των αστυνομικών διοικητών. Παράλληλα ανταποκρίθηκαν στην πρόσκληση οι Στρατιωτικοί Ιερείς της KFOR (Αμερικανός Ταγματάρχης, Γερμανός Αντισυνταγματάρχης και Ουκρανός Ταγματάρχης) καθώς επίσης και εκπρόσωποι της EULEX και του OSCE.

Οι εργασίες διήρκησαν 10 ημέρες και απομακρύνθηκαν 50 περίπου φορτηγά μπάζα, χώματα, συρματοπλέγματα, σκουπίδια κλπ. Την 11η Σεπ 2010 τελέστηκε θεία λειτουργία από τον Μητροπολίτη Μαυροβουνίου και Τοποτηρητή Κοσσόβου κ.κ. Αμφιλόγχο και άλλους Σέρβους ιερείς. Την λειτουργία παρακαλούθησαν 150 περίπου Σέρβοι, παλιοί κάτοικοι του Ουρόσεβατς που έφυγαν λόγω πολέμου, οι οποίοι ήρθαν για το σκοπό αυτό από τη Σερβία (100 άτομα με 2 λεωφορεία) και από το Σερβικό θύλακα του Κοσσόβου το Στρέπτσε (50 άτομα με 1 λεωφορείο). Η συγκίνηση ήταν μεγάλη. Από την ΕΛΔΥΚΟ-2 την λειτουργία παρακολούθησαν 20 περίπου στελέχη καθώς επίσης και έλληνες αστυνομικοί της EULEX. Συλλειτουργήσαν με τους Σέρβους ιερείς, ο ιερέας της ΕΛΔΥΚΟ-2 και ο Πατήρ Παρθένιος από τη Θεσ/κη.

Η είδηση της επαναλειτουργίας του Ι.Ν. Αγ. Ούρου, μιας ορθόδοξης χριστιανικής εκκλησίας, σε μια περιοχή που πλέον κατοικείται από μουσουλμάνους, με τη συμμετοχή θεσμικών προσώπων από όλες τις θρησκείες, κυκλοφόρησε μέσω

Επαναλειτουργία του Ι.Ν. Αγ. Ούρου στο Ουρόσεβατς/Φεριζάι

του ΑΠΕ σε πολλά ΜΜΕ στην Ελλάδα, στη Σερβία, στη Ρωσία και στο Κόσσοβο. Ήταν ένα μάθημα θρησκευτικού πολιτισμού και ειρήνης στα πολύπαθα Βαλκάνια, με πρωτοβουλία της Ελληνικής Δύναμης Κοσόβου, μέσα από το οποίο προβλήθηκε η δυνατή Ελλάδα, η Ελλάδα της ειρήνης και της σταθερότητας στην ευαίσθητη αυτή περιοχή της Ευρώπης.

Η εκκλησία του Αγ. Ούρου, στο Ουρόσεβατς, επαναλειτούργησε χάρη σε πρωτοβουλία της Ελληνικής Δύναμης Κοσόβου

Ουρόσεβατς, 14 Σεπτεμβρίου 2010 (12:38 UTC+2)

Στα βίαια γεγονότα του Μαρτίου του 2004, ήταν ένα από τα θρησκευτικά μνημεία που βίωσε "κατάσρακα" το μένος των διαδήλωτων κι υπέστη σοβαρές ζημιές. Πριν από λίγες ημέρες, οι καμπόνες στο ναό του Αγίου Ούρου, στο Ουρόσεβατς / Φεριζά (σ.σ. η πρώτη είναι η σερβική και η δεύτερη η αλβανική ονομασία), κτύπησαν και πάλι, χάρη στις φιλότιμες προσπάθειες επανολειτούργειας του ναού από την Ελληνική δύναμη Κοσόβου (ΕΛΔΥΚΟ-2).

Όπως δήλωσε στο ΑΠΕ-ΑΠΕ ο διοικητής της ΕΛΔΥΚΟ-2 και πρωτοστάτης της όλης προσπάθειας, συνταγματάρχης Γιώργος Κατζήθεοφάνους, πριν από μερικές ημέρες, στις 11 Σεπτεμβρίου, τελέστηκε θεία λειτουργία από το Μητροπολίτη Μπαρουνίου και Τοπιστηριτή Κοσόβου, Αμνρίλοκιο, συλλειτουργούντων άλλων Σέρβων ιερέων και του πατέρα Παρθένιου από τη Θεσσαλονίκη.

Τη θεία λειτουργία παρακολούθησαν και 150 Σέρβοι, παλαιοί κάτοικοι του Ουρόσεβατς/ Φεριζά, οι οποίοι έφυγαν από την πόλη στον πόλεμο κι επέστρεψαν, πριν από λίγες ημέρες, από τη Σερβία, όπου διαμένουν πλέον μόνιμα, για να δώσουν το "παρών" στη θεία λειτουργία.

Αξίζει να σημειωθεί ότι ο Μουφτής (ηγέτης των μουσουλμάνων του Κοσόβου), με δήλωσή του στην δεύτερη σε κυκλοφορία εφημερίδα του Κοσόβου, ευχαρίστησε την ΕΛΔΥΚΟ για τη βοήθεια στους κατοίκους και για τη σημαντική της συμβολή στη συμφιλίωση των χριστιανών και των μουσουλμάνων στο Κόσσοβο. Επίσης κρίνεται σημαντική η παρουσία όλων των θρησκευτικών ηγετών του Κοσόβου (Ορθόδοξος, Καθολικός, Μουσουλμάνος) στην παράδοση-παραλαβή της διοικήσεως της ΕΤΔ, στο Ελληνικό Στρατόπεδο "Ρήγας Φεραίος" γεγονός που έφερε στο στρατόπεδο όλη την ιεραρχία της KFOR, τα ΜΜΕ και άλλους. Η φωτογραφία με τους τρεις θρησκευτικούς ηγέτες, ο ένας δίπλα στον άλλο, ίσως για πρώτη φορά, τοποθετήθηκε στα επίσημα sites του Share και του JFC Naples. Αυτά αποτελούν άλλη μια εικόνα της δυνατής Ελλάδας, της Ελλάδας της ειρήνης και της σταθερότητας στην περιοχή των Βαλκανίων, τρανή απόδειξη της μεγάλης συνεισφοράς των ενόπλων μας δυνάμεων στην προώθηση των εθνικών μας συμφερόντων.

Συμπερασματικά από την παρουσία των Ελληνικών ενόπλων δυνάμεων στα Βαλκάνια θα λέγαμε:

Σε στρατιωτικό επίπεδο θα πρέπει να επισημανθεί η απόκτηση ιδιαίτερα χρήσιμης εμπειρίας για το σύνολο του προσωπικού που έλαβε μέρος στις

αποστολές αλλά και για τους επιτελείς του ΓΕΕΘΑ, των ΓΕ και των Σχηματισμών που ενεπλάκησαν στη σχεδίαση, οργάνωση και υποστήριξη των αποστολών αυτών και αποκόμιση χρήσιμων συμπερασμάτων για μελλοντικές παρόμοιες αποστολές.

Η Χώρα μας ανταπεξήλθε κατά άψογο τρόπο στις υποχρεώσεις της στη Συμμαχία αλλά και στην πρόσκληση για βοήθεια των γειτονικών μας χωρών, πάντα στο πλαίσιο των κανόνων του διεθνούς δικαίου, αποδεικνύοντας με τον πλέον κατηγορηματικό τρόπο ότι αποτελεί δύναμη ειρήνης και σταθερότητας στην ευρύτερη περιοχή των Βαλκανίων

Οι ένοπλες δυνάμεις ενεργώντας στο πλαίσιο της συμμαχίας και της ΕΕ επέδειξαν υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης, πειθαρχίας και επιχειρησιακής ετοιμότητας και κέρδισαν τα πλέον ευμενή σχόλια όλων των Συμμάχων Διοικητών αλλά και των τοπικών αρχών και κατοίκων των περιοχών που αναπτύχθηκαν, στέλνοντας μηνύματα προς κάθε κατεύθυνση.

Οι ελληνικές ένοπλες δυνάμεις είχαν σημαντική συμβολή στη διατήρηση της σταθερότητας και της ειρήνης στην περιοχή των Βαλκανίων, η οποία αποτελεί το εγγύς γεωστρατηγικό περιβάλλον για τη Χώρα μας με ότι αυτό συνεπάγεται. Η ειρήνη και η σταθερότητα στο εγγύς γεωστρατηγικό περιβάλλον μιας χώρας αποτελεί ζωτικό εθνικό συμφέρον γι' αυτήν όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στο βιβλίο (USA National Interests in Changing World, 1973 Donald Nuechterlein).

Τέλος το τεράστιο ανθρωπιστικό έργο προς όλους ανεξαιρέτως τους κατοίκους της περιοχής, είτε αυτό ήταν προϊόν οργανωμένης προσπάθειας της Χώρας μας είτε επιλογή του προσωπικού των ειρηνευτικών αποστολών, που με εράνους συγκέντρωνε χρηματικά ποσά για τη βοήθεια των κατοίκων στην προσπάθειά τους να επουλώσουν τις πληγές του πολέμου και να δημιουργήσουν ένα καλύτερο αύριο για τους ίδιους και τα παιδιά τους, έδειξε περίτρανα πως οι Έλληνες έχουμε όχι μόνο τεράστιες δυνατότητες αλλά αρχές και αξίες. Οι λαοί που έχουν αρχές και αξίες, πίστη στο Θεό, αγάπη προς την πατρίδα και την οικογένεια και διέπονται από αισθήματα αλtruισμού και αλληλεγγύης δεν φοβούνται τις οικονομικές κρίσεις. Προβλήματα έχουν μόνο όσοι έχουν αναγάγει την οικονομία με ότι αυτός ο όρος εμπεριέχει σε υπέρτατη αξία και την έχουν τοποθετήσει στο επίκεντρο της κοινωνικής τους ζωής.

Αισθάνομαι υπερήφανος και πλήρης ως αξιωματικός που υπήρξα διοικητής για 19 συναπτούς μήνες της Ελληνικής Δύναμης Κοσόβου και μεγάλη τιμή για την ποιότητα του προσωπικού που διοίκησα.

Βιογραφικό Σημείωμα

Ο Συνταγματάρχης Χατζηθεοφάνους Γεώργιος γεννήθηκε το 1962 στην Ξάνθη. Εισήλθε στην Στρατιωτική Σχολή Ευελπίδων το 1980 και αποφοίτησε το 1984. Έχει υπηρετήσει σε Μονάδες του Έβρου και των Νήσων για πάνω από 10 χρόνια. Έχει διατελέσει διευθυντής όλων των Επιτελικών Γραφείων Σχηματισμών και Διοικητής Μ/Κ Μονάδος στον Έβρο. Υπηρέτησε στο NDC-GR για 2 χρόνια ως Αξκός σχεδίασης και διεξαγωγής ασκήσεων. Διετέλεσε Διοικητής της Ελληνικής Δύναμης Κοσόβου, από τον Ιούλιο 2009 μέχρι Φεβρουάριο 2011. Επιστρέφοντας στην Ελλάδα τοποθετήθηκε στην Ανωτάτη Διακλαδική Σχολή Πολέμου ως Διευθυντής της Έδρας Διακλαδικών Επιχειρήσεων και Ασκήσεων. Είναι απόφοιτος της Ανωτάτης Σχολής Πολέμου και της Σχολής Εθνικής Αμύνης. Είναι πτυχιούχος του Οικονομικού Τμήματος της Νομικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

ΚΑΠΝΙΣΜΑ: ΜΙΑ ΧΡΟΝΙΑ ΝΟΣΟΣ ΜΕ ΠΟΛΛΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΥΓΕΙΑ

Επιδημιολογία

Σήμερα υπάρχουν 1.1 δισεκατομμύρια καπνιστές παγκοσμίως. Κάθε μέρα, περίπου 80-100.000 νέοι άνθρωποι αρχίζουν το κάπνισμα. Οι επιπτώσεις του καπνίσματος στην υγεία ευθύνονται για 3.000.000 θανάτους τον χρόνο. Μάλιστα η διεθνής καπνοβιομηχανία θα σκοτώσει τα επόμενα 50 χρόνια 500.000.000 άτομα από τον παγκόσμιο πληθυσμό, νούμερο που είναι 8 φορές μεγαλύτερο από το μέγιστο υπολογιζόμενο αριθμό νεκρών κατά τον 2ο Παγκόσμιο Πόλεμο. (Peto & Lopez, 2004)

Έχει υπολογιστεί, ότι κάθε τσιγάρο που καπνίζεται αφαιρεί κατά μέσο όρο πέντε λεπτά από τη ζωή του καπνιστή. Λυπηρό γεγονός αποτελεί ότι για ακόμα μια φορά η χώρα μας έχει το υψηλότερο ποσοστό καπνιστών στη Δυτική Ευρώπη και ένα από τα υψηλότερα ποσοστά στον κόσμο. Συγκεκριμένα, το 49,9% των ανδρών και το 30,8% των γυναικών άνω των 18 ετών καπνίζουν σε καθημερινή βάση.

Οι κυριότερες συνέπειες του καπνίσματος στην υγεία

Το κάπνισμα είναι δυνατό να προκαλέσει περισσότερους θανάτους απ' ότι το σύνολο των παρακάτω ασθενειών: AIDS, κατάχρηση αλκοόλ, οδικά ατυχήματα, χρήση παράνομων ουσιών, αυτοκτονίες.

Ευθύνεται για τα παρακάτω:

- ♦ Καρκίνος
 - του πνεύμονα (**20πλάσιος κίνδυνος** εμφάνισης στους καπνιστές σε σχέση με τους μη)
 - στόματος, λάρυγγα, οισοφάγου, του τραχήλου της μήτρας
 - της ουροδόχου κύστης
 - του παγκρέατος
- ♦ Χρόνια αποφρακτική πνευμονική νόσος (COPD)
- ♦ Στεφανιαία νόσος (**3 φορές** αυξημένο κίνδυνο οι καπνιστές)
- ♦ Αγγειακά εγκεφαλικά επεισόδια
- ♦ Περιφερική αγγειακή νόσος - Στυτική δυσλειτουργία
- ♦ Επιπλοκές κατά την εγκυμοσύνη και τον τοκετό
- ♦ Ρυτίδες προσώπου, γκρίζα μαλλιά, απώλεια μαλλιών

Παθητικό κάπνισμα

8000 έως 26.000 παιδιά αναπτύσσουν άσθμα κάθε χρόνο στις ΗΠΑ λόγω καπνίσματος, (μητέρες που καπνίζουν 10 τσιγάρα ημερησίως).

Στην Αμερική, το παθητικό

κάπνισμα υπολογίζεται σαν η τρίτη σημαντικότερη αιτία θανάτου σε παιδιά ηλικίας κάτω των 5 ετών. Δεν είναι τυχαίο ότι στη χώρα μας η εισαγωγή στο νοσοκομείο μικρών παιδιών, των οποίων οι γονείς καπνίζουν στο σπίτι, λόγω οξείας βρογχίτιδας αυξάνεται κατά 40 φορές.

Κόστος

Ένα απλό παράδειγμα είναι ενδεικτικό του μεγέθους της σπατάλης που έχει ως απότοκο αυτή η άσχημη συνήθεια. Ένας καπνιστής που καπνίζει 2 πακέτα την ημέρα για 30 χρόνια έχει ξοδέψει συνολικά 87.600 € (**σχεδόν ένα ΕΦ'ΑΠΑΞ**). Μπορεί ο καθένας από εμάς να αναλογιστεί τι σημαίνει αυτό το ποσό στην δύσκολη οικονομική συγκυρία στην οποία βρίσκεται η χώρα μας.

Όλα αυτά που αναφέρθηκαν παραπάνω καθιστούν ευνόητο ότι η διακοπή του καπνίσματος αποτελεί μια πράξη σεβασμού προς τον εαυτό σας και τους γύρω σας. Είναι μια προσπάθεια για να αυξήσετε σημαντικά τις πιθανότητες να ζήσετε περισσότερα χρόνια.

Αισιόδοξο Μήνυμα

Το αισιόδοξο μήνυμα είναι ότι μόλις κόψετε το κάπνισμα, ο οργανισμός σας θα ξεκινήσει την αποκατάσταση μέσα σε 20 λεπτά, αποκαθιστώντας τις βλάβες που έχουν προκληθεί εξαιτίας του πολυετούς καπνίσματος. **Κόψτε το κάπνισμα και θέστε τον οργανισμό σας σε φάση διαρκούς ανανέωσης.**

20 ΛΕΠΤΑ

Η πίεση και ο παλμός της καρδιάς σας επιστρέφουν σε φυσιολογικά επίπεδα. Η κυκλοφορία του αίματος βελτιώνεται - ειδικά στα χέρια και τα πόδια σας.

8 ΩΡΕΣ

Τα επίπεδα οξυγόνου στο αίμα σας επιστρέφουν στις φυσιολογικές τιμές τους και οι πιθανότητες να πάθετε καρδιακή προσβολή μειώνονται.

24 ΩΡΕΣ

Το μονοξείδιο του άνθρακα αποβάλλεται από τον οργανισμό σας. Οι πνεύμονές σας αρχίζουν να καθαρίζουν από τη βλέννη και τα υπολείμματα.

48 ΩΡΕΣ

Συγχαρητήρια. Το σώμα σας έχει αποτοξινωθεί από τη νικοτίνη. Αντιληφθήκατε, επίσης, ότι έχει βελτιωθεί η αίσθηση της γεύσης και της όσφρησής σας;

72 ΩΡΕΣ

Αναπνέετε με μεγαλύτερη ευκολία. Έχετε περισσότερη ενέργεια.

2 - 12 ΕΒΔΟΜΑΔΕΣ

Η κυκλοφορία του αίματος έχει βελτιωθεί σε ολόκληρο το σώμα σας. Μπορείτε, πλέον, να περπατάτε και να ασκείστε πιο εύκολα.

3 - 9 ΜΗΝΕΣ

Η αποτελεσματικότητα των πνευμόνων σας έχει βελτιωθεί κατά 5-10 τοις εκατό. Τα αναπνευστικά προβλήματα αρχίζουν να υποχωρούν. Πείτε αντίο στο βήχα, τις κοφτές ανάσες και τη δύσπνοια.

5 ΧΡΟΝΙΑ

Έχετε πλέον μόνο τις μισές πιθανότητες να πάθετε καρδιακή προσβολή σε σχέση με έναν καπνιστή.

10 ΧΡΟΝΙΑ

Οι πιθανότητες να προσβληθείτε από καρκίνο των πνευμόνων έχουν πλέον μειωθεί στις μισές σε σχέση με έναν καπνιστή. Οι πιθανότητες να πάθετε καρδιακή προσβολή είναι ίσες με αυτές ενός ατόμου που δεν έχει καπνίσει ποτέ.

Βιογραφικό Σημείωμα

Ο Υπλγος (ΥΙ) Θεοχάρης Κουτσοκώστας είναι απόφοιτος της Στρατιωτικής Σχολής Αξιωματικών Σωμάτων και της Ιατρικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης το 2008. Διπλωματούχος ATLS (Advanced Trauma Life Support), ACLS (Advanced Cardiac Life Support), PhTLS (Prehospital Trauma Life Support). Απόφοιτος της Σχολής Εφαρμογής Υγειονομικού. Διμοιρίτης Διμοιρίας Υγειονομικού στην 1^η Μοίρα Αμφιβίων

Καταστροφών στην νήσο Κω την διετία 2009-2011. Από το 2011 υπηρετεί στην ΑΔΙΣΠΟ ως ιατρός της Σχολής.

Υψηλή Στρατηγική των ΗΠΑ στον Πόλεμο Κατά της Τρομοκρατίας

του Αντχου Ηλία Ζαχαρόπουλου ΠΝ (σεμινάριο στην 9η ΕΣ ΑΔΙΣΠΟ)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η 11η Σεπτεμβρίου 2001, με την επίθεση μέσα στην ίδια την καρδιά της Αμερικής, την καρδιά των θεσμών και των συμβόλων της, σηματοδότησε την ημέρα όπου η ανθρωπότητα μπήκε στη δύνη μίας νέας μορφής παγκόσμιας και καθολικής βίας.

Η τρομοκρατική αυτή επίθεση επέβαλε νέες μεσοπρόθεσμες προτεραιότητες στην αμερικανική πολιτική, που πρόσκαιρα τουλάχιστον επισκίασαν προγενέστερα ζητήματα από τη σκοπιά των ΗΠΑ. Οι πάγιοι μακροπρόθεσμοι στόχοι των ΗΠΑ δεν έχουν αλλάξει θεμελιωδώς, επηρεάζονται ωστόσο από την υψηλή προτεραιότητα που έχει αποκτήσει ο "πόλεμος κατά της τρομοκρατίας". Η μεσοπρόθεσμη απορρό-

φηση των ΗΠΑ με τον "πόλεμο κατά της τρομοκρατίας" συνδέεται με το γεγονός, ότι οι ΗΠΑ δεν αντιμετωπίζουν στην παρούσα συγκυρία σημαντικές απειλές από άλλες μεγάλες δυνάμεις, καθώς δεσπάζουν στον διεθνή καταμερισμό ισχύος.

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός του σεμιναρίου είναι η εξέταση της Υψηλής Στρατηγικής των ΗΠΑ στον πόλεμο κατά της τρομοκρατίας, μέσα από το Δόγμα Μπους (2002) καθώς και μέσα από τους βασικούς στόχους που έχουν τεθεί στο αντίστοιχο εγχειρίδιο Εθνικής Στρατηγικής για την Αντιμετώπιση της Τρομοκρατίας (2011). Επίσης, μέσα από την ανάλυση του προβλήματος ορισμού της

τρομοκρατίας, καθώς και της μεταβαλλόμενης φύσης της σε συνάρτηση με το νέο διεθνές περιβάλλον, να οδηγηθούμε σε κάποια ασφαλή συμπεράσματα.

ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Για την υιοθέτηση οποιασδήποτε πολιτικής κατά της τρομοκρατίας απαιτείται να δοθεί πρώτα ένας κατάλληλος ορισμός, κοινά αποδεκτός από τη διεθνή κοινότητα. Ωστόσο μέχρι σήμερα η διεθνής κοινότητα δεν έχει κατορθώσει να συμφωνήσει σε έναν ακριβή ορισμό της τρομοκρατίας, παρά τις πολυετείς προσπάθειες πολλών κυβερνητικών και ακαδημαϊκών φορέων. Είναι μάλιστα χαρακτηριστική η φράση: "one man's terrorist is another man's freedom fighter" ("ένας "κρατικός τρομοκράτης" είναι ένας "μαχητής ελευθερίας" ενός άλλου κράτους"), ιδίως όταν πρόκειται για περιπτώσεις λαών που διεκδικούν το δικαίωμά τους για αυτοδιάθεση, τη στιγμή που τα κράτη διστάζουν να τους το αναγνωρίσουν, ισχυριζόμενα ότι αυτοί είναι τρομοκράτες. Σε επίπεδο ΟΗΕ αρκετές συνθήκες αναφέρονται στην τρομοκρατία, χωρίς ωστόσο να την ορίζουν.

Μετά την 11η Σεπτεμβρίου, το Συμβούλιο της ΕΕ, υιοθέτησε ένα γενικό ορισμό της τρομοκρατίας, ο οποίος συμπεριελήφθη στη Κοινή Απόφαση στις 27 Δεκεμβρίου 2001 σχετικά με την εφαρμογή ειδικών μέτρων για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Ο μεγάλος αριθμός των τρομοκρατικών πράξεων που συμπεριλαμβάνονται στον ορισμό αυτό, έχει αποτελέσει αντικείμενο κριτικής ιδίως από μη κυβερνητικούς οργανισμούς λόγω της ευρύτητας και της αοριστίας του. Κι αυτό γιατί η έλλειψη ενός σαφώς διατυπωμένου ορισμού θα μπορούσε να οδηγήσει όχι μόνο στην ποινικοποίηση δραστηριοτήτων που δεν έχουν καμία σχέση με πράξεις βίας, αλλά θα μπορούσε και να απειλήσει τα νόμιμα δικαιώματα της ελευθερίας του συνέρχεσθαι, του συνε-

ταιρίζεσθαι, της έκφρασης γνώμης και της διαδηλώσεως.

Όταν τα στελέχη των κυβερνήσεων καταδικάζουν την τρομοκρατία, χρησιμοποιούν τον όρο για να αναφερθούν σε τρομοκρατικές πράξεις που

κάνουν οι εχθροί τους και έχουν ως στόχο τους ίδιους και τα συμφέροντά τους. Αυτή η οπτική είναι η αιτία που η συντριπτική πλειοψηφία των κυβερνήσεων στον πλανήτη καταδικάζει απερίφραστα τη τρομοκρατία. Η επικοινωνιακή αποτελεσματικότητα αυτής της στρέβλωσης έγγυται στο ότι οι πολίτες αυτών των κρατών τείνουν να αποδίδουν τις αρνητικές και εχθρικές πράξεις των κυβερνήσεών τους στις επικρατούσες συνθήκες, ενώ αποδίδουν τις αντίστοιχες πράξεις των άλλων στο ποιοι είναι, στα διαταραγμένα τους χαρακτηριστικά, όπως η διάθεσή τους, τα χαρακτηριστικά προσωπικότητας και οι στάσεις τους, που τους οδηγούν σε τρομοκρατικές λογικές. Πολλές από τις απόψεις που υποστήριξαν τη στρατιωτική αντίδραση μετά τις επιθέσεις στις ΗΠΑ και της εξ' αυτής "αναπόφευκτες παράπλευρες απώλειες", θεώρησαν πως για το θάνατο τόσων αθώων φταίει η κατάσταση που βρίσκεται η μεριά που προχωρά στη στρατιωτική δράση και σίγουρα όχι το ότι είναι "διαβολικοί" ή τρομοκράτες. Αυτοί δεν φαίνεται να αναλογίστηκαν πως ίσως όσοι υπέστη-

σαν και υπόκεινται τη στρατιωτική δράση, ίσως δουν τις πράξεις αυτές ως πράξεις ενός ανήθικου και απάνθρωπου τρομοκράτη εχθρού.

Ένα φαινόμενο το οποίο παρατηρείται κατά την έκδοση ορισμών για την τρομοκρατία από διάφορους κρατικούς φορείς, διεθνείς οργανισμούς κ.λ.π., είναι "όχι η άρση αλλά η ένταση της υποκειμενικότητας της έννοιας της τρομοκρατίας". Ειδικότερα εντοπίζεται ένα πλέγμα βίαιης συμπεριφοράς, όπου τα όρια αυτής της βίας τείνουν να επεκταθούν και στην απειλή βίας, αλλά και υπό ορισμένες περιστάσεις και στην πολιτική συνηγορία της βίας. Αυτή όμως η ευρεία χάραξη των ορίων της τρομοκρατίας οδηγούν σε "ανεπιθύμητα για την ασφάλεια δικαίου αποτελέσματα τόσο από την άποψη της αρχής της νομιμότητας των ποινών όσο και από την άποψη των εγγυήσεων μίας δίκαιης δίκης".

Ένα άλλο φαινόμενο που παρατηρείται είναι, εκτός από την επιλεκτική ένταξη κινημάτων στις λίστες τρομοκρατικών οργανώσεων, η "εναλλαξιμότητα μεταξύ του σημερινού τρομοκράτη και του αυριανού μη τρομοκράτη". Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η μετάβαση του UCK από την πρώτη στη δεύτερη κατηγορία. Απολύτως ενδεικτική των ασαφών ορίων της κατάταξης ενός κινήματος και των πολιτικών οριζουσών αυτής της κατάταξης.

Κατά καιρούς οι αμερικανικές κυβερνήσεις έχουν δώσει πολλούς ορισμούς της τρομοκρατίας στην προσπάθειά τους να αποσαφηνίσουν το φαινόμενο αλλά και να "επιβάλλουν διεθνώς τις απόψεις τους". Το Υπουργείο Εξωτερικών των ΗΠΑ χρησιμοποιεί τον εξής ορισμό για την τρομοκρατία:

"Ο όρος τρομοκρατία σημαίνει προϋπολογισμένη βία με πολιτικά πιστεύω, που σκοπό έχει επιθέσεις κατά αμάχων πολιτών ή άλλων στόχων εκ μέρους παράνομων και συνωμοτικών ομάδων οι οποίες επιδιώκουν να επη-

ρεάσουν ένα κοινό".

Από τον παραπάνω ορισμό η χρήση όρων όπως "προϋπολογισμένη βία", ή προτάσεων όπως "επιδιώκουν να επηρεάσουν ένα κοινό", αφήνει περιθώρια ερμηνειών με πολλές διαστάσεις, ενώ δημιουργεί ερωτηματικά περισσότερα από εκείνα που επιχειρεί να απαντήσει.

Ένας άλλος ορισμός ο οποίος δίνεται από το FBI, είναι ο εξής:

"τρομοκρατία είναι η παράνομη άσκηση βίας κατά ατόμων ή παρουσίας με σκοπό τη διάβρωση ή φθορά μίας κυβέρνησης, άμαχου πληθυσμού ή τμημάτων τους με στόχο την ανάπτυξη πολιτικών και κοινωνικών σκοπών".

Όπως εύκολα διαπιστώνουμε ακόμα και οι υπηρεσίες των ΗΠΑ δεν έχουν συμφωνήσει σε έναν κοινό ορισμό για το τι εστί τρομοκρατία.

Η τρομοκρατία με τους τρόπους και τις μεθόδους που έχει εμφανιστεί, δεν έχει ενταχθεί σε ένα ικανοποιητικό ερμηνευτικό πλαίσιο που θα αποκωδικοποιούσε επακριβώς τις εκφάνσεις της, ή θα οριοθετούσε τη δράση της. Αντίθετα, παραμένει μια από τις πλέον πολυσυζητημένες και αμφιλεγόμενες έννοιες. Η προσπάθεια αποσαφήνισης και διάκρισης ανάμεσα σε τρομοκρατική οργάνωση, εθνικοαπελευθερωτικό μέτωπο ή κίνημα πολιτικών διεκδικήσεων, αποτέλεσε το ερέθισμα ώστε να οροθετηθούν από τον ΟΗΕ φαινόμενα και καταστάσεις που απαιτούσαν την οικουμενική διάσταση της γνωμοδότησής του. Κατ' αυτόν τον τρόπο, μια σειρά από ζητήματα που άπτονται της τρομοκρατίας ή που αναφέρονται σε παραμέτρους αυτής, απέκτησαν ορισμό μέσω των γνωμοδοτήσεων του ΟΗΕ, χωρίς βέβαια αυτό να λύνει και το πρόβλημα.

Η Μεταβαλλόμενη Φύση της Τρομοκρατίας - Το Νέο Διεθνές Περιβάλλον

Κατά τις δεκαετίες του '70 και '80, οι Ηνωμένες Πολιτείες και οι

σύμμαχοί τους καταπολέμησαν γενικά τις εθνικιστικές τρομοκρατικές ομάδες, πολλές από τις οποίες ήταν εξαρτημένες από ενεργούς κρατικούς δρώντες. Ενώ τα προβλήματα της κρατικής υποστήριξης της τρομοκρατίας συνεχίζονται, η επί πολλαπλά έτη συνεχής αντιτρομοκρατική προσπάθεια συμπεριλαμβανομένου και της διπλωματικής και οικονομικής απομόνωσης, έχει πείσει αρκετές κυβερνήσεις να περιορίσουν ή ακόμη και να εγκαταλείψουν την υποστήριξη της τρομοκρατίας.

Η κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης επιτάχυνε την πτώση της κρατικής τρομοκρατικής υποστήριξης. Πολλές τρομοκρατικές οργανώσεις εξουδετερώθηκαν αποτελεσματικά συμπεριλαμβανομένων των Red Army Faction, Direct Action και των Communist Combatant Cells στην Ευρώπη και του ιαπωνικού Κόκκινου στρατού στην Ασία, παρέχοντας πολύτιμα μαθήματα αντιμετώπισης της τρομοκρατίας για το μέλλον.

Επίσης με το τέλος του ψυχρού πολέμου αναπτύχθηκαν δραματικά οι διεθνείς επικοινωνίες, το εμπόριο και οι μεταφορές. Δυστυχώς, οι τρομοκράτες προσαρμόστηκαν σε αυτό το νέο διεθνές περιβάλλον και μετέτρεψαν την

πρόοδο του 20ου αιώνα σε ένα καταστρεπτικό μέσο για τον 21ο.

Η τρομοκρατική οργάνωση της Αλ Κάιντα αποδεικνύει με τον πιο περίτρανο τρόπο πως τα τρομοκρατικά δίκτυα έχουν στρέψει εναντίον μας τον συνεχώς αναπτυσσόμενο και εκσυγχρονισμένο κόσμο μας για την υλοποίηση των καταστρεπτικών σκοπών τους.

Το δίκτυο της Αλ Κάιντα είναι μια πολυεθνική επιχείρηση η οποία δρα σε περισσότερο από 60 χώρες. Οι παγκόσμιες δραστηριότητές της, συντονίζονται μέσω της χρήσης προσωπικών αγγελιαφόρων και σύγχρονων διαδικασιών επικοινωνίας όπως κινητά και δορυφορικά τηλέφωνα, κρυπτογραφημένο ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, δωμάτια συνομιλίας διαδικτύου (chat rooms), κ.λ.π. Όπως ένας ειδικευμένος εκδότης έτσι ο Οσάμα μπιν Λάντεν και η Αλ Κάιντα έχουν εκμεταλλευτεί τα διεθνή μέσα μαζικής ενημέρωσης για να προβάλουν την εικόνα τους σε παγκόσμιο επίπεδο.

Τα μέλη της Αλ Κάιντα μπορούν και ταξιδεύουν από ήπειρο σε ήπειρο με την ευκολία που διέπει τη μετακίνηση τουριστών ή επιχειρηματικών ταξιδιωτών. Σε μια εποχή που χαρακτηρίζεται από πρωτοφανή κινητικότητα και μετα-

νάστευση, τα μέλη της, μπορούν και συγχωνεύονται με τις κατά τόπους κοινότητες οπουδήποτε και αν κινούνται. Σύμφωνα με αμερικανικές πηγές πληρώνουν με κεφάλαια τα οποία έχουν προέλθει από παράνομες δραστηριότητες όπως εμπορία ναρκωτικών, απάτες, εκβιασμούς καθώς και χρήματα από αφανείς υποστηρικτές. Χρησιμοποιούν φαινομενικά φιλανθρωπικές οργανώσεις και μη κυβερνητικές οργανώσεις (Non Governmental Organizations) για τη χρηματοδότηση και στρατολόγηση, ενώ τα χρήματα για τις παράνομες επιχειρήσεις τους μεταφέρονται λαθραία κατευθείαν σε πολυάριθμες τράπεζες.

Στη προσπάθειά τους για εύρεση αδύτων εντός ενός κράτους, οι τρομοκράτες συχνά αναζητούν να βρουν τα κράτη εκείνα μέσα στα οποία να μπορούν να δρουν χωρίς περιορισμούς λόγω ανικανότητας της κυβέρνησης του κράτους να τους σταματήσει. Τέτοιες περιοχές βρίσκονται στην Αμερική, Ευρώπη, Μέση Ανατολή, Αφρική, και Ασία ενώ πολλές φορές δημιουργούνται παρακλάδια τους εντός των φιλελεύθερων και ανεκτικών κοινωνιών στις οποίες προγραμματίζουν να επιτεθούν.

Τρομοκρατικές ομάδες με αντικειμενικούς σκοπούς σε μια χώρα ή περιοχή μπορούν να αντλήσουν δύναμη και υποστήριξη από ομάδες σε άλλες χώρες ή περιοχές. Για παράδειγμα, το 2001, τρία μέλη του Ιρλανδικού Δημοκρατικού Στρατού (IRA) συνελλήφθησαν στην Κολομβία με την υποψία εκπαίδευσης της τοπικής τρομοκρατικής ομάδας (FARC), στο πώς να διευθύνουν μια αστική βομβιστική επίθεση. Οι διασυνδέσεις μεταξύ της Αλ Κάιντα και τρομοκρατών σε όλη τη Νοτιοανατολική Ασία δίνουν περαιτέρω έμφαση σε αυτήν την πραγματικότητα.

Συμπερασματικά λοιπόν μπορούμε να πούμε ότι, ενώ η τρομοκρατία δεν είναι νέα, η σημερινή τρομοκρατική απειλή είναι διαφορετική από αυτήν του παρελθόντος. Η σύγχρονη τεχνολογία

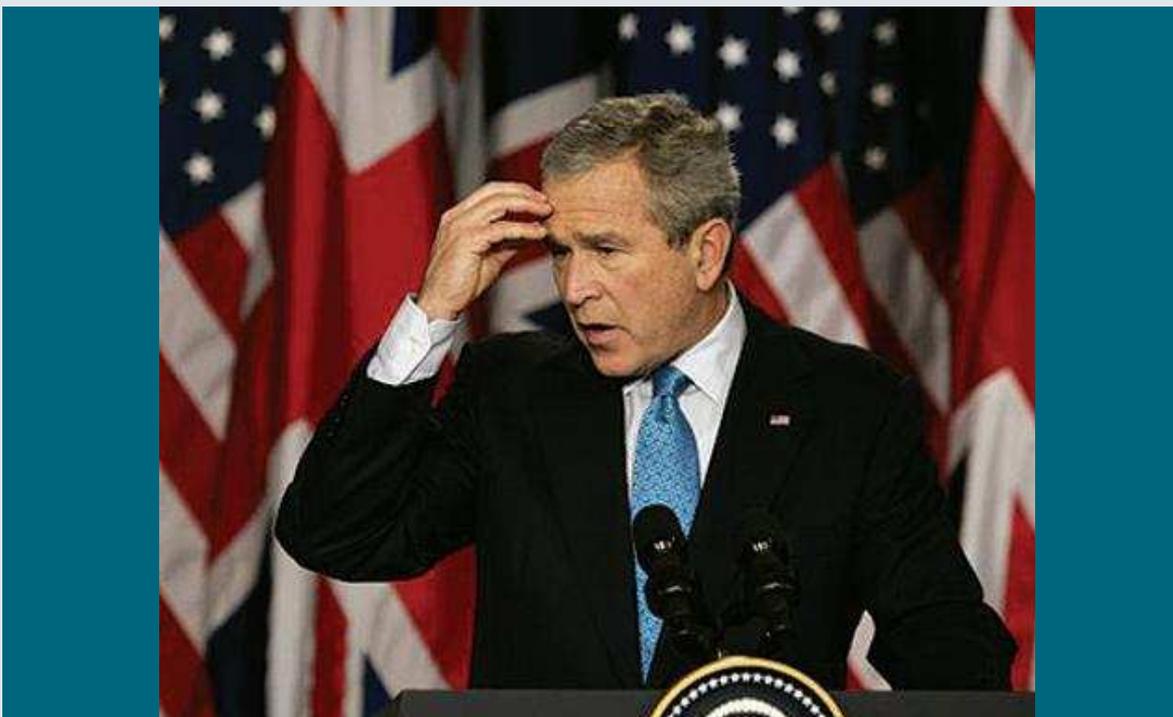
έχει επιτρέψει στους τρομοκράτες να προγραμματίζουν και να δρουν παγκοσμίως, ενώ με τις προηγμένες τηλεπικοινωνίες μπορούν και συντονίζουν τις ενέργειές τους μεταξύ των διασκορπισμένων υποομάδων τους. Έτσι η διασυνδεμένη φύση των διάφορων τρομοκρατικών οργανώσεων ανά την υφήλιο μπορεί να λειτουργήσει ως πολλαπλασιαστής ισχύος επιφέροντας ανάλογα τρομοκρατικά αποτελέσματα.

ΤΟ ΔΟΓΜΑ BUSH - ΒΑΣΙΚΕΣ ΣΥΝΙΣΤΩΣΕΣ

Αν και το φαινόμενο της τρομοκρατίας, δεν έλειπε από τους υπολογισμούς προηγούμενων κυβερνήσεων, πρώτος ο Τζωρτζ Μπους το ανήγαγε σε κεντρικό άξονα των σχεδιασμών της αμερικανικής πολιτικής. Η κυβέρνηση Κλίντον είχε αντιμετωπίσει τις βομβιστικές επιθέσεις στην Κένυα και την Τανζανία το 1998 και την επίθεση στο USS Cole το 2000 ως εγκληματικές πράξεις, οι οποίες ενέπιπταν στη δικαιοδοσία του υπουργείου Δικαιοσύνης και του FBI. Ο πρόεδρος Μπους δεν σκόπευε να συμπεριλάβει τις επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου στην κατηγορία του διεθνούς εγκλήματος, αναθέτοντας την υπόθεση σε μία ομάδα δικηγόρων. Αντίθετα, αποφάσισε να χρησιμοποιήσει όλη την ισχύ της αμερικανικής στρατιωτικής μηχανής, εναντίον της Αλ-Κάιντα και των συμμάχων της, της κυβέρνησης των Ταλιμπάν στο Αφγανιστάν.

Ο Μπους επέμεινε εξαρχής ο πόλεμος κατά της τρομοκρατίας να επεκταθεί και πέραν των υπευθύνων της 11ης Σεπτεμβρίου, συμπεριλαμβάνοντας όλους τους τρομοκράτες διεθνούς εμβέλειας. Η ουδετερότητα δεν αποτελούσε επιλογή για τις υπόλοιπες χώρες: "Κάθε κράτος, σε οποιαδήποτε σημείο του πλανήτη, καλείται να πάρει μία απόφαση... είστε είτε μαζί μας είτε εναντίον μας", ανακοίνωσε ο Μπους.

Η καταστροφή των τρομοκρατικών δικτύων σύμφωνα με το Δόγμα

στρατιωτικής ισχύος καθώς και την αναγνώριση της απειλής πριν αυτή φθάσει στα σύνορα των Ηνωμένων Πολιτειών. Η προληπτική δράση συνίσταται στην εξαπόλυση επίθεσης κατά του εχθρού βάσει των υποτιθέμενων προθέσεων και όχι των πράξεών του. Η στρατιωτική ισχύς είναι ο βασικός και καθοριστικός παράγοντας υπεράσπισης των συμφερόντων των Ηνωμένων Πολιτειών τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό. Παράλληλα, η διάδοση της φιλελεύθερης δημοκρατίας και η σταυροφορία κατά των αυταρχικών και τυραννικών καθεστώτων θεωρείται αποστολή της αμερικανικής κυβέρνησης, μία προσπάθεια που υποστηρίζεται και προωθείται ακόμη και μέσω της στρατιωτικής ισχύος. Έτσι, το ανωτέρω δόγμα προσέφερε στον αμερικανικό λαό μία σχεδόν ιεραποστολική προοπτική γύρω από τον ρόλο των Ηνωμένων Πολιτειών στον κόσμο, καθώς προέβαλε τα ιδανικά της δημοκρατίας και της ελευθερίας και τασσόταν κατά των τυραννικών καθεστώτων.

Πρώτη εφαρμογή του πολέμου κατά της τρομοκρατίας ως αντίποινα για την 11η Σεπτεμβρίου, υπήρξε η επίθεση στο Αφγανιστάν τον Οκτώβριο του 2001,

εφαρμογή του προληπτικού πολέμου η εισβολή στο Ιράκ τον Μάρτιο του 2003. Και τα δύο μέτωπα είναι ακόμη ανοιχτά και στοιχίζουν τις ζωές σε χιλιάδες στρατιώτες, αμερικανούς και μη, καθώς και σε χιλιάδες πολίτες των δύο χωρών.

Το Δόγμα του προέδρου Μπους αποτελείται από τέσσερις βασικές συνιστώσες:

1. Αλλαγή καθεστώτων και εξάπλωση της δημοκρατίας

Η διάδοση της δημοκρατίας, της ελευθερίας και της ελεύθερης επιχειρηματικότητας, αποτελεί ένα μονοπάτι που πρέπει να ακολουθήσουν όλες οι χώρες ώστε ο κόσμος να γίνει όχι μόνο πιο ασφαλής αλλά και καλύτερος. Όταν όλα τα κράτη αποκτήσουν δημοκρατικά καθεστώτα, τότε αυτά θα συνυπάρξουν ειρηνικά και θα συνεργάζονται μεταξύ τους. Για την αμερικανική κυβέρνηση η δημοκρατία πρέπει και μπορεί να εξαπλωθεί σε ολόκληρο τον κόσμο. Οι ισλαμικές κοινωνίες μπορούν να δεχθούν το δημοκρατικό καθεστώς και τους δυτικούς θεσμούς όπως αυτοί λειτουργούν στις Ηνωμένες Πολιτείες εφόσον απομακρυνθούν τα τεχνητά

εμπόδια. Αυτό επιτυγχάνεται με τη χρήση της αμερικανικής ισχύος, η οποία θα χρησιμοποιηθεί για να μεταμορφώσει τον κόσμο. "Καταλαβαίνω ότι η ιστορία μας καλεί να λάβουμε δράση και δεν θα αφήσουμε την ευκαιρία να κάνουμε τον κόσμο πιο ειρηνικό και πιο ελεύθερο" είναι μία από τις δηλώσεις του προέδρου Μπους.

2. Προληπτική επίθεση

"Εάν περιμένουμε τις απειλές να πραγματοποιηθούν, τότε θα είναι πολύ αργά", "Η 11η Σεπτεμβρίου έδειξε τι μπορούν να κάνουν οι εχθροί των Ηνωμένων Πολιτειών με τέσσερα αεροπλάνα. Δεν θα περιμένουμε να δούμε τι θα κάνουν οι τρομοκράτες ή τα τρομοκρατικά κράτη με τα όπλα μαζικής καταστροφής", είναι κάποιες από τις δηλώσεις του προέδρου Μπους. Οι ΗΠΑ οφείλουν να είναι προετοιμασμένες να εξαπολύουν προληπτικούς πολέμους και να δρουν "κατά των αναδυόμενων απειλών πριν αυτές σχηματισθούν πλήρως". Το να περιμένουν τη τρομοκρατική απειλή να καταστεί ξεκάθαρη και άμεση ισοδυναμεί με το να θέτουν τους πολίτες τους στον κίνδυνο των αιφνιδιαστικών επιθέσεων. Για αυτό η αμερικανική κυβέρνηση προτίμησε να κυνηγήσει τους τρομοκράτες και τα κράτη που τους υποθάλπουν, πριν αυτοί εξαπολύσουν ακόμη μία καταστροφική επίθεση κατά των Ηνωμένων Πολιτειών.

3. Μονομερής δράση

Η μονομερής δράση (όταν η πολυμερής συναίνεση δεν επιτευχθεί), συνδέεται άμεσα με την πολιτική της προληπτικής επίθεσης κατά κάθε αναδυόμενης, αόριστης απειλής. Σχεδόν καμία αμερικανική κυβέρνηση, ή μεγάλη δύναμη στο διεθνές σύστημα, δεν επέτρεψε στον ΟΗΕ ή στους διεθνείς θεσμούς να ασκήσουν σοβαρή επιρροή στην εξωτερική τους πολιτική. Στην πραγματικότητα κανείς αμερικανός

πρόεδρος δεν αποδέχθηκε τη σημασία του Καταστατικού Χάρτη για τη συλλογική ασφάλεια και την ειρηνική επίλυση των διαφορών όταν αυτός ερχόταν σε σύγκρουση με ζωτικά αμερικανικά εθνικά συμφέροντα.

4. Αμερικανική υπεροχή

Η τέταρτη συνιστώσα αφορά στην εγκαθίδρυση και διατήρηση της αμερικανικής υπεροχής, πρωτοκαθεδρίας ή και ηγεμονίας. Στο Δόγμα Μπους δεν υπάρχουν παγκόσμιες νόρμες ή κανόνες που κυβερνούν ή ισχύουν για όλα τα κράτη. Αντίθετα, η τάξη μπορεί να διατηρηθεί μόνο εάν η δεσπίζουσα δύναμη του διεθνούς συστήματος συμπεριφέρεται με διαφορετικό τρόπο από τις υπόλοιπες δυνάμεις. Επομένως η αμερικανική κυβέρνηση δεν ανησυχεί ότι η εισβολή στο Ιράκ και το δόγμα του προληπτικού πολέμου θα αποτελέσει παράδειγμα για άλλες χώρες -οι οποίες πιθανώς θα θελήσουν να πράξουν ομοίως- καθώς οι κανόνες που ισχύουν για εκείνες δεν ισχύουν για τις Ηνωμένες Πολιτείες. "Η Αμερική έχει και σκοπεύει να διατηρήσει τη στρατιωτική της πρωτοκαθεδρία - ως εκ τούτου οι αποσταθεροποιητικές κούρσες εξοπλισμών άλλων εποχών θα καταστούν ανούσιες και οι αντιπαλότητες θα περιοριστούν στο εμπόριο και άλλες ειρηνικές επιδιώξεις." είναι μία από τις δηλώσεις του προέδρου Μπους. Για το Δόγμα Μπους η διεθνής σταθερότητα εξαρτάται από την αμερικανική υπεροχή - η επιστροφή στους ανταγωνισμούς ασφάλειας και στην πολιτική της ισορροπίας δυνάμεων θα αποδειχθεί καταστροφική για το σύστημα.

Η Υψηλή Στρατηγική των ΗΠΑ για την Αντιμετώπιση της Τρομοκρατίας (Σύμφωνα με το Εγχειρίδιο Εθνικής Στρατηγικής για την Αντιμετώπιση της Τρομοκρατίας των ΗΠΑ, Ιουνίου 2011)

Γενικά

Η τρομοκρατική επίθεση της 11ης Σεπτεμβρίου στα χρηματοοικονομικά και στρατιωτικά κέντρα των ΗΠΑ υπήρξε η ισχυρότερη επίθεση εδώ και αιώνες από μη κρατικό παράγοντα στο κέντρο μιας μεγάλης δύναμης. Ως εκ τούτου ανέδειξε μια σοβαρή αδυναμία στο υφιστάμενο σύστημα των κυρίαρχων κρατών. Τα κυρίαρχα κράτη υποτίθεται μονοπωλούν τη χρήση βίας, επιβάλλοντας την εξουσία τους σε μη κρατικούς παράγοντες. Η εσωτερική κυριαρχία αναφέρεται στην ικανότητα των κρατών να προστατεύουν τους κατοίκους τους από μη κρατικές απειλές. Ωστόσο το σύστημα των κυρίαρχων κρατών δεν λειτουργεί εξίσου καλά παντού στην υφήλιο. Σε κάποιες περιφέρειες το οργανωμένο έγκλημα ή παραστρατιωτικές ομάδες ελέγχουν οικονομικούς και στρατιωτικούς πόρους, που συγκρίνονται με αυτούς των κρατών εντός των οποίων ενεργοποιούνται. Κάποια κράτη έχουν καταρρεύσει και βρίσκονται σε κατάσταση αναρχίας. Στην υποσαχάρια Αφρική οι εμφύλιοι ή διεθνείς πόλεμοι των τελευταίων δεκαπέντε ετών έχουν προκαλέσει πάνω από 10 εκατομμύρια θανάτους. Το σύστημα των κυρίαρχων κρατών παρέχει βέβαια ασφάλεια και σταθερότητα στον αναπτυσσόμενο κόσμο και σε μεγάλα τμήματα της υπόλοιπης υφελίου. Η 11η Σεπτεμβρίου όμως έδειξε, ότι ο αναπτυσσόμενος κόσμος δεν μπορεί να απομονωθεί ερμητικά από τις μη κρατικές απειλές που ταλανίζουν τα ασταθή τμήματα του πλανήτη.

Επιπλέον οι παραστάσεις απειλής που προέκυψαν από την 11η Σεπτεμβρίου μεγεθύνθηκαν από τους εξής παράγοντες:

1. Οι γνώριμοι κανόνες της αποτροπής δεν λειτουργούν ενάντια σε έναν μη κρατικό παράγοντα, που διαθέτει φανατικά στελέχη διατεθειμένα να αυτοκτονήσουν διενεργώντας επιθέσεις. Από τη σκοπιά των ΗΠΑ ήταν ευκολότερο να αποτραπεί επίθεση από την πανίσχυρη Σοβιετική Ένωση παρά από την Αλ Κάιντα.

2. Με την 11η Σεπτεμβρίου ενισχύθηκαν οι φόβοι για τρομοκρατικές επιθέσεις με μέσα μαζικής καταστροφής. Πρέπει να σημειωθεί, ότι ειδικοί όπως ο Graham Allison, ο Robert Art και ο Martin Van Crevelt προειδοποιούσαν για την απειλή της τρομοκρατίας με μέσα μαζικής καταστροφής ήδη από τη δεκαετία του 1990.

3. Η Αλ Κάιντα και το δίκτυο των συνδεδεμένων οργανώσεων έχει αποκτήσει μια εκπληκτική γεωγραφική ευρύτητα. Ισλαμιστικές επιθέσεις και αναταραχές, που διενήργησε ή υποστήριξε η Αλ Κάιντα, έχουν λάβει χώρα σε κράτη με μουσουλμανικές μειονότητες όπως η Ρωσία, η Κίνα, η Ινδία, η Βοσνία, οι Φιλιππίνες, χώρες της Κεντρικής Ασίας καθώς και σε κράτη με μουσουλμάνους μετανάστες όπως η Γαλλία και η Ισπανία. Οι ισλαμιστές έχουν επίσης πλήξει μουσουλμανικές χώρες όπως η Αίγυπτος, η Σαουδική Αραβία, η Αλγερία, το Μαρόκο, η Ινδονησία, η Νιγηρία και το Σουδάν. Οι ΗΠΑ είχαν δεχθεί πριν την 11η Σεπτεμβρίου επιθέσεις σε στρατώνες στη Σαουδική Αραβία, στις πρεσβείες τους στην Κένυα και την Τανζανία, καθώς και στο πολεμικό σκάφος Cole στην Υεμένη. Η 11η Σεπτεμβρίου άλλαξε την κλίμακα της τρομοκρατικής αυτής απειλής και ενεργοποίησε το σύνολο σχεδόν της διεθνούς κοινότητας.

Η απειλή

Σύμφωνα με το εγχειρίδιο Εθνικής Στρατηγικής για την Αντιμετώπιση

της Τρομοκρατίας, Ιούνιος 2011 (National Strategy For Counterterrorism, June 2011) των ΗΠΑ:

Η εξέχουσα απειλή για την ασφάλεια στις Ηνωμένων Πολιτειών εξακολουθεί να είναι από την **Αλ-Κάιντα τους συνεργάτες της και τους υποστηρικτές της (συνεργάτες: ομάδες που έχουν ευθυγραμμιστεί με την Αλ-Κάιντα, υποστηρικτές: άτομα που έχουν δημιουργήσει σχέσεις συνεργασίας, ενεργούν για λογαριασμό, ή με άλλο τρόπο έχουν εμπνευστεί να αναλάβουν δράση για την προώθηση των στόχων της Αλ-Κάιντα - την οργάνωση και την ιδεολογία - συμπεριλαμβάνοντας και τη συμμετοχή σε βία, ανεξάρτητα από το εάν η βία αυτή έχει ως στόχο τις Ηνωμένες Πολιτείες, τους πολίτες της, ή τα συμφέροντά της).**

Μια δεκαετία μετά τις Τρομοκρατικές επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου 2001, οι Ηνωμένες Πολιτείες παραμένουν σε εμπόλεμη κατάσταση με την Αλ-Κάιντα. Παρά το γεγονός ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες δεν επιδίωξαν αυτή τη σύγκρουση, παραμένουν προσηλωμένες, σε συνδυασμό με τους εταίρους τους σε όλο τον κόσμο, στο να διασπάσουν (disrupt), να γκρεμίσουν (dismantle), και τελικά να νικήσουν την Αλ-Κάιντα τους συνεργάτες της και τους υποστηρικτές της, έτσι ώστε να εξασφαλίσουν την ασφάλεια των πολιτών και των συμφερόντων τους.

Ο θάνατος του Οσάμα Μπιν Λάντεν σηματοδότησε το πιο σημαντικό στρατηγικό ορόσημο στην προσπάθειά των ΗΠΑ για να νικήσουν την Αλ-Κάιντα. Αλλά, καθώς ο πρόεδρος της Αμερικής έχει καταστήσει σαφές, ο θάνατος του Οσάμα Μπιν Λάντεν δεν σηματοδοτεί το τέλος της προσπάθειάς τους. Ούτε σηματοδοτεί το τέλος της Αλ-Κάιντα, η οποία θα εξακολουθήσει να επικεντρώνεται στο να επιφέρει πλήγμα στις Ηνωμένες Πολιτείες και τα συμφέροντά τους στο εξωτερικό.

Πρωταρχικοί Στόχοι της Υψηλής Στρατηγικής των ΗΠΑ για αντιμε-

τώπιση της τρομοκρατίας.

Ένα απόσπασμα από την δήλωση του προέδρου Μπαράκ Ομπάμα των ΗΠΑ στις 28 Ιουνίου του 2011 κατά την έγκριση της νέας Εθνικής Στρατηγικής των ΗΠΑ για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας, είναι το εξής:

<<...**Παρά τις επιτυχίες μας, συνεχίζουμε να αντιμετωπίζουμε μία σημαντική τρομοκρατική απειλή από την Αλ-Κάιντα, τους συνεργάτες της και τους υποστηρικτές της. Οι τρομοκράτες αντίπαλοί μας έχουν δείξει ευκινησία και προσαρμοστικότητα. Για να νικήσουμε την Αλ-Κάιντα, πρέπει να ορίσουμε με ακρίβεια και σαφήνεια ποιους πολεμάμε, να θέσουμε συγκεκριμένους και ρεαλιστικούς στόχους προσαρμοσμένους στις συγκεκριμένες προκλήσεις που αντιμετωπίζουμε σε διαφορετικές περιοχές του κόσμου. Καθόσον εφαρμόζουμε κάθε στοιχείο της Αμερικανικής δύναμης εναντίον της Αλ-Κάιντα, η επιτυχία απαιτεί μία στρατηγική η οποία είναι συνεπής με τις βασικές μας αξίες σαν έθνος και σαν άνθρωποι. Είμαι ικανοποιημένος να πω ότι η Στρατηγική Αντιμετώπισης της Τρομοκρατίας που ακολουθεί καλύπτει αυτές τις απαιτήσεις. Πραγματικά, αυτό το έγγραφο αντανακλά τη στρατηγική και τις πολι-**

τικές που επιδιώκουμε από την ημέρα που ανέλαβα τα καθήκοντά μου... >>

Σύμφωνα με τα παραπάνω οι Ηνωμένες Πολιτείες έχουν θέσει οχτώ πρωταρχικούς στόχους για την επιτυχή αντιμετώπιση της τρομοκρατίας. Στο σύνολό τους, αυτοί οι στόχοι δημιουργούν το πλαίσιο για την επιτυχία των ΗΠΑ, στην αποστολή τους για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας σε παγκόσμιο επίπεδο.

1. Προστασία των Ηνωμένων Πολιτειών, των πολιτών τους καθώς και των συμφερόντων τους

Η πιο μεγάλη ευθύνη του Προέδρου και της κυβέρνησης των Ηνωμένων Πολιτειών είναι να προστατεύσει τον αμερικανικό λαό, τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό. Αυτό περιλαμβάνει την εξάλειψη των απειλών για τη σωματική τους ακεραιότητα, αντιμετώπιση των απειλών για την παγκόσμια ειρήνη και ασφάλεια, και την προώθηση και την προστασία των συμφερόντων των ΗΠΑ σε όλο τον κόσμο.

2. Διακοπή, υποβάθμιση, αποσυρμαρμολόγηση, και ήττα της Αλ-Κάιντα των συνεργατών και των οπαδών της

Ο αμερικανικός λαός και τα συμφέροντά του δεν θα είναι ασφαλείς από τις επιθέσεις έως ότου αυτή η απειλή να εξαλειφθεί τα άτομα που τη διευθύνουν και οι ομάδες τους να αποδυναμωθούν, καθώς και το μήνυμά της καταστεί σαφές ότι είναι "άσχετο".

3. Αποτροπή της ανάπτυξης, απόκτησης και χρήσης των όπλων μαζικής καταστροφής από τους τρομοκράτες

Ο κίνδυνος της πυρηνικής τρομοκρατίας είναι η μεγαλύτερη απειλή για την παγκόσμια ασφάλεια. Οι τρομοκρατικές οργανώσεις, συμπεριλαμβανομένης της Αλ-Κάιντα, έχουν εμπλακεί

σε προσπάθειες για την ανάπτυξη και την απόκτηση όπλων μαζικής καταστροφής (ΟΜΚ) και αν το καταφέρουν, είναι πιθανό να τα χρησιμοποιήσουν. Ως εκ τούτου, οι Ηνωμένες Πολιτείες θα συνεργαστούν με τους εταίρους σε όλο τον κόσμο για να αποτρέψουν την κλοπή των ΟΜΚ, το λαθρεμπόριο, και την χρήση των ΟΜΚ από τους τρομοκράτες. Στοχοποίηση και κατάλυση των τρομοκρατικών δικτύων που ασχολούνται με δραστηριότητες που σχετίζονται με ΟΜΚ. Εξασφάλιση της προστασίας των πυρηνικών, βιολογικών και χημικών υλικών. Πρόληψη της παράνομης διακίνησης των ΟΜΚ και συναφούς υλικού. Συνεργασία και παροχή βοήθειας στους πολυμερείς οργανισμούς για τη μη διάδοση ΟΜΚ, για επαύξηση της αποτελεσματικότητάς τους. Ενδυνάμωση της διεθνούς συνεργασίας και ενίσχυση των ιδρυμάτων και κοινοπραξιών που έχουν δημιουργηθεί για την παρεμπόδιση των ΟΜΚ και πυρηνικών υλικών να πέσουν στα χέρια τρομοκρατών. Η επιτυχία απαιτεί τη συνεργασία των ΗΠΑ με τη διεθνή κοινότητα σε κάθε έναν από τους παραπάνω τομείς, θέσπιση μέτρων ασφαλείας ανάλογων με την απειλή, ενίσχυση των μέτρων για την αντιμετώπιση του λαθρεμπορίου, και διασφάλιση ότι όλες αυτές οι προσπάθειες θα είναι συνεχείς με την πάροδο του χρόνου.

4. Εξάλειψη των καταφυγίων

Η Αλ-κάιντα, οι συνεργάτες και οι υποστηρικτές της, εκμεταλλεύονται τη φυσική ασυλία των ακυβέρνητων ή ελλιπώς κυβερνωμένων περιοχών, όπου η απουσία του κρατικού ελέγχου τους επιτρέπει να ταξιδεύουν, να εκπαιδεύονται, και να συμμετέχουν στη σχεδίαση. Σε στενή συνεργασία με τους ξένους εταίρους, οι Ηνωμένες Πολιτείες θα συνεχίσουν να εντοπίζουν και να απομειώνουν τον επιχειρησιακό χώρο της Αλ-Κάιντα, ενώ μέσα από αμοιβαία

ενίσχυση των προσπαθειών θα αποτρέπουν την Αλ-Κάιντα από την αξιοποίηση αυτών των χώρων ακυβερνησίας. Επιπρόσθετα οι ΗΠΑ, θα αυξήσουν τη βούληση και την ικανότητα των κρατών, των οποίων τις αδυναμίες εκμεταλλεύεται η Αλ-Κάιντα. Η επίμονη ανασφάλεια και το χάος, σε ορισμένες περιοχές μπορεί να υπονομεύσει τις προσπάθειες για την αύξηση της πολιτικής δέσμευσης, την ενίσχυση των ικανοτήτων και την παροχή βοήθειας, γεγονός που επιδεινώνει το χάος και την ανασφάλεια. Η πρόκληση για τις ΗΠΑ είναι να σπάσει αυτός ο κύκλος της αποτυχίας του κρατών να περιορίσουν το διαθέσιμο χώρο για τα τρομοκρατικά δίκτυα.

5. Οικοδόμηση σταθερών συμπτύξεων για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας

Οι ξένοι εταίροι είναι ουσιαστικής σημασίας για την επιτυχία των προσπαθειών των ΗΠΑ. Αυτά τα κράτη είναι συχνά οι ίδιοι στόχοι - και στην πρώτη γραμμή στην αντιμετώπιση - των τρομοκρατικών απειλών. Οι ΗΠΑ θα συνεχίσουν να στηρίζονται και να αξιοποιούν τις δυνατότητες των ξένων εταίρων της, ακόμα και, όπως φαίνεται να συμβάλουν στην αύξηση της ικανότητάς τους και την ενίσχυση της βούλησής τους. Για την επίτευξη των στόχων, οι εταίροι πρέπει να αποδείξουν τη βούληση και την ικανότητα να επιχειρούν ανεξάρτητα, αυξάνοντας και συμπληρώνοντας τις προσπάθειες των ΗΠΑ για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας, με την γνώση και τις ικανότητές τους στις χώρες και τις περιφέρειές τους. Η δημιουργία ισχυρών και σταθερών συμπτύξεων που βασίζονται σε κοινές αντιλήψεις για την απειλή και σε κοινούς στόχους, είναι ουσιαστική για κάθε έναν από τους αντικειμενικούς σκοπούς των ΗΠΑ για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Παροχής βοήθειας στους εταίρους για τη βελτίωση και την επέκταση της

διακυβέρνησης σε επιλεγμένες περιπτώσεις, είναι επίσης κρίσιμη, συμπεριλαμβανομένης της ενίσχυσης του κράτους δικαίου, έτσι ώστε οι φερόμενοι ως τρομοκράτες να μπορούν να προσαχθούν στη δικαιοσύνη μέσα σε ένα σεβαστό και διαφανές σύστημα. Η επιτυχία θα εξαρτηθεί από την ικανότητα των ΗΠΑ να συνεργαστούν με τους εταίρους σε διμερές επίπεδο, μέσω των προσπαθειών για την επίτευξη μεγαλύτερης περιφερειακής ολοκλήρωσης, όσο και μέσω πολυμερών και των διεθνών οργανισμών.

6. Υποβάθμιση των δεσμών μεταξύ της Αλ-Κάιντα και των συνεργατών της και των οπαδών της

Οι ανώτεροι ηγέτες της Αλ-Κάιντα στο Πακιστάν εξακολουθούν να αξιοποιούν τους τοπικούς και περιφερειακούς συνεργάτες και υποστηρικτές τους σε όλο τον κόσμο μέσω τυπικών και άτυπων συμμαχιών για την προώθηση της παγκόσμιας ατζέντας τους. Η Αλ-Κάιντα εκμεταλλεύεται τοπικές αδικίες, ώστε να ενισχύσει τη στρατολόγηση, να αυξήσει την επιχειρησιακή της εμβέλεια, να αποσταθεροποιήσει τοπικές κυβερνήσεις, και να ενισχύσει τα καταφύγια από τα οποία αυτή (η Αλ-Κάιντα) και ενδεχομένως άλλες τρομοκρατικές ομάδες μπορούν να επιχειρούν και να επιτεθούν στις Ηνωμένες Πολιτείες. Μαζί με τους εταίρους της, οι ΗΠΑ θα υποβαθμίσουν τις δυνατότητες της Αλ-Κάιντα των τοπικών και περιφερειακών τους συνεργατών και υποστηρικτών, θα παρακολουθούν τις επικοινωνίες τους με τους ηγέτες της Αλ-Κάιντα και θα απομονώσουν την Αλ-Κάιντα από τους τοπικούς και περιφερειακούς συνεργάτες και υποστηρικτές της.

7. Αντιμετώπιση της Ιδεολογίας της Αλ-Κάιντα και της απήχησής της και μείωση των συγκεκριμένων οδηγών βίας που η Αλ-Κάιντα εκμεταλλεύεται

Αυτή η στρατηγική δίνει προτεραιότητα στις προσπάθειες των ΗΠΑ και των εταίρων της να αποκόψουν την κατασκευασμένη νομιμοποίηση της βίας που επιχειρεί η Αλ-Κάιντα, καθώς και τις προσπάθειές της για να διαδώσει την ιδεολογία της. Μαζί με την πλειοψηφία των ανθρώπων όλων των θρησκευτικών και πολιτιστικών παραδόσεων, στόχος των ΗΠΑ είναι ένας κόσμος ο οποίος στο σύνολό του απορρίπτει την Αλ-Κάιντα, ως άσχετη με τις προσδοκίες και τις ανησυχίες τους, ένας κόσμος όπου η ιδεολογία της Αλ-Κάιντα δεν διαμορφώνει αντιλήψεις, δεν εμπνέει τη βία, και δεν χρησιμεύει ως εργαλείο στρατολόγησης. Αν και η επίτευξη του στόχου αυτού είναι πιθανό να απαιτεί μια συντονισμένη μακροπρόθεσμη προσπάθεια, πρέπει οι ΗΠΑ να εστιάσουν στην αντιμετώπιση της βραχυπρόθεσμης πρόκλησης της πρόληψης για εκείνα τα άτομα που ήδη βρίσκονται στα πρόθυρα να ενστερνιστούν την ιδεολογία της Αλ-Κάιντα και να προσφύγουν στη βία. Οι ΗΠΑ θα συνεργαστούν στενά με τοπικούς και διεθνείς εταίρους, μέσα και έξω από τις κυβερνήσεις, για την δυσφήμιση της ιδεολογίας της Αλ-Κάιντα και την μείωση της απήχησής της. Θα εφαρμόσουν επικεντρωμένη εξωτερική και αναπτυξιακή βοήθεια στο εξωτερικό. Παράλληλα, θα συνεχίσουν να βοηθούν, να εμπλέκουν, και να συνδέουν τις κοινότητες ώστε να αυξήσουν τις συλλογική ανθεκτικότητά τους στο εξωτερικό και τοπικά. Οι προσπάθειες αυτές θα ενισχύσουν τα προπύργια κατά της ριζοσπαστικοποίησης, της στρατολόγησης και της κινητοποίησης για βία, στο όνομα της Αλ-Κάιντα.

8. Στέρηση των τρομοκρατών από τα μέσα διευκόλυνσής τους

Η Αλ-Κάιντα οι συνεργάτες της και οι υποστηρικτές της συνεχίζουν να αντλούν σημαντική οικονομική στήριξη από δωρητές στην περιοχή του Περσικού Κόλπου και αλλού, μέσω απαγωγών

για λύτρα και από την εκμετάλλευση ή τον έλεγχο επί κερδοφόρων στοιχείων της τοπικής οικονομίας. Οι τρομοκρατικές διευκολύνσεις επεκτείνονται και πέρα από την οικονομική αρένα, σε αυτούς που επιτρέπουν ταξίδια των νεοσύλλεκτων και των ενεργών μελών τους, στην απόκτηση και διακίνηση υλικών και στην ηλεκτρονική και μη-ηλεκτρονική επικοινωνία. Οι Ηνωμένες Πολιτείες θα συνεργαστούν με κράτη-εταίρους σε όλο τον κόσμο για να αυξήσουν τη συλλογική ικανότητά τους, για την αποτροπή της μετακίνησης των τρομοκρατών και της κυκλοφορίας των προμηθειών τους διά μέσω των εθνικών συνόρων και εντός των κρατών. Θα συνεχίσουν να επεκτείνουν και να ενισχύσουν τις προσπάθειες με στόχο την παρεμπόδιση της ροής των χρηματοδοτικών πόρων προς και μεταξύ των τρομοκρατικών ομάδων και να διακόψουν τις τρομοκρατικές διευκολύνσεις και δραστηριότητες υποστήριξης, επιβάλλοντας κυρώσεις ή ποινικές διώξεις. Θα συνεχίσουν, επίσης, την εστίασή τους για την αντιμετώπιση των απαγωγών για λύτρα, τα οποία είναι ολόένα και σημαντικότερη πηγή χρηματοδότησης για την Αλ-Κάιντα τους συνεργάτες της και τους υποστηρικτές της. Μέσω της διπλωματικής προσέγγισης, θα συνεχίσουν να ενθαρρύνουν τις χώρες - ειδικά αυτές στην Ευρώπη - να υιοθετήσουν μια πολιτική κατά των παραχωρήσεων για τους απαγωγείς, ενώ θα χρησιμοποιήσουν προσαρμοσμένα μηνύματα μονομερώς και με τους εταίρους μας για την απόνομιμοποίηση την κράτησης των ομήρων. Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και ιδιαίτερα το Διαδίκτυο έχουν αναδειχθεί ως καταλύτες για τον τρομοκρατικό σχεδιασμό, διευκόλυνση και επικοινωνία, και οι ΗΠΑ θα συνεχίσουν να αντιμετωπίζουν την ικανότητα των τρομοκρατών να τα εκμεταλλεύονται.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η τρομοκρατία με τους τρόπους και τις μεθόδους που έχει εμφανιστεί, δεν έχει ενταχθεί σε ένα ικανοποιητικό ερμηνευτικό πλαίσιο που θα αποκωδικοποιούσε επακριβώς τις εκφάνσεις της, ή θα οριοθετούσε τη δράση της. Αντίθετα, παραμένει μια από τις πλέον πολυσυζητημένες και αμφιλεγόμενες έννοιες. Η προσπάθεια αποσαφήνισης και διάκρισης ανάμεσα σε τρομοκρατική οργάνωση, εθνικοαπελευθερωτικό μέτωπο ή κίνημα πολιτικών διεκδικήσεων, αποτέλεσε το ερέθισμα ώστε να οροθετηθούν από τον ΟΗΕ φαινόμενα και καταστάσεις που απαιτούσαν την οικουμενική διάσταση της γνωμοδότησής του. Κατ' αυτόν τον τρόπο, μια σειρά από ζητήματα που άπτονται της τρομοκρατίας ή που αναφέρονται σε παραμέτρους αυτής, απέκτησαν ορισμό μέσω των γνωμοδοτήσεων του ΟΗΕ, χωρίς βέβαια αυτό να λύνει και το πρόβλημα.

Ενώ η τρομοκρατία δεν είναι νέα, η σημερινή τρομοκρατική απειλή είναι διαφορετική από αυτήν του παρελθόντος. Η σύγχρονη τεχνολογία έχει επιτρέψει στους τρομοκράτες να προγραμματίζουν και να δρουν παγκοσμίως, ενώ με τις προηγμένες τηλεπικοινωνίες μπορούν και συντονίζουν τις ενέργειές τους μεταξύ των διασκορπισμένων υποομάδων τους. Έτσι η διασυνδεμένη φύση των διάφορων τρομοκρατικών οργανώσεων ανά την υφήλιο μπορεί να λειτουργήσει ως πολλαπλασιαστής ισχύος επιφέροντας ανάλογα τρομοκρατικά αποτελέσματα.

Η υπερ - τρομοκρατία που έπληξε τις Ηνωμένες Πολιτείες σηματοδοτεί μια νέα ανατροπή του κόσμου, δέκα χρόνια μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου. Οι συνέπειες αυτού του δραματικού τέλους της μεταψυχροπολεμικής εποχής είναι εξίσου θεμελιώδεις για το παγκόσμιο σύστημα με εκείνες που ήρθαν ως αποτέλεσμα της ειρηνικής εξαφάνισης της σοβιετικής

αυτοκρατορίας.

Στην παρούσα συγκυρία οι ΗΠΑ δεν απειλούνται από άλλες μεγάλες δυνάμεις, λόγω της μεγάλης υπεροχής τους σε συντελεστές ισχύος. Ως εκ τούτου η μεγαλύτερη απειλή που αντιμετωπίζουν είναι το ενδεχόμενο να κατορθώσει η τρομοκρατία να επιφέρει νέα πλήγματα της κλίμακας της 11ης Σεπτεμβρίου, ή ακόμα χειρότερα με χρήση μέσων μαζικής καταστροφής. Η αντιμετώπιση αυτής της απειλής θα αποτελέσει μεσοπρόθεσμα την υψηλότερη προτεραιότητα της αμερικανικής υψηλής στρατηγικής.

Η φιλοπόλεμη και μονομερής διάθεση των ΗΠΑ, όπως αυτή αποτυπώνεται μέσα από το Δόγμα Μπους και από τους πολέμους που ακολούθησαν την 11η Σεπτεμβρίου, έρχεται με ένα τίμημα. Οι δεσμοί των ΗΠΑ με τις συμμαχικές χώρες έχουν χαλαρώσει, η αρχική διεθνής συμπάθεια και υποστήριξη για τα θύματα των επιθέσεων της 11ης Σεπτεμβρίου έχει εξανεμιστεί και η διεθνής κοινότητα έχει πλέον λόγους να

φοβάται την αμερικανική ισχύ περισσότερο από ότι κατά το παρελθόν. Ενδεχομένως αν η εισβολή στο Ιράκ είχε εξελιχθεί καλύτερα και αν η Ουάσιγκτον είχε εκμεταλλευθεί αυτή την ευκαιρία, πιέζοντας και άλλα καθεστώτα της Μέσης Ανατολής να προχωρήσουν σε μεταρρυθμίσεις, η κατάσταση για τις ΗΠΑ να ήταν πιο ευνοϊκή. Το ίδιο θα συνέβαινε και εάν ο πόλεμος στο Ιράκ χρησιμοποιείτο κατά τέτοιο τρόπο ώστε να προωθήσει μία ειρηνευτική συμφωνία μεταξύ των Παλαιστινίων και του Ισραήλ. Αντί να επιφέρει γρήγορη απελευθέρωση, σταθεροποίηση και εκδημοκρατισμό του Ιράκ, η αμερικανική εισβολή προκάλεσε μία μακροχρόνια αιματηρή σύγκρουση, που στοιχίζει τη ζωή σε χιλιάδες αμερικανούς στρατιώτες και ιρακινούς πολίτες. Τη στιγμή της πτώσης της Βαγδάτης, το ποσοστό των Αμερικανών που υποστήριζε τον πόλεμο ξεπερνούσε το 70 τοις εκατό. Σήμερα η πλειοψηφία υποστηρίζει ότι ο πόλεμος στο Ιράκ ήταν λάθος.

Οι πρωταρχικοί στόχοι που έχουν θέσει οι ΗΠΑ για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας, μέσα από το αντίστοιχο εγχειρίδιο Εθνικής τους Στρατηγικής του 2011, φαίνεται ότι έχουν λάβει υπόψιν και πληρούν τις απαιτήσεις του νέου διεθνούς περιβάλλοντος και της σύγχρονης τρομοκρατικής απειλής.

Βιβλιογραφία

Ελληνική

1. Δημάδης, Θάνος. *Η Στρατηγική για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας στο πλαίσιο της εξωτερικής πολιτικής της Ε.Ε.: το ορόσημο της 11ης Σεπτεμβρίου*. Πάντειον Πανεπιστήμιο-Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών, Διπλωματική Εργασία, 2007. <http://library.panteion.gr:8080/dspace/handle/123456789/870>.
2. Γερολυμάτου, Κωστούλα. *Μονομερείς Επεμβάσεις στο Ιράκ και το Αφγανιστάν: Η συμβολή του ΟΗΕ (Συμβούλιο Ασφαλείας) και η αποτίμηση του ρόλου του*. Πάντειον Πανεπιστήμιο - Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών, Διπλωματική Εργασία, 2008. <http://library.panteion.gr:8080/dspace/handle/123456789/900>
3. Μπόση, Μαίρη. *Περί του Ορισμού της Τρομοκρατίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Π. Τραυλός, 2000.
4. Παπασωτηρίου, Χαράλαμπος. *Η Υψηλή Στρατηγική των ΗΠΑ στον Πόλεμο κατά της Τρομοκρατίας*. *Γεωστρατηγική*, Σεπ.-Δεκ. 2004: 139-158.
5. Ψυχάρη, Ειρήνη-Ευαγγελία. *Το Δόγμα Μπους: Από την αποτροπή και την ανάσχεση στην προληπτική επίθεση*. Πάντειον Πανεπιστήμιο-Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών, Διπλωματική Εργασία, 2008. <http://library.panteion.gr:8080/dspace/handle/123456789/902>

Ξένη

6. *Government, USA, National Strategy for Counterterrorism 2011*. White House Gov. June 2011. http://www.whitehouse.gov/sites/default/files/counterterrorism_strategy.pdf
7. Falk, Richard. "The New Bush Doctrine". *The Nation*, July 15, 2002, <http://www.thenation.com/article/new-bush-doctrine>

Βιογραφικό Σημείωμα

Ο Αντχος Ζαχαρόπουλος Ηλίας, γεννήθηκε στην Αθήνα και εισήλθε στη Σχολή Ναυτικών Δοκίμων το 1987 όπου και απεφοίτησε το 1991 ως Μάχιμος Σημαιοφόρος. Γενικά και μέχρι το βαθμό του πλωτάρχη υπηρέτησε σε Αντιτορπιλικά και Φρεγάτες του Αρχηγείου Στόλου. Διετέλεσε κυβερνήτης στη Κανονιοφόρο ΑΗΤΤΗΤΟΣ (2005-2008) και εν συνεχεία τοποθετήθηκε στο ΚΕΝΑΠ ως επιτελής. Από το Σεπτέμβριο του 2011 είναι σπουδαστής στην

Α.Δι.Σ.ΠΟ.Είναι απόφοιτος του NPS (Monterey, 2002-2004) με πτυχίο Information Technology Management (ITM).

Διπλωματία και Στρατηγική των Υπερδυνάμεων 1949-89

του Πχη Νικόλαου Φίλια ΠΝ (σεμινάριο στην 9η ΕΣ ΑΔΙΣΠΟ)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Καθώς ο 2ος Παγκόσμιος Πόλεμος (2ος ΠΠ) ήταν στο απόγειό του, οι Αμερικανοί στρατιωτικοί σχεδιαστές είχαν ήδη περιγράψει γλαφυρά σε έγγραφο πολιτικής τους ανάλυσης αυτό, που επρόκειτο να συμβεί: "...οι ΗΠΑ και η ΕΣΣΔ θα είναι οι μοναδικές στρατιωτικές δυνάμεις πρώτου μεγέθους. Αυτό οφείλεται, σε ένα συνδυασμό γεωγραφικής θέσης και έκτασης και σ' ένα τεράστιο δυναμικό εφοδίων"¹.

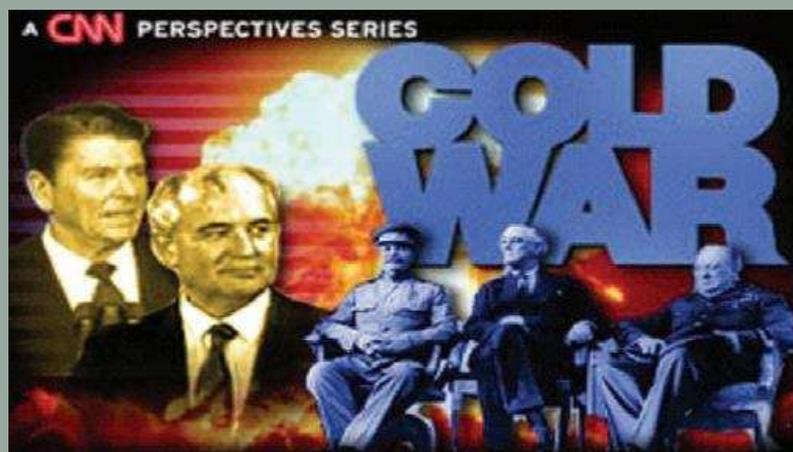
Οι μεγάλες δυνάμεις του παρελθόντος, όπως η Γαλλία και η Ιταλία, πλέον δεν υπήρχαν. Η γερμανική προσπάθεια για κυριαρχία στην Ευρώπη κατέρρευε, καθώς και η αντίστοιχη της Ιαπωνίας στην Ανατολή. Η Βρετανία έσβηνε παρά την ύπαρξη του Τσόρτσιλ. Ο διπολικός κόσμος ήταν προ των πυλών. Μόνο οι ΗΠΑ και η ΕΣΣΔ διέθεταν ανάλογη δύναμη μεταξύ δε των δύο η Αμερική έδειχνε πολύ ανώτερη. Η δύναμή των ΗΠΑ το 1945 ήταν πολύ υψηλή, το βιοτικό επίπεδο και η παραγωγικότητα υψηλότερη κάθε άλλης χώρας, διέθετε τεράστια αποθέματα σε χρυσό (20 δις δολάρια), παρήγαγε το 50% της παγκόσμιας βιομηχανικής παραγωγής και διέθετε το μισό της παγκόσμιας ναυτιλίας.

Η Ρωσία του 1945 ήταν ένας στρατιωτικός γίγαντας, αλλά οικονομικά φτωχή, στερημένη και με καθόλου ισοροπημένη ανάπτυξη. Οι Αμερικανικοί πολιτικοί όροι του σχεδίου Marshall στέρησαν τη Σοβιετική Ένωση τη δυνατότητα να τύχει οικονομικής υποστήριξης με συνέπεια να επανέλθει σύντομα στο προ του 1928 πρόγραμμα της αναγκαστικής οικονομικής ανάπτυξης

1. Η άνοδος και πτώση των μεγάλων δυνάμεων - Paul Kennedy σελ.463

από ίδιους πόρους με έμφαση στα παραγωγικά αγαθά και τις μεταφορές και σε βάρος των καταναλωτικών αγαθών, της γεωργίας και της λογικής μείωσης στρατιωτικών εξοπλισμών.

Ο ψυχρός πόλεμος (ΨΠ) ήταν η παρατεταμένη γεωπολιτική, ιδεολογική, και οικονομική αντιπαλότητα, που προέκυψε μετά τον 2ο Παγκόσμιο Πόλεμο μεταξύ των παγκοσμίων υπερδυνάμεων της Σοβιετικής Ένωσης και των Ηνωμένων Πολιτειών και υποστηρίχθηκε από τους συμμάχους τους. Διάρκεσε περίπου από το 1947 μέχρι την πτώση του τείχους του Βερολίνου στις 11 Νοεμβρίου 1989 (ακολουθούμενος από τη γρήγορη κατάρρευση των δορυφορικών καθεστώτων στην Ανατολική Ευρώπη). Αποκορύφωμα η διάλυση της Σοβιετικής Ένωση στις 25 Δεκεμβρίου 1991.

Η παρατεταμένη γεωπολιτική, ιδεολογική και οικονομική αντιπαλότητα που προέκυψε μετά το Β'Π.Π.

Η καθολική του χρήση του όρου Ψυχρός πόλεμος ξεκίνησε τον Σεπτέμβριο του 1947, όταν ο δημοσιογράφος Walter Lippmann δημοσίευσε μια σειρά στηλών σε εφημερίδες και βιβλία για την ένταση στις σχέσεις μεταξύ ΗΠΑ και Σοβιετικών.

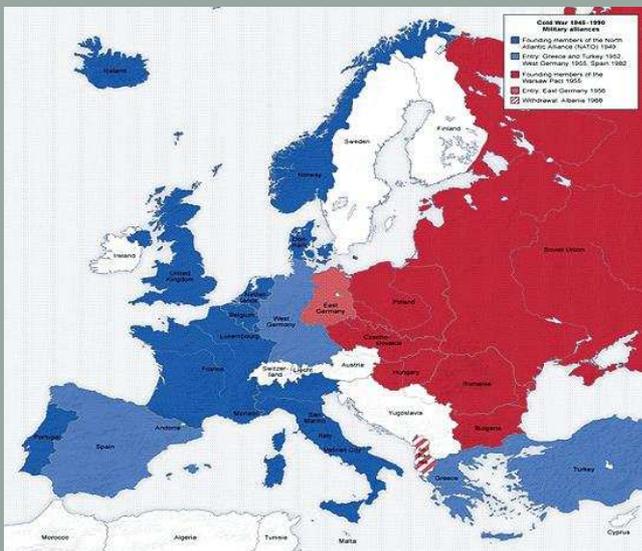
ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός του σεμιναρίου είναι η παρουσίαση των κυρίων γεγονότων που διαδραματίστηκαν κατά τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου, καθώς επίσης και η στρατηγική - διπλωματία που ακολουθήθηκε στην εξεταζόμενη χρονική περίοδο. Επιπροσθέτως επιχειρείται η εξάσκηση των σπουδαστών σε θέματα επεξεργασίας, ανάλυσης και εκτίμησης των στοιχείων που παρατίθενται στην εν λόγω μελέτη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ "Α" ΑΙΤΙΑ-ΑΦΟΡΜΗ

Η συνεργασία μεταξύ Σοβιετικής Ένωσης και ΗΠΑ κατά τη διάρκεια του πολέμου ποτέ δεν υπήρξε φιλική². Η μεταξύ τους επικοινωνία γινόταν όλο και περισσότερο προβληματική μέχρι τον Φεβρουάριο του 1945 όπου στη διάσκεψη της Yalta, έγινε πλέον σαφής η προσπάθεια του Στάλιν να διαδώσει τον κομμουνισμό στην Ευρώπη

Οι "αγαστές" σχέσεις μεταξύ

Χώρες Επιρροής ΗΠΑ-ΕΣΣΔ

2. Ο Στάλιν ήταν απρόθυμος να επιτρέψει στις Ηνωμένες Πολιτείες να χρησιμοποιήσουν σοβιετικές βάσεις για τις αεροπορικές επιδρομές ενάντια της Γερμανίας και της Ρουμανίας.

των Ηνωμένων Πολιτειών και της Σοβιετικής Ένωσης τερματίστηκαν με τη λήξη του δευτέρου παγκόσμιου πολέμου. Στη συνέχεια και οι δύο πλευρές ακολούθησαν μια πολιτική κλιμάκωσης των μεταξύ τους σχέσεων μέχρι το 1947 όπου, παρά την ύπαρξη ορισμένων αντικρουόμενων ιστορικών απόψεων, τοποθετείται κατά γενική ομολογία η έναρξη του Ψυχρού Πολέμου.

Το 1945, ο Igor Gouzenko, που εργαζόταν ως υπάλληλος στη σοβιετική πρεσβεία στην Οτάβα του Καναδά, παρέδωσε στο δυτικό στρατόπεδο 109 έγγραφα που αφορούσαν τη σοβιετική κατασκοπευτική δραστηριότητα στον Καναδά, τη Μεγάλη Βρετανία, και τις Ηνωμένες Πολιτείες. Η υπόθεση Gouzenko αποτέλεσε τον κύριο λόγο για την απάλειψη οποιασδήποτε θετικής αντίληψης για τη Σοβιετική Ένωση ως φίλου της "δύσης". Όσον αφορά το αίτιο του Ψυχρού Πολέμου, υποστηρίζεται από πολλούς οικονομικούς αναλυτές, ότι ήταν η οικονομική ανάπτυξη / επέκταση των ΗΠΑ. Η αιτία του Ψυχρού πολέμου από την οπτική πλευρά της Σοβιετικής Ένωσης μπορεί να αναχθεί στην υιοθέτηση δύο αρχών: η πρώτη υπογραμμίζει την πρωτοκαθεδρία και την ανάγκη εξάπλωσης της κομμουνιστικής ιδεολογίας, ενώ η δεύτερη φέρνει στο προσκήνιο τον ιστορικό στόχο του ρωσικού κράτους, που είναι η επέκταση της ηγεμονίας πέρα από την Ανατολική Ευρώπη και ο "διακαής πόθος" της καθόδου στις "θερμές" θάλασσες.

Τέλος, έρχεται να προστεθεί και ένας τρίτος παράγοντας που προέκυψε ακριβώς μετά το τέλος του δευτέρου παγκόσμιου πολέμου ως νέο πρόβλημα στις παγκόσμιες υποθέσεις: ο αποτελεσματικός διεθνής έλεγχος της πυρηνικής ενέργειας. Το 1946, η Σοβιετική Ένωση απέρριψε την πρόταση των ΗΠΑ διατυπωμένη από τον Bernard Baruch για ένα τέτοιο έλεγχο των πυρηνικών όπλων, με το πρόσχημα ότι η υπογραφή συμφωνίας θα υπονόμειε κάθε έννοια εθνικής κυριαρχίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ "Β" ΔΟΓΜΑΤΑ - ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Η ΑΡΧΗ ΤΟΥ ΨΥΧΡΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ (1947-1953)

α. Το πολιτικό κλίμα στην Συμμαχία

Η εξεταζόμενη χρονική περίοδος του Ψυχρού Πολέμου έχει ως σημείο έναρξης το 1947 και περατούται με την αλλαγή ηγεσίας³ και για τις δύο υπερδυνάμεις το 1953.

Συγκεκριμένα, με τη λήξη του πολέμου, ΗΠΑ, Βρετανία και ΕΣΣΔ κατείχαν στρατιωτικά το σύνολο σχεδόν της ευρωπαϊκής ηπείρου. Αμέσως προέκυψε το ζήτημα της τύχης των χωρών της Ανατολικής Ευρώπης, οι οποίες είχαν απελευθερωθεί και καταληφθεί από τον σοβιετικό στρατό και, πρωτίστως, της ηττημένης και στην πράξη ήδη διαιρεμένης σε ζώνες κατοχής Γερμανίας. Παρά τις διαβουλεύσεις και τις διασκέψεις των συμμαχικών χωρών δεν προέκυψε κάποια συμφωνία ανά-

μεσα στα εμπλεκόμενα μέρη, η οποία μεταπολεμικά να διευθετεί τη φύση των διεθνών σχέσεων.

Ο μεγάλος προβληματισμός της ΕΣΣΔ κατά τα πρώτα μεταπολεμικά χρόνια, ήταν το ενδεχόμενο επανεμφάνισης μιας ισχυρής Γερμανίας ως συμμάχου της Δύσης, ενώ οι Δυτικοί θεωρούσαν ότι οι χώρες τους δεν ήταν ασφαλείς εάν δεν ανέκαμπτε η ισχυρή γερμανική οικονομία. Πιθανή ενσωμάτωση ολόκληρης της Γερμανίας σε ένα από τα δύο στρατόπεδα (ΕΣΣΔ και Γαλλία-Βρετανία-ΗΠΑ) θα ισχυροποιούσε τη μία από τις δύο πλευρές. Αυτή η λογική θα οδηγήσει τελικά το 1949 στη διαίρεση της Γερμανίας σε δυτική και ανατολική.

Ως προς το ζήτημα της τύχης των χωρών της Ανατολικής Ευρώπης, οι Αμερικανοί και οι Βρετανοί ήταν πρόθυμοι να αποδεχτούν ένα σημαντικό βαθμό σοβιετικού πολιτικού ελέγχου στα κράτη της περιοχής, ιδίως ως προς τον προσανατολισμό της εξωτερικής τους πολιτικής. Ωστόσο επιθυμούσαν και τα κράτη εκείνα να επιλέξουν ελεύθερα το πολιτικό και οικονομικοκοινωνικό σύστημα διακυβέρνησής τους. Ο Στάλιν δεν αποδέχονταν αυτή τη θεώρηση και πίστευε ότι ο μόνος τρόπος για την εξασφάλιση της ασφάλειας της χώρας του ήταν ο πλήρης (στρατιωτικός, πολιτικός, οικονομικός) έλεγχος της ευαίσθητης αυτής περιοχής. Έτσι κατά το διάστημα 1946-48 στη Ρουμανία, στην Πολωνία, στην Ουγγαρία και στην Τσεχοσλοβακία επιβλήθηκαν με σοβιετική υποστήριξη κομμουνιστικά καθεστώτα. Αν και οι κινήσεις αυτές, εκ των υστέρων κρινόμενες, θεωρήθηκαν ως αμυντικού χαρακτήρα για τους Σοβιετικούς - προκειμένου να αυξήσουν την επιρροή τους και να παγιώσουν τον έλεγχό τους ενόψει μάλιστα και της επιθυμίας των Αμερικανών για οικονομική στήριξη των κρατών της περιοχής, - προκάλεσαν φόβους στους Δυτικούς ότι η επιβολή κομμουνιστικών καθεστώ-

Ζώνες διαχωρισμού μεταπολεμικής Γερμανίας

3. Τον πρόεδρο Truman διαδέχθηκε ο Eisenhower για τις Ηνωμένες Πολιτείες και τον Στάλιν διαδέχθηκε ο Khrushchev στη Σοβιετική Ένωση.

των ήταν το πρώτο βήμα ενός μεθοδικού επεκτατικού προγράμματος.

β. Δόγμα Truman - Σχέδιο Μάρσαλ

Harry Truman

Το 1947 αποτέλεσε σημείο καμπής για την εξέλιξη της αμερικανικής πολιτικής. Ενώ ο Στάλιν ήδη είχε απαιτήσει εδάφη στο ανατολικό τμήμα της Τουρκίας και δικαίωμα κατασκευής βάσεων στα Δαρδανέλια και ενώ στην Ελλάδα μαίνονταν εμφύλιος πόλεμος-όπου αρχικά είχε δημιουργήσει ισχυρή πεποίθηση ότι σηματοδοτούσε μία προσπάθεια της ΕΣΣΔ να κατέλθει στη Μεσόγειο - κατέστη εμφανές ότι η βρετανική οικονομία δεν άντεχε πλέον το βάρος της στήριξης (οικονομικής και στρατιωτικής) των παραπάνω χωρών. Προκειμένου οι δύο αυτές χώρες να παραμείνουν στο δυτικό στρατόπεδο, στις 12 Μαρτίου ο πρόεδρος των ΗΠΑ Χάρυ Τρούμαν εξήγγειλε το ομώνυμο δόγμα - **Δόγμα TRUMAN** - υποστηρίζοντας ξεκάθαρα ότι πολιτική των ΗΠΑ ήταν η αντιμετώπιση της απειλής του κομμουνισμού όχι μόνο στη Μεσόγειο αλλά και σε ολόκληρο τον πλανήτη. Το Δόγμα Τρούμαν αποτέλεσε την πρώτη μορφή ανάσχεσης της ΕΣΣΔ στην ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου και της Μέσης Ανατολής, βάση της οποίας υπήρξε η διατήρηση σε σταθερή φιλοδυτική τροχιά της Ελλά-

δας, της Τουρκίας και του Ιράν που αποτελούσαν το επονομαζόμενο "βόρειο κρηπίδωμα" (Northern Tier), το οποίο θα συγκρατούσε την κάθοδο της ΕΣΣΔ προς τις θερμές θάλασσες.

Οι Αμερικανοί διαμορφωτές πολιτικής ανησυχούσαν με τη σκέψη ισχυρά κομμουνιστικά κόμματα, με στενούς δεσμούς με τη Μόσχα, να ανέρχονταν στην εξουσία της Γαλλίας και της Ιταλίας, καθώς οι οικονομίες των χωρών αυτών ήταν σε πολύ άσχημη κατάσταση και οι πληθυσμοί τους ήταν βαθιά δυσαρεστημένοι με την εξαθλίωσή τους. Οι ΗΠΑ αντέδρασαν στα προβλήματα αυτά με την υιοθέτηση του «**Σχεδίου MARSAL**» (5 Ιουν 1947), σκοπός του οποίου ήταν να βοηθήσει πολιτικά και κυρίως οικονομικά τις χώρες αρχικά όλης της Ευρώπης, συμπεριλαμβανομένης και της ΕΣΣΔ. Η δυνατότητα έτσι ελέγχου στην οικονομία των δικαιούχων, οδήγησε στην απόρριψη του σχεδίου από την ΕΣΣΔ και, κατόπιν πιέσεων της από τις λοιπές χώρες της Ανατολικής Ευρώπης. Για τους Σοβιετικούς το σχέδιο Μάρσαλ δεν ήταν απλώς

Σχέδιο Marsal

μια βοήθεια προς την Ευρώπη για την επίλυση των οικονομικών της προβλημάτων, αλλά μια απόπειρα να υπονομευθεί ο σοβιετικός έλεγχος στην Ανατολική Ευρώπη.

γ. Η πολιτική της "Ανάσχεσης"

Το ίδιο έτος (1947) δημοσιεύτηκε άρθρο του ανώτατου διπλωμάτη Τζωρτζ Κέαν το οποίο επί δεκαετίες θα λειτουργούσε ως η βίβλος της αμερικανικής στρατηγικής έναντι της ΕΣΣΔ. Στο άρθρο αυτό εισήχθη ο όρος «**ανάσχεση**» (containment) λέξη που κατέληξε να περιγράφει τις διάφορες μορφές της αμερικανικής στρατηγικής έναντι του Ανατολικού Συνασπισμού καθόλη τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου σύμφωνα με την οποία τα εθνικά συμφέροντα των ΗΠΑ ήταν:

α. Η αποσόβηση μιας επίθεσης εναντίον της από ισχυρότερη εχθρική δύναμη.

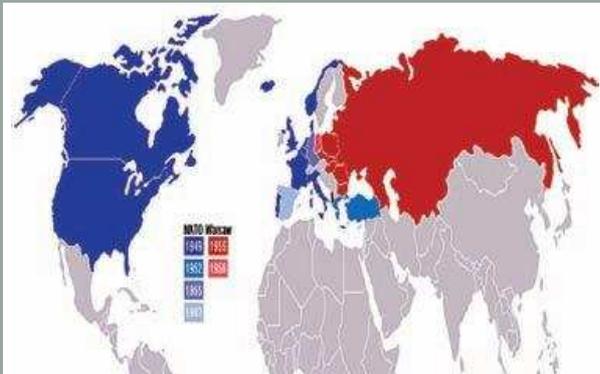
β. Η διαμόρφωση ενός διεθνούς περιβάλλοντος φιλικού για τις αμερικανικές φιλελεύθερες αξίες και

γ. Η διαμόρφωση ενός διεθνούς περιβάλλοντος που να προωθεί την άνθηση της αμερικανικής οικονομίας σε συνεργασία με την διεθνή ελεύθερη οικονομία.

Κατά γενική ομολογία η κύρια αιτία των τριβών μεταξύ των Δυτικών και Σοβιετικών από το 1945 έως το 1963

ήταν η διένεξή τους για τη Γερμανία. Ειδικότερα, το 1948 οι τρεις δυτικές δυνάμεις που είχαν ζώνες κατοχής στο Βερολίνο (ΗΠΑ, Βρετανία, Γαλλία), αποφάσισαν να ενώσουν τις ζώνες τους σε μια ενιαία δυτικογερμανική κατοχική ζώνη με κοινό νόμισμα, η οποία αποτέλεσε τον πρόδρομο της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας. Η αντίδραση των Σοβιετικών ήταν άμεση: Τον Ιούνιο του ίδιου έτους προχώρησαν σε αποκλεισμό του Βερολίνου διακόπτοντας κάθε οδική και σιδηροδρομική επικοινωνία με το δυτικό κομμάτι της πόλης που κατείχαν οι τρεις δυτικοί σύμμαχοι. Οι Αμερικανοί ανέλαβαν πλήρως τον από αέρος ανεφοδιασμό των αποκλεισμένων περιοχών και ο αποκλεισμός τερματίστηκε τελικά το επόμενο έτος. Άμεση απόρροια των γεγονότων αυτών ήταν η σύσταση του Βορειοατλαντικού Συμφώνου (NATO - Απρίλιος 1949) και η τυπική πλέον διαίρεση της Γερμανίας σε δύο κράτη (Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας και Λαϊκή Δημοκρατία της Γερμανίας) το φθινόπωρο του 1949.

Το ίδιο έτος υπήρξε σημαντικό διότι, αφενός δοκιμάστηκε η πρώτη σοβιετική ατομική βόμβα, γεγονός που καταδείκνυε ότι οι ΗΠΑ δεν είχαν πλέον το πυρηνικό μονοπώλιο και αφετέρου, το φθινόπωρο έληξε ο από χρόνια μαινόμενος κινεζικός εμφύλιος, με την επικράτηση των κομμουνιστών του Μάο Τσε Τουνγκ, έναντι των εθνικιστών αντιπάλων τους. Η επικράτηση του κομμουνισμού στην Κίνα υπήρξε αποτυχία των Αμερικανών και προκάλεσε στο εσωτερικό των ΗΠΑ το φαινόμενο του "μακαρθισμού" δηλαδή της ακραίας αντικομμουνιστικής ιδεολογίας. Μακροπρόθεσμα όμως, η ανάδυση ενός ισχυρού κομμουνιστικού πόλου στην Κίνα δημιούργησε προβλήματα στους Σοβιετικούς δεδομένου ότι εξελίχθηκε σε ισχυρό ανταγωνιστή τους στην Ασία, με κατάληξη τη σινοσοβιετική ρήξη στις αρχές της δεκαετίας του 1960.

NATO

δ. NSC-68 - Υπόμνημα 68

Στις 14 Απριλίου 1950 συντάχθηκε από το NSC (National Security Council) των ΗΠΑ διαβαθμισμένη αναφορά που υπογράμμιζε την ακολουθούμενη Εθνική Στρατηγική Ασφαλείας των ΗΠΑ και ανέλυε συγκριτικά τις δυνατότητες των ΗΠΑ και ΕΣΣΔ από στρατιωτική, οικονομική, πολιτική και ψυχολογική άποψη. Υποστήριζε, ότι η ΕΣΣΔ ασκούσε συστηματικά στρατηγική, που σκόπευε στη διάδοση του κομμουνισμού σε όλη την υφήλιο και συνιστούσε στην κυβέρνηση των ΗΠΑ να υιοθετήσει την πολιτική της ανάσχεσης για να σταματήσει περαιτέρω διάδοση του κομμουνισμού. Ο κύριος ισχυρισμός ήταν ότι η ΕΣΣΔ είχε την πρόθεση να καταστεί μοναδική υπερδύναμη και να αναδιατάξει τη διεθνή κοινότητα μέσω της εξάπλωσης του κομμουνισμού. Το Υπόμνημα 68 καθόρισε τις ενέργειες στην εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ για τα επόμενα 20 χρόνια του ΨΠ.

Η κομμουνιστοφοβία εντάθηκε ακόμη περισσότερο εξαιτίας της αιφνιδιαστικής επίθεσης της Βορείου Κορέας στη Νότια Κορέα τον Ιούνιο του 1950. Η εισβολή προκάλεσε στη Δύση τον φόβο ότι οι κομμουνιστές βορειοκορεάτες ενεργούσαν με παρότρυνση (πλην των Κινέζων) και των Σοβιετικών, στα πλαίσια ενός σχεδίου παγκόσμιας κλίμακας για την αύξηση της επιρροής τους στην υφήλιο. Η πραγματικότητα όμως ήταν διαφορετική. Η πρωτοβουλία αυτής της επίθεσης ανήκε στην βορειοκορεατική ηγεσία και όχι στον Στάλιν ο οποίος ήταν εξαιρετικά αναποφάσιτος για έναν πόλεμο αυτού του είδους⁴. Ύστερα από αμερικανική πρωτοβουλία, ο ΟΗΕ καταδίκασε την εισβολή της Βόρειας Κορέας και αποφάσισε την αποστολή στρατευμάτων του ΟΗΕ στην περιοχή. Η επέμβαση των Αμερικανών στο πλευρό της Νότιας Κορέας και των

Κινέζων στο πλευρό της Βόρειας δημιούργησε άμεσο κίνδυνο παγκόσμιας ανάφλεξης. Τελικά, τα δύο στρατόπεδα δέχθηκαν την κατάπαυση του πυρός και την αναγνώριση του πρότερου εδαφικού και πολιτικού καθεστώτος.

Με τον πόλεμο της Κορέας η στρατηγική της ανάσχεσης έλαβε νέο προσανατολισμό, με έμφαση πλέον στη χρήση στρατιωτικής και όχι οικονομικής ισχύος, στο πλαίσιο όμως περιφερειακών πολέμων, ώστε να αποφευχθεί επικίνδυνη κλιμάκωση και διολίσθηση σε έναν τρίτο παγκόσμιο πόλεμο. Ήταν η εποχή που αναπτύχθηκε η στρατηγική της περιμετρικής άμυνας γύρω από την ΕΣΣΔ, που οδηγούσε στην άμεση αμερικανική αντίδραση σε οποιαδήποτε σοβιετική ενέργεια ανά την υφήλιο. Φυσικό επακόλουθο της στρατηγικής αυτής ήταν ο τριπλασιασμός των αμυντικών δαπανών των ΗΠΑ μέσα σε τρία μόνο χρόνια (1950-52). Ήδη το διεθνές σύστημα είχε προσλάβει ορισμένα από τα βασικά χαρακτηριστικά του: διπολισμό, ιδεολογική φόρτιση, πυρηνικές δυνατότητες.

2. Β΄ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΨΥΧΡΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ (1953-1978)

α. Κλιμάκωση και Κρίση (1953 - 1962)

Αυτή η περίοδος αποτέλεσε τη μεταβατική περίοδο μεταξύ της αλλαγής στην ηγεσία των δύο υπερδυνάμεων το 1953 και την κουβανική κρίση των βλημάτων το 1962.

Από το 1953, η προεδρία Αϊζενχάουερ, εγκαταλείποντας μερικώς την πολιτική της ανάσχεσης, διαμόρφωσε μία νέα στρατηγική, στοιχεία της οποίας υπήρξαν η ανάπτυξη της πυρηνικής ισχύος ως μέσου αποτροπής, αναπτύχθηκε η **πολιτική των "μαζικών αντιποίνων" (massive retaliation)** ακόμη και με τη χρήση πυρηνικών όπλων. Οι ΗΠΑ θεωρούσαν ζωτικό για τα συμφέροντά τους τη διαφύλαξη της αμερικανικής

4. Χατζηβασιλείου Ε. Εισαγωγή στην Ιστορία του Μεταπολεμικού Κόσμου, Εκδόσεις Πατάκη, 2001, σελ. 123

οικονομικής ευρωστίας, μέσω της μείωσης των αμυντικών δαπανών. Η σύζευξη της πυρηνικής στρατηγικής με την εξωτερική πολιτική έναντι της ΕΣΣΔ έλαβε την ονομασία «**Νέα Θεώρηση**» (**New Look**), συστατικά δε της πολιτικής αυτής, πλην της ανάπτυξης της πυρηνικής ισχύος αποτέλεσαν οι συμμαχίες ώστε να παρέχεται η δυνατότητα εκχώρησης βάσεων και άλλων διευκολύνσεων στις ένοπλες δυνάμεις των ΗΠΑ - το 1954 μάλιστα ιδρύθηκε και νέος στρατιωτικός συνασπισμός το Σύμφωνο Νοτιοανατολικής Ασίας (SEATO).

β. Σοβιετική Πολιτική της «Ειρηνικής Συνύπαρξης»

Μετά το θάνατο του Στάλιν το 1953, οι διάδοχοί του και ιδιαίτερα ο Νικήτα Χρουστσώφ, θέτουν σε εφαρμογή μία νέα πολιτική, αυτήν της «**ειρηνικής συνύπαρξης**», σύμφωνα με την οποία κομμουνισμός και καπιταλισμός θα ανταγωνίζονταν με ειρηνικά μέσα. Στα πλαίσια αυτής της πολιτικής, αποφεύχθηκε μία μείζων αντιπαράθεση των δύο υπερδυνάμεων κατά τη διπλή κρίση της Ουγγαρίας και του Σουέζ. Η τελευταία αυτή κρίση πάντως και η, έστω φραστική, συμπάρσταση της ΕΣΣΔ προς την Αίγυπτο, ενίσχυσε το κύρος των Σοβιετικών στον αραβικό κόσμο, η δε ΕΣΣΔ θα αποτελέσει την κύρια πηγή οπλισμού αρκετών αραβικών κρατών και ιδιαίτερα της Αιγύπτου έως τις αρχές της δεκαετίας του 1970. Η βαθιά ριζωμένη όμως αμοιβαία δυσπιστία και καχυποψία ανάμεσα στις δύο υπερδυνάμεις δεν άφησαν περιθώριο για την επίτευξη ουσιαστικής προόδου κατά τις διαπραγματεύσεις που διεξήχθησαν κατά την περίοδο αυτή. Άλλωστε, με την άνοδο του στην εξουσία ο Χρουστσώφ έδωσε απόλυτη προτεραιότητα στην ανάπτυξη του πυρηνικού οπλοστασίου της ΕΣΣΔ, με αποτέλεσμα τον Αύγουστο του 1957 να δοκιμαστεί επιτυχώς ο πρώτος διηπειρωτικός της πύραυλος. Το γεγονός αυτό αφενός αξιοποιήθηκε από τη σο-

βιετική προπαγάνδα σχετικά με την τεχνολογική ανάπτυξη του ανατολικού κόσμου και αφετέρου κατέδειξε ότι η ΕΣΣΔ διέθετε πλέον τεχνολογία ικανή να πλήξει το αμερικανικό έδαφος με πυρηνικά όπλα. Κατόπιν των εξελίξεων αυτών, οι ΗΠΑ χωρίς να εγκαταλείψουν επίσημα την μη ελκυστική πλέον πολιτική των "μαζικών αντιποίνων", αποφάσισαν την επιτάχυνση της κατασκευής των δικών τους διηπειρωτικών πυραύλων (ICBM) και την εγκατάσταση βαλλιστικών πυραύλων μέσου βεληνεκούς (IRBM) στις σύμμαχες χώρες.

γ. Κρίσεις Βερολίνου και Κούβας

Στις αρχές της δεκαετίας του 1960 σημειώθηκαν δύο από τις σημαντικότερες κρίσεις του Ψυχρού Πολέμου. Η κρίση του Βερολίνου και της Κούβας.

Τον Αύγουστο του 1961, οι Ανατολικογερμανοί απομόνωσαν την περιοχή του Δυτικού Βερολίνου από την υπόλοιπη Ανατολική Γερμανία και ανήγειραν το γνωστό στην Ιστορία ως "Τείχος του Βερολίνου", που απέτρεπε την επικοινωνία ή τη διαφυγή προς τη Δύση. Το Τείχος αυτό έγινε ένα από τα σύμβολα του Ψυχρού Πολέμου, θα συμβολίσει τη διαίρεση της Ευρώπης.

Από την εξαγγελία του δόγματος Μονρόε, το 1823, το Δυτικό ημισφαίριο θεωρείτο ζώνη αποκλειστικής αμερικανικής επιρροής. Εντός της ζώνης αυτής, στην Κούβα, ο Φιντέλ Κάστρο το 1959 είχε ανατρέψει με την ανοχή των Αμερικανών και χωρίς σοβιε-

Castro and Khrushchev

τική ανάμειξη το αντιδραστικό καθεστώς Μπατίστα, γρήγορα όμως παρουσιάστηκαν τριβές στις σχέσεις του με τις ΗΠΑ. Το επόμενο έτος υπέγραψε οικονομική συμφωνία με την ΕΣΣΔ, ενώ οι Αμερικανοί διέκοψαν την οικονομική τους βοήθεια και άρχισαν να απεργάζονται την ανατροπή του χωρίς όμως επιτυχία. Το 1962 οι Σοβιετικοί αποφάσισαν να προχωρήσουν σε εγκατάσταση πυρηνικών πυραύλων μέσου βεληνεκούς στην Κούβα με σκοπό αφενός την προστασία του Κουβανού ηγέτη και αφετέρου να αντισταθμίσουν την αμερικανική πυρηνική υπεροχή στη στοχοποίηση. Η κρίση αυτή ήταν και η πιο επικίνδυνη του Ψυχρού Πολέμου καθώς σχετίζονταν με την πυρηνική ασφάλεια των υπερδυνάμεων. Τελικά, ύστερα από διαβουλεύσεις η κρίση εκτονώθηκε με συμφωνία από τη μια να μην εγκατασταθούν οι σοβιετικοί πύραυλοι και από την άλλη να δεσμευτούν οι ΗΠΑ να αποσύρουν και τους δικούς τους πυραύλους μέσου βεληνεκούς από την Τουρκία⁵. Σήμερα είναι γνωστό ότι καμία από τις δύο υπερδυνάμεις δεν επιθυμούσε πυρηνικό πόλεμο και μάλιστα αμφότερες ανησύχησαν ιδιαίτερα από το ενδεχόμενο αυτό. Μετά από την κουβανική κρίση των βλημάτων, οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Σοβιετική Ένωση έλαβαν μέτρα οικοδόμησης εμπιστοσύνης, όπως η εγκατάσταση της «κόκκινης γραμμής» μεταξύ της Ουάσιγκτον και της Μόσχας και η υπογραφή της Συνθήκης της μερικής απαγόρευσης πυρηνικών δοκιμών.

δ. Η «Ισορροπία του τρόμου» (1963-1978)

Το Δόγμα της «Ευέλικτης Ανταπόδοσης»

α. Κατά τη δεκαετία του 1960, οι

5. Serge Berstein - Pierre Milza, Διάσπαση και Ανοικοδόμηση της Ευρώπης 1919 έως σήμερα, Εκδόσεις Αλεξάνδρεια, 1997 σελ. 205

διαμορφωτές της αμερικανικής πολιτικής - με την ηγεσία των προέδρων Τζων Κέννεντυ (1961 - 1963) και στη συνέχεια Λίντον Τζόνσον (1963 - 1969) - υιοθέτησαν μια νέα πολιτική ανάσχεσης της ΕΣΣΔ που έμεινε γνωστή με τον όρο «**ευέλικτη ή κλιμακωτή ανταπόδοση**» (**flexible response**). Η νέα αυτή στρατηγική βασίστηκε στο ακόλουθο σκεπτικό: Ανάλογα με το είδος της εκάστοτε απειλής, οι ΗΠΑ θα αντιδρούσαν στο πολιτικοδιπλωματικό πεδίο ή θα χρησιμοποιούσαν περιορισμένο επίλεκτο προσωπικό (σύμβουλοι, CIA, Ειδικές Δυνάμεις) ενώ δεν αποκλείονταν και η προσφυγή σε συμβατικό ή, σε έσχατη περίπτωση, σε πυρηνικό πόλεμο. Κάθε απειλή θα αντιμετωπιζόταν με άσκηση σύμμετρης αλλά ελαφρώς μεγαλύτερης αμερικανικής ισχύος, ανάλογης προς την πρόκληση, ώστε να επιτυγχάνεται η αμερικανική υπεροχή. Ο προφανής σκοπός της στρατηγικής αυτής για την αμερικανική ηγεσία ήταν να αποφύγει ενώπιον σοβιετικών πρωτοβουλιών να βρεθεί στο δίλημμα «αδράνεια (ή υποχώρηση) ή πυρηνικό ολοκαύτωμα». Η ταχεία αύξηση όμως του σοβιετικού πυρηνικού οπλοστασίου, καθώς και οι συνεχείς περιπολίες οπλισμένων σοβιετικών πυρηνικών υποβρυχίων στον ανατολικό Ειρηνικό, ανάγκασε τις ΗΠΑ να αναγνωρίσουν ότι η ΕΣΣΔ είχε πετύχει πλέον πυρηνική ισότητα και ότι οι δύο υπερδυνάμεις απέτρεπαν η μία την άλλη μέσω της λεγόμενης «αμοιβαίας βέβαιης καταστροφής», γνωστής στην Ιστορία ως MAD (Mutual Assured Destruction). Αυτή η "ισορροπία του τρόμου" θα χαρακτήριζε το υπόλοιπο του Ψυχρού Πολέμου μέχρι τη λήξη του στα τέλη της δεκαετίας του 1980.

β. Βασικό μειονέκτημα της παραπάνω στρατηγικής της «ευέλικτης ανταπόδοσης», ήταν ο κίνδυνος μέσω συνεχών κλιμακώσεων, να εγκλωβίσει τις ΗΠΑ σε ένα είδος πολέμου σε περιοχές του Τρίτου Κόσμου, όπου ενδεχομένως δεν θα μπορούσαν να επικρατήσουν χωρίς εκτεταμένη και μακροχρόνια

χρήση βίας που ήδη η αμερικανική κοινωνία ήταν απρόθυμη να αποδεχτεί.

Ο Πόλεμος του Βιετνάμ

γ. Υπό αυτές ακριβώς τις συνθήκες ενεπλάκησαν οι Αμερικανοί στο Βιετνάμ στα μέσα της δεκαετίας του 1960, με την πεποίθηση ότι τυχόν απώλεια του φιλοδυτικού Νοτίου Βιετνάμ θα προκαλούσε διαδικασία "ντόμινο", κατά την οποία το σύνολο της νοτιοανατολικής Ασίας θα περιέρχονταν υπό κομμουνιστικό έλεγχο. Καθώς τα προηγούμενα χρόνια το Νότιο Βιετνάμ είχε υποστηριχτεί με πολύ εμφανή τρόπο από τους Αμερικανούς, οι τελευταίοι θεωρούσαν ότι διακυβεύονταν η αξιοπιστία τους και η ισχύς των συμμαχικών τους δεσμεύσεων ανά τον κόσμο, χαρακτηριστική συνέπεια της απουσίας ιεράρχησης γεωπολιτικών στόχων που ωθούσε τους Αμερικανούς να θεωρούν ότι όλες οι δεσμεύσεις τους ήταν ανάλογες του NATO. Η κλιμάκωση της εχθροπραξιών στο Βιετνάμ λόγω της ογκώδους και μαζικής εμπλοκής αμερικανικών δυνάμεων το 1965, επεσήμανε ότι οποιαδήποτε προσπάθεια μείωσης της έντασης μεταξύ των υπερδυνάμεων ήταν βραχύβια. Με το τέλος του πολέμου ήταν ένα γερό ταρακούνημα της αμερικανικής πολιτικής και αξιοπιστίας που προήλθε περισσότερο από το εσωτερικό της Αμερικής.

Δόγμα Μπρέζνιεφ (1968)

δ. Η απόπειρα πολιτικής φιλελευθεροποίησης στην Τσεχοσλοβακία το 1968, γνωστή ως άνοιξη της Πράγας, ακολουθήθηκε τον Αύγουστο του ίδιου έτους από την εισβολή στρατευμάτων του σύμφωνου της Βαρσοβίας στη Τσεχοσλοβακία, η οποία οριοθετεί την εισαγωγή αυτού που έμεινε γνωστό στην ιστορία ως δόγμα Brezhnev⁶.

6. Η Σοβιετική Ένωση διατήρησε το δικαίωμα επέμβασης σε χώρες του Συμφώνου της Βαρσοβίας με σκοπό τη σταθεροποίηση των κομμουνιστικών καθεστώτων στις χώρες αυτές.

ε. Το μοντέλο αυτό της Σοβιετικής εξωτερικής πολιτικής, που αναπτύχθηκε μετά τη δήλωση του προέδρου Μπρέζνιεφ το Νοέμβριο του 1968 αναφέρει: «Όταν δυνάμεις εχθρικές προς το Σοσιαλισμό επιχειρούν να στρέψουν μια σοσιαλιστική χώρα προς τον καπιταλισμό, αυτό δεν αποτελεί μόνο πρόβλημα της συγκεκριμένης χώρας, αλλά κοινό πρόβλημα και ενδιαφέρον όλων των σοσιαλιστικών κρατών». Πρακτικά αυτό σήμαινε ότι επιτρεπόταν «περιορισμένη κυριαρχία» των κομμουνιστικών κομμάτων, αλλά δεν επιτρεπόταν κάποια χώρα να εγκαταλείψει το σύμφωνο Βαρσοβίας, θέτοντας σε κίνδυνο ή περιορίζοντας τη δύναμη του ανατολικού συνασπισμού.

Ύφεση

στ. Η περίοδος ύφεσης του Ψυχρού Πολέμου χαρακτηρίστηκε από την υιοθέτηση πολιτικής χαμηλών τόνων και τη ροπή προς τη διαμεσολάβηση. Ο χαρακτηριστικότερος εκφραστής αυτής της νέας οπτικής, ήταν ο Γερμανός καγκελάριος Willy Brandt ο οποίος προώθησε σε σημαντικό βαθμό πολλά ακανθώδη ζητήματα εξωτερικής πολιτικής, δημιουργώντας την «Ostpolitik» την «αλλαγή μέσω της συνδιαλλαγής» κατά τη διάρκεια της Καγκελαρίας του στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας.

Willy Brandt "Ostpolitik"

ζ. Αυτές οι πρωτοβουλίες οδήγησαν στη Συνθήκη της Βαρσοβίας μεταξύ της Πολωνίας και της Δυτικής Γερμανίας (που υπογράφηκε στις 7 Δεκεμβρίου 1970), την τετραμερή ή συμφωνία τεσσάρων-δυνάμεων για το Βερολίνο μεταξύ των Ηνωμένων Πολιτειών, του Ηνωμένου Βασιλείου, της Γαλλίας, και της Σοβιετικής Ένωσης (που υπογράφηκε στις 3 Σεπτεμβρίου 1971), και μερικών συμφωνιών μεταξύ της Ανατολικής και Δυτικής Γερμανίας συμπεριλαμβανομένης της βασικής Συνθήκης της 21ης Δεκεμβρίου 1972. Παρόλα αυτά, υπήρξαν αρκετοί περιορισμοί και εμπόδια στο δρόμο της συμφιλίωσης, όπως αποδεικνύεται από την προστριβή μεταξύ του Walter Ulbricht⁷ και του Erich Honecker⁸ (ηγετικών μορφών της Ανατολικής Γερμανίας) το Μάιο του 1971.

3. Γ΄ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΨΥΧΡΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ (1979-1985)

α. Αναζωπύρωση του Ψυχρού Πολέμου

Η περίοδος μεταξύ της εισβολής των Σοβιετικών στο Αφγανιστάν το Δεκέμβριο του 1979 και της ανόδου στην εξουσία του Mikhail Gorbachev ως ηγέτη της Σοβιετικής Ένωσης το Μάρτιο του 1985, χαρακτηρίστηκε από το «πάγωμα» των σχέσεων των υπερδυνάμεων. Λόγω της αύξησης της εντάσεως στις σχέσεις μεταξύ των κρατών του «Ανατολικού» και «Δυτικού» στρατοπέδου, αυτή η περίοδος αναφέρεται από τους ιστορικούς ως δεύτερος Ψυχρός Πόλεμος.

7. Ο Walter Ulbricht διετέλεσε ως ο πρώτος γραμματέας του Σοσιαλιστικού Κόμματος της Ανατολικής Γερμανίας από το 1950 ως το 1971. Κράτησε αναμφισβήτητα τον κεντρικότερο ρόλο στην ανάπτυξη και σταθεροποίηση της Ανατολικής Γερμανίας.

8. Ο Erich Honecker ήταν ο πολιτικός που "κράτησε τα ηνία της ηγεσίας" στην Ανατολική Γερμανία από το 1971 έως το 1989, διαδεχόμενος στην ηγεσία τον Walter Ulbricht.

Η σοβιετική εισβολή του 1979 στο Αφγανιστάν υπέρ του υπάρχοντος κομμουνιστικού καθεστώτος σε εκείνη την χώρα, δημιούργησε τη διεθνή κατακραυγή και το μποϊκοτάρισμα των ολυμπιακών αγώνων της Μόσχας του 1980 από πολλές δυτικές χώρες, ως ένδειξη διαμαρτυρίας έναντι των σοβιετικών ενεργειών. Η σοβιετική εισβολή οδήγησε σε μια παρατεταμένη σύγκρουση μεταξύ των μουσουλμάνων ανταρτών, που υποστηρίχθηκαν από τις Ηνωμένες Πολιτείες, και τη σοβιετικής στρατιωτικής μηχανής, που διήρκησε μέχρι το τέλος της δεκαετίας του '80.

Η εκλογή της Margaret Thatcher ως πρωθυπουργού της Βρετανίας το 1979, η οποία ακολουθήθηκε από αυτήν του Ronald Reagan ως Προέδρου των Ηνωμένων Πολιτειών το 1980, σηματοδότησε τη στροφή της ηγεσίας του δυτικού κόσμου σε πιο «άκαμπτες» πολιτικές πρακτικές, οι οποίες προσέγγιζαν τις ψυχροπολεμικές σοβιετικές πρακτικές.

Αναζωπύρωση του ψυχρού πολέμου

Στις 17 Ιανουαρίου 1983 αποτέλεσε θεμελιώδη έκφραση πολιτικής το NSDD-75 ή **Δόγμα Ρείγκαν**, που δήλωνε, ότι οι ΗΠΑ δεν μπορούσαν πλέον να συνυπάρξουν με το Σοβιετικό σύστημα, αλλά έπρεπε να το αλλάξουν δραστικά. Το NSDD-75 βασίστηκε στην ιδέα ότι «οι ΗΠΑ διέθεταν την απαραίτητη δύναμη για να αλλάξουν το Σοβιετικό σύστημα με την άσκηση εξωτερικής πίεσης». Η NSDD-75 στόχευε στην

συγκράτηση και τον περιορισμό της Σοβιετικής επεκτατικότητας και στον σταθερό ανταγωνισμό με τη Σοβιετική Ένωση σε όλα τα διεθνή πεδία και επίπεδα (πόλεμος των άστρων, εξοπλισμοί, υποστήριξη αντικομμουνιστικών κινημάτων και χωρών τρίτου κόσμου, κλπ). Στοχεύοντας λοιπόν στις αδυναμίες και τα τρωτά της Σοβιετικής Ένωσης, ο Pipes ήλπιζε σε χαλάρωση του εναγκαλισμού της Μόσχας στην Ανατολική Ευρώπη και στην υπονόμηση της Σοβιετικής επιρροής στον τρίτο κόσμο. Ως στόχοι υψηλής προτεραιότητας της πολιτικής άσκησης πίεσης τέθηκαν:

α/ Η απόσυρση των Σοβιετικών από το Αφγανιστάν.

β/ Η μείωση της Σοβιετικής και Κουβανικής επιρροής στην Κεντρική Αμερική και τη Νότια Αφρική και η υποστήριξη της Πολωνίας.

γ/ Η ανάδειξη της υπεροχής των δυτικών αξιών (δημοκρατία).

4. ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΨΥΧΡΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ (1985-1991)

α. Αυτή η περίοδος σηματοδοτήθηκε με την άνοδο του Mikhail Gorbachev στην ηγεσία της Σοβιετικής Ένωσης το 1985 και διήρκεσε μέχρι την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης το 1991. Ως σημαντικότερα γεγονότα αυτής της περιόδου μπορούν να χαρακτηριστούν το ατύχημα του Τσέρνομπιλ το 1986 και η πτώση του τείχους του Βερολίνου το 1989.

Mikhail Gorbachev Ronald Reagan

β. Κεφαλαιώδους σημασίας γεγονός αποτέλεσε η δεύτερη θητεία του Reagan στην προεδρία των ΗΠΑ κατά την οποία πραγματοποιήθηκαν οι συναντήσεις κορυφής μεταξύ Reagan - Gorbachev στη Γενεύη το 1985 και στο Reykjavik το 1986. Σκοπός των συναντήσεων ήταν η συνέχιση των συζητήσεων για την αποκλιμάκωση των οπλοστασίων από βλήματα μέσου βεληνεκούς που υπήρχαν εγκατεστημένα στις Ευρωπαϊκές χώρες. Οι συζητήσεις δεν στέφθηκαν με επιτυχία. Κατόπιν, η κυβέρνηση Reagan πίεσε τους σοβιετικούς υποστηρίζοντας ότι οι ΗΠΑ θα επιδίδονταν σε μια «ξέφρενη κούρσα εξοπλισμών» η οποία θα αποτελούσε ένα τεράστιο φορτίο για τη σοβιετική οικονομία. Η πίεση είχε ως αποτέλεσμα την «αλλαγή πλεύσης» των Σοβιετικών μέσω της οικονομικής αναδόμησης (perestroika) και της ελικρίνειας (glasnost), οι οποίες κατέστησαν τελικά αδύνατο στον Gorbachev να διατηρήσει τον κεντρικό έλεγχο των κρατών μελών του σύμφωνου της Βαρσοβίας. Κατά συνέπεια, το 1989 οι κομμουνιστικές κυβερνήσεις της Ανατολικής Ευρώπης ανετράπησαν η μια μετά από την άλλη.

γ. Αρκετοί δυτικοί ιστορικοί συχνά υποστηρίζουν ότι ο κύριος λόγος της διάλυσης της Σοβιετικής Ένωσης και κατ' επέκταση του Συμφώνου της Βαρσοβίας, ήταν τα ογκώδη φορολογικά έξοδα λόγω των απαιτήσεων της στρατιωτικής τεχνολογίας που οι Σοβιετικοί έκριναν ως αναγκαία, για να ανταποκριθούν στις ανάγκες της «κούρσας» των εξοπλισμών κατά τη δεκαετία του '80. Η προσπάθεια της Σοβιετικής Ένωσης να συμβαδίσει με τις στρατιωτικές δαπάνες του NATO οδήγησε στην πτώχευση της σοβιετικής οικονομίας. Υπολογίζεται ότι οι Σοβιετικοί υστερούσαν της Δύσης κατά μια δεκαετία στον τομέα της πληροφορικής και το χάσμα επιδειωνόταν ακόμα περισσότερο με το πέρασμα του χρόνου. Οι μελετητές της ΕΣΣΔ δηλώνουν ότι: «η στρατιωτική τεχνολογία ακολουθούσε τόσο

υψηλό ρυθμό ανάπτυξης, ώστε οι Σοβιετικοί ήταν απλά ανίκανοι να ακολουθήσουν, ακόμη και αν θυσίαζαν πλήρως την ήδη παραπαίουσα οικονομία τους, απομυζώντας ακόμα περισσότερους πόρους». Σύμφωνα με τους ίδιους μελετητές, η «κούρσα των εξοπλισμών» τόσο των πυρηνικών όσο και των συμβατικών όπλων, στάθηκε καταστροφική για την υπανάπτυκτη σοβιετική οικονομία. Στην πραγματικότητα, ο ίδιος ο Gorbachev δήλωσε ότι τα αμυντικά έξοδα ήταν ένας σημαντικός λόγος στον εξαναγκασμό των σοβιετικών μεταρρυθμίσεων: «σκέφτομαι ότι όλοι χάσαμε στον Ψυχρό Πόλεμο, ιδιαίτερα η Σοβιετική Ένωση η οποία έχασε \$10 τρισεκατομμύρια». Οι εν λόγω μεταρρυθμίσεις οδήγησαν με μαθηματική ακρίβεια στη διάλυση του Σοβιετικού συνασπισμού. Για αυτόν τον λόγο, ο Πρόεδρος των ΗΠΑ Ronald Reagan θεωρείται από πολλούς ιστορικούς ως το άτομο που «κέρδισε» τον Ψυχρό Πόλεμο έμμεσα μέσω της κλιμάκωσής της «κούρσας των εξοπλισμών», της συσπείρωσης του Δυτικού συνασπισμού και εν τέλει μέσω της διπλωματίας με τον Gorbachev.

δ. Η πτώση της ΕΣΣΔ συνοδεύθηκε από μια δραματική ανισορροπία δυνάμεων, με αποτέλεσμα τη δημιουργία εθνικών, απελευθερωτικών και διακρατικών πολέμων, που είχαν ως συνέπεια αφενός μεν την αύξηση του αριθμού των προσφύγων, αφετέρου δε τη δημιουργία νέων κρατών.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ

Το αίσθημα καχυποψίας εξελίχθηκε σε βασικό παράγοντα στις σχέσεις των δύο συνασπισμών, αφού η Σοβιετική Ένωση θεωρούσε ότι Βρετανία και ΗΠΑ κατέβαλαν προσπάθειες να εμποδίσουν την Οκτωβριανή επανάσταση και σύμφωνα με τον Στάλιν δεν τη βοήθησαν αρκετά κατά τον 2ο Π.Π, ενώ Βρετανία και ΗΠΑ δεν εμπιστεύονταν τους Σοβιετικούς. Η αντιπάθεια του Τρούμαν για τον Στάλιν σε συνδυασμό με την καχυποψία επηρέασε τις μεταπολεμικές σχέσεις των δύο υπερδυνάμεων και ενίσχυσε τις διαχωριστικές γραμμές μεταξύ ανατολής - δύσης.

Η αναμέτρηση μεταξύ των δύο στρατιωτικών υπερδυνάμεων πέτυχε μέσω της ισορροπίας του τρόμου να διαφυλάξει την παγκόσμια ειρήνη, αλλά οδήγησε σ' ένα υπερβολικά δαπανηρό αποτέλεσμα. ΗΠΑ και ΕΣΣΔ εξοπλίθηκαν με χιλιάδες περισσότερα πυρηνικά όπλα απ' αυτά, που χρειάζονταν για την άμυνά τους ή για να αποτρέψουν τον αντίπαλο. Τα όπλα αυτά συνυπολογιζόμενα με τα συμβατικά οπλοστάσια, στοίχισαν στις υπερδυνάμεις τρισεκατομμύρια δολάρια.

Το κόστος σε ανθρώπινες ζωές ήταν τεράστιο, παρόλο που αποτράπηκε η πυρηνική καταστροφή λόγω της ισορροπίας του τρόμου. Οι περιφερειακοί πόλεμοι της περιόδου του ΨΠ έσυραν στο θάνατο εκατομμύρια ανθρώπων στη Κορέα και το Βιετνάμ, εκατοντάδες χιλιάδες στην Αγκόλα, δεκάδες χιλιάδες στη Νικαράγουα, το Ελ Σαλβαδόρ, την Αιθιοπία, χιλιάδες στην Ουγγαρία και τη Ρουμανία. Άνδρες και γυναίκες σκοτώθηκαν προσπαθώντας να περάσουν το τείχος του Βερολίνου, απεργοί πυροβολήθηκαν στην Πολωνία, διαδηλωτές καταπατήθηκαν από άρματα μάχης στην Πράγα, αντιστασιακοί δολοφονήθηκαν στη Βουδαπέστη, προσκυνητές πυροβολήθηκαν στα σκαλιά του καθεδρικού ναού στο Ελ Σαλβαδόρ⁹.

9. "Το τέλος του Ψυχρού Πολέμου", Οι Μεγάλες Συνθήκες - ΒΗΜΑ /Ιστορία σ.139, 14/9/03

4. Για δεκαετίες οι λαοί της Ανατολικής Ευρώπης, που ζούσαν κάτω από την τυραννία, ήταν «θαμμένοι ζωντανοί» αισθανόμενοι αποκομμένοι και λησμονημένοι από τη Δύση. Όταν τους παρουσιάστηκε η ευκαιρία Γερμανοί, Τσέχοι, Σλοβάκοι, Πολωνοί, Ούγγροι, Ρουμάνοι, Βούλγαροι αποκήρυξαν αμέσως τον κομμουνισμό και επέλεξαν συστήματα δημοκρατικής διακυβέρνησης.

5. Οι βαθιές συγκρούσεις αξιών καθώς και τα συγκρουόμενα συμφέροντα, ώθησαν τις δύο υπερδυνάμεις να προσελκύσουν συμμάχους και να εξοπλιστούν με όπλα μαζικής καταστροφής, που μπορούσαν να κάνουν ένα πόλεμο να φαίνεται ιδιαίτερα ριψοκίνδυνος και δαπανηρός και για τις δύο πλευρές.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ο Ψυχρός Πόλεμος αποτέλεσε μια περίοδο 45 περίπου ετών κατά την οποία αποφεύχθηκε κάθε μεγάλη πολεμική αντιπαράθεση μεταξύ των δύο συνασπισμών με εξαίρεση τον πόλεμο της Κορέας. Το κλίμα, που αναπτύχθηκε ώθησε την αντιπαράθεση σε άλλους τομείς κυρίως οικονομικούς και πολιτικούς και εξασφάλισε για μισό αιώνα ιδιαίτερα ευνοϊκές συνθήκες στον δυτικό κόσμο για να πετύχει μεγάλους ρυθμούς ανάπτυξης και να επουλώσει γρήγορα τις πληγές του 2ου Π.Π. Αντίθετα η καταπιεστική καθοδήγηση της Σοβιετικής Ένωσης και ο υπερσυγκεντρωτικός χαρακτήρας του κομμουνιστικού συστήματος διατήρησε τις χώρες του Ανατολικού συνασπισμού σε κατάσταση αδράνειας και υπανάπτυξης.

Βιβλιογραφία

1. Μανακανάτας Δημήτρης, - Οι κρίσεις που οδήγησαν τη γηραιά ήπειρο στη νέα εποχή, Πόλεμος και Ιστορία, Νοέμβριος 2006.
2. Χατζηβασιλείου Ευάνθης, - Εισαγωγή στην ιστορία του μεταπολεμικού κόσμου- Πατάκης, Αθήνα 1939.
3. Κίσιντζερ Χένρι, - Διπλωματία - Νέα Σύνορα Α. Λ. Λιβάνης, Αθήνα 1948.
4. Braden Kathleen ea, - Παγκόσμια Γεωπολιτική - Ροές, Αθήνα 1995.
5. Δάμτσας Σπύρος - Διεθνείς Σχέσεις και Παγκοσμιοποίηση- Πατάκη, Αθήνα 2002.
6. Fontain Andre - Ιστορία του Ψυχρού Πολέμου τόμος Α,Β - ΓΕΣ, Αθήνα 1969.
7. Θεοφανίδης Ιασ. - Η αμερικανική στρατηγική της ανάσχεσης έναντι της ΕΣΣΔ κατά τον Ψυχρό Πόλεμο - Αθήνα 2005.
8. Richard K. Betts, ed., Conflict After the Cold War, 2d ed, New York: Longman. Bendor, Jonathon, and Thomas H. Hammond, 2004.
9. Fred Halliday, "Cold War" The Oxford Companion to the Politics of the World, 2e. Joel Krieger, ed. Oxford University Press Inc. 2001.
10. John Lewis Gaddis, Russia, the Soviet Union, and the United States An Interpretive History., 1990
11. David F. Schmitz, "Cold War (1945-91): Causes" The Oxford Companion to American Military History., John Whiteclay Chambers II, ed., Oxford University Press 1999.
12. Peter Byrd, "Cold War" The Concise Oxford Dictionary of Politics. ,Ed. Iain McLean and Alistair McMillan. Oxford University Press, 2003.
13. George F. Kennan, Memorirs: 1925-1950, An Atlantic Monthly Press Book, 1967.
14. Jan Palmowski, "Cold War" A Dictionary of Contemporary World History. ,Oxford University Press, 2003.
15. Eric Hobsbawm, The Age of Extremes: A History of the World, 1914-1991. ,Vintage Books, 1991. p. 226.

16. William A. Link and Arthur S. Link, *American Epoch: A History of the United States since 1990 Volume II Affluence and Anxiety, 1940-1992. Seventh Edition.* McGraw Hill, 1993.

17. Zachary Karabell, "Cold War (1945-91): External Course" *The Oxford Companion to American Military History.* ,John Whiteclay Chambers II, ed., Oxford University Press 1999.

18. "Cold War," *Dictionary of the Social Sciences.* ,Craig Calhoun, ed. Oxford University Press. 2002.

19. William E. Odom, *The Collapse of the Soviet Military,* Yale University Press, 1998.

20. Peter Nolan, *China's Rise, Russia's Fall.* ,Macmillan Press, 1995.

21. Jonathan Nashel, "Cold War (1945-91): Changing Interpretations" *The Oxford Companion to American Military History.* ,John Whiteclay Chambers II, ed., Oxford University Press 1999.

22. ΚΟΥΣΚΟΥΒΕΛΗΣ ΗΛΙΑΣ, "Αποτροπή και Πυρηνική Στρατηγική στον Ψυχρό Πόλεμο", Ποιότητα, Αθήνα, 2000.

Βιογραφικό Σημείωμα

Ο Πλωτάρχης Φίλιας Νικόλαος γεννήθηκε στον Πειραιά και εισήλθε στη Σχολή Ναυτικών Δοκίμων το 1989 όπου και απεφοίτησε το 1993 ως Μάχιμος Σημαιοφόρος. Αρχικά και έως το 1995 υπηρέτησε σε πλοία κρούσεως του Αρχηγείου Στόλου. Από το 1995 έως και το 2011 σταδιοδρόμησε στη Διοίκηση Υποβρυχίων διερχόμενος όλα τα προβλεπόμενα σχολεία του όπλου του και του βαθμού του, το χρονικό διάστημα 2007 έως και το 2011 διετέλεσε καθήκοντα Κυβερνήτη στα Υποβρύχια ΩΚΕΑΝΟΣ και ΠΟΝΤΟΣ. Από το Σεπτέμβριο του 2011 είναι σπουδαστής στην Α.Δ.Ι.Σ.Π.Ο. Είναι απόφοιτος της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Διπλωματία και Στρατηγική των Υπερδυνάμεων 1949-89

Οι "Επιχειρήσεις Επίδρασης" σε 15 ερωτήσεις

του Ασρχου (Ι) Ακριβού Στεργίου

Περίληψη

Οι "Επιχειρήσεις Επίδρασης" ("Επ.Επ.") αποτελούν μία νέα αντίληψη και μέθοδο που άρχισε ήδη να εφαρμόζεται στις στρατιωτικές, με την ευρεία έννοια, επιχειρήσεις. Ως αφετηρία υπήρξε ο πρώτος πόλεμος του Περσικού Κόλπου κατά τον οποίο χρησιμοποιήθηκαν για πρώτη φορά όπλα υψηλής τεχνολογίας. Πλέον, μέσω νέων θεωριών και μεθόδων ανάλυσης η κάθε κατάσταση ή ο αντίπαλος που αντιμετωπίζεται, εξετάζεται ως ένα "σύστημα συστημάτων". Αυτό που επιδιώκεται δεν είναι η καταστροφή, αλλά η παράλυση, ή ιδανικότερα ο "έλεγχος" του αντιπάλου. Άμεση απόρροια είναι η συνειδητοποίηση ότι ο πόλεμος δεν είναι πλέον αντικείμενο μόνο των στρατιωτικών, αφού οι στρατιωτικές αποτελούν ένα μέρος μόνο των επιχειρήσεων. Με τις "Επ.Επ." εντάσσονται πλέον από τη σχεδίαση, όχι μόνο οι στρατιωτικοί σχηματισμοί, αλλά συνδυαστικά, οτιδήποτε ανήκει στο πληροφοριακό, οικονομικό και πολιτικό-διπλωματικό επίπεδο, ακόμα και οι ΜΚΟ. Μέσω των "Επ.Επ." γίνεται εκμετάλλευση των μη καταστροφικών (soft & smart) "επιδράσεων". Ειδικότερα για μία χώρα όπως η Ελλάδα, με γνωστές αλλά και ίσως μη ορατές απειλές στο περιβάλλον ασφαλείας της, το κέρδος από τις "Επ.Επ." θα ήταν η επίτευξη απελευθέρωσης πόρων, προσωπικού και μέσων και η αποτελεσματικότερη επίτευξη των βραχυπρόθεσμων ή μακροπρόθεσμων εθνικών στόχων.

Το παρόν πόνημα, φιλοδοξεί μέσα σε 15 ερωτήσεις¹ απλά να ενημερώσει τον ειδικό ή μη, στις στρατιωτικές επιχειρήσεις αναγνώστη, για τη νέα αντίληψη, που πλέον εφαρμόζεται στη στρατιωτική επιστήμη και τέχνη και ονομάζεται "Επιχειρήσεις Επίδρασης" ("Επ.Επ.") ή *Effects Based-Approach on Operations*² (EBO ή EBAO).

1. και απαντήσεις..
2. Αναφέρονται επίσης ως "Effects Based Operations" (EBO-βιβλιογραφία ΗΠΑ), ή "Comprehensive Approach" (όρος εισηγμένος από το Η.Β και πλέον χρησιμοποιείται από διάφορες διπλωματικές αρχές της ΕΕ), ή "Whole-of-Government Approach" (όρος εισηγμένος από την Αυστραλία). Η πληρέστερη απόδοση στην ελληνική, σύμφωνα και με το νέο Επιχειρησιακό Δόγμα της ΠΑ είναι "Επιχειρήσεις Επίδρασης".

Γιατί πρέπει να ασχοληθούμε με τις "Επιχειρήσεις Επίδρασης";

Οτιδήποτε εξάγεται από την εμπειρία, δηλαδή τον πειραματισμό και τα λάθη, προσφέρει διδάγματα, και τελικά αποτυπώνει νέους επιστημονικούς νόμους. Η επιστήμη, χρησιμοποιεί τη μέθοδο του πειράματος για επαλήθευση της θεωρίας, εξήγηση και περιγραφή του "αιτιακού μηχανισμού" και τελικά, μέσω του νέου νόμου, έχουμε την πρόβλεψη. Στις διεθνείς σχέσεις, όχι μόνο δεν έχει υπάρξει ακριβής επιστημονικός αιτιακός μηχανισμός, ικανός να χρησιμοποιηθεί για επαλήθευση θεωρίας και τελικά πρόβλεψη, αλλά και ίσως και να μην υπάρξει ποτέ. Αρκεί να αναφερθεί απλά και μόνο το γεγονός ότι δεν υπάρχει "θεωρία", παρά μόνο "θεω-

ρίες".³ Ποια από όλες είναι δηλαδή η επιστημονικά αληθινή;

Παρόλα ταύτα, μετά τα διδάγματα αρκετών πολεμικών συρράξεων των τελευταίων, οι "Επιχειρήσεις Επίδρασης", μπορούν να θεωρηθούν γενι-

3. Παρατίθεται ένα μικρό απόσπασμα για τους προβληματισμούς αυτούς από ένα νέο, στα ελληνικά, βιβλίο: "Η Αναζήτηση της Ουτοπίας", Πρόλογος Δ/ντή Σειράς: Ιωάννης Θ. Μάζης, Μεταφραστής: Λέκτορας Παναγιώτης Κριμπάς Συγγραφέας :Yale Ferguson & Richard Mansbach, Εκδόσεις Εργαστήριο Γεωπολιτισμικών Αναλύσεων/GEOLAB-Παπαζήσης, Έτος :2009. Από τον Πρόλογο του Καθηγητή Ι. Θ. Μάζη, σελ. 24-25:

"....Αναδुकνύει δηλαδή το γεγονός ότι 'μία και μόνη', επιστημονικά θωρακισμένη "Γενική Θεωρία Διεθνών Σχέσεων", δεν υφίσταται. Καθιστά σαφές επίσης ότι αυτές οι αφηγήσεις οι οποίες αυτοπροσδιορίζονται ως "Θεωρίες Διεθνών Σχέσεων" και οι οποίες αλληλοσυγκρούονται στο θετικιστικό και νεοθετικιστικό πλαίσιο - από τη δεκαετία του '20 μέχρι σήμερα - πλήττουν καίρια την επιστημονικότητά τους μόνο και μόνο από τον ...πληθυντικό τους [Δηλαδή: "οι Θεωρίες" και όχι "η Θεωρία"]. Επίσης, η επιστημονικότητά τους ακυρώνεται και από το γεγονός ότι οι μέχρι σήμερα συγκρούσεις τους δεν έχουν καταφέρει να αναδείξουν "νικητές και νικημένους", "ορθές" και "λανθασμένες θεωρίες" και συνεπώς, δεν κατάφεραν να αναδείξουν μία και μοναδική Γενική Θεωρία Διεθνών Σχέσεων έστω και ως ένα υπό εξέταση "Παράδειγμα". Ένα "Παράδειγμα" το οποίο, ως εκ της ιδιότητός του θα ήταν κοινώς αποδεκτό από την επιστημονική κοινότητα στο σύνολό της. Αποδεκτό έστω μέχρι την ανασυγκρότησή του, λόγω του εμφανισθησομένου "νεφελώματος" πιθανών ανωμαλιών/ anomalies.

Τουναντίον, ένοιοι θεράποντες αυτών των αντιλήψεων που επιθυμούν να διεκδικούν τον τίτλο της "Θεωρίας" για τον Τομέα των Διεθνών Σχέσεων επιμένουν να προσπαθούν να προσαρμόσουν τη διεθνή πραγματικότητα στην προκρούστεια κλίνη της ιδικής των θεωρητικής αφηγήσεως. Και φυσικά, καταλήγουμε στο θλιβερό αποτέλεσμα ότι αν η διεθνής πραγματικότητα δεν ταιριάζει σε αυτόν τον συγκεκριμένο μορφότυπο, τότε, τόσο το χειρότερο για την ...πραγματικότητα!....."

κότερα και με κάθε μετριοπάθεια ότι, αποτελούν έναν "αιτιακό μηχανισμό", ή παράγοντα που επιφέρει κάποια νέα "επίδραση" στις στρατιωτικές επιχειρήσεις. Συνεπώς, η εκμετάλλευσή τους θεωρούμε ότι **θα σώσει ζωές** και θα εξοικονομήσει χρήμα και κόπο. Το σημαντικότερο από όλα όμως είναι ότι, σχεδιάζει να παραδώσει μία **ομαλή μετάπτωση στην ειρήνη** μετά το τέλος των επιχειρήσεων, χωρίς παραδώσει το χάος και το μίσος, ως κληρονομιά στις επόμενες γενιές.

Η χρησιμοποίηση της εμπειρίας με σκοπό τη μάθηση ανήκει στην ανθρωπινή φύση. Η εξυπνάδα έγκειται στο να χρησιμοποιεί κανείς την εμπειρία των άλλων για να μάθει. Και αυτό στις στρατιωτικές επιχειρήσεις ισχύει στο πολλαπλάσιο.

Πότε πρωτοξεκίνησαν οι "Επιχειρήσεις Επίδρασης";

Ουσιαστικά στον πρώτο πόλεμο του Ιράκ (1991), τον πρώτο τεχνολογικό πόλεμο στην ιστορία⁴. Τότε, μία **νέα μορφή πολέμου 'εγκαινιάστηκε'**, με τα παρακάτω **νέα** χαρακτηριστικά:

- εισαγωγή (υπέρ) **υψηλής τεχνολογίας** (κυρίως λόγω της πληροφορικής (H/Y) και των GPS) με αποτελέσματα την εκπληκτική **ακρίβεια** προσβολής των στόχων από τα οπλικά συστήματα⁵,
- εκμετάλλευση των **MME**, αλλά και εξάρτηση από αυτά και από την ταχεία μεταφορά της **πληροφορίας (εποχή της πληροφορίας)**,
- επίδραση των **MKO**⁶ κατά τις στρατιωτικές επιχειρήσεις και ιδιαίτερα μετά από τις κύριες μάχες (φάση σταθεροποίησης), σε επίπεδο επηρεασμού γενικά και από το στρατηγικό έως και το τακτικό επίπεδο.

4. Προηγούμενος πόλεμος για τις ΗΠΑ ήταν αυτός του Βιετνάμ (ή αλλιώς ο 2ος Πόλεμος της Ινδοκίνας)

5. Ο προηγούμενος πόλεμος του Βιετνάμ υπολειπόταν σημαντικά σε τεχνολογία.

6. Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις.

Πως πρωτοξεκίνησαν οι "Επιχειρήσεις Επίδρασης";

Ξεκίνησαν τυχαία, ή για την ακρίβεια λόγω ανάγκης.

Η Αεροπορία των ΗΠΑ, αλλά και οι άλλοι Κλάδοι των ΕΔ, για πρώτη φορά στην παγκόσμια στρατιωτική ιστορία (1991) θα χρησιμοποιούσαν όπλα τρομακτικής ακρίβειας με χρήση GPS και άλλων συστημάτων. Οι αεροπόροι επιτελείς σχεδιαστές στα διακλαδικά κέντρα σχεδίασης των αεροπορικών επιχειρήσεων (JFACCs⁷) βρέθηκαν σε μία *ad hoc* και ταυτόχρονα *de facto* κατάσταση: έπρεπε να χρησιμοποιήσουν κατευθυνόμενα βλήματα ακριβείας αξίας εκατομμυρίων δολαρίων το καθένα, με μεθόδους σχεδίασης της εποχής του Βιετνάμ⁸.

Πως όμως να ρίξεις έναν *toma-hawk*, όταν έχεις μεθόδους σχεδίασης για καταστροφή απλών στόχων με βόμβες γενικής χρήσης; Η μέθοδος πχ καταστροφής μεγάλων περιοχών (*carrier bombing*), ήταν απλά άχρηστη.

Γιατί να καταστρέψεις ένα ολοκληρω κτίριο επικοινωνιών, όταν μπορείς να πετύχεις τον αντικειμενικό σου σκοπό καταστρέφοντας με ακρίβεια μία και μόνο αίθουσα, αυτή του κέντρου ελέγχου;

Ποιοι ήταν οι στόχοι - κλειδιά υψηλής αξίας που έπρεπε να προσβλη-

7. Joint Forces Air Component Commands.

8. Για την ιστορία, οι πεπαλαιωμένες μέθοδοι σχεδίασης αεροπορικών επιχειρήσεων στον πόλεμο του Βιετνάμ, ήταν ελάχιστα βελτιωμένες από τις μεθόδους σχεδίασης του Β'ΠΠ. Ως σχεδιαστής αεροπορικών επιχειρήσεων, ο νεώτερος καθηγητής Πανεπιστημίου των ΗΠΑ από το 1940, Robert McNamara και αργότερα (καταστροφικός) Υπουργός Άμυνας των ΗΠΑ στην κρίσιμη περίοδο του Βιετνάμ, σχεδίαζε για πρώτη φορά από το 1943 αεροπορικές επιχειρήσεις με αναλυτικές και στατιστικές μεθόδους. Ουσιαστικά είχε την κύρια ευθύνη κατά τον Β'ΠΠ, να αναλύει την αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα των βομβαρδιστικών των ΗΠΑ και ιδιαίτερα των B-29.

θούν με τα νέα όπλα ακριβείας και με ποια μέθοδο θα γινόταν η επιλογή τους;

Τι εφαρμόστηκε δηλαδή στον 1ο Πόλεμο του Κόλπου;

Με τις "Επ.Επ." δεν επιχειρείται πλέον η καταστροφή των αντιπάλων ΕΔ, δόγμα που εφαρμοζόταν μέχρι και τον πόλεμο του Βιετνάμ (Α' και Β'ΠΠ κλπ) (*mass to mass*). Αυτό που επιχειρείται είναι η **παράλυση, χωρίς να θεωρείται αναγκαία η ολοκληρωτική καταστροφή του αντιπάλου**.

Η παράλυση είναι η πρώτη άμεση "επίδραση". Η δεύτερη και σημαντικότερη είναι ο "έλεγχος". Έλεγχος δηλαδή του εχθρού, χωρίς την καταστροφή του.

Οι θεωρίες πλέον του *Sun Tzu*⁹ φαίνονται να αγγίζονται, να είναι πιο εφικτές μέσω της τεχνολογίας!

Η καταστροφή δηλαδή εχθρικών στόχων (ΑΝΣΚ¹⁰) από την αεροπορική ισχύ, αποτελεί ένα μόνο είδος αποτελέσματος, μεταξύ πλήθους άλλων επιθυμητών αποτελεσμάτων: αδρανοποίηση, ουδετεροποίηση, σιγή ή παύση λειτουργίας, προδιαγεγραμμένος τρόπος δράσης κ.α.

Χρησιμοποιώντας τελικά την καταστροφή ενός και μόνο κομβικού στόχου έξυπνα, σε ένα επίπεδο, μπορούμε να δημιουργήσουμε δευτερεύουσες επιδράσεις στον αντίπαλο σε άλλα επίπεδα, ανώτερα ή κατώτερα.

Χτυπώντας δηλαδή, έξυπνα και μελετημένα 3-4 στόχους αντί για 100, μπορούμε να παραλύσουμε και να επηρεάσουμε άμεσα την απόφασή και συμπεριφορά του εχθρού προς όφελός μας.

Είναι σαν τον γνώστη των πολεμικών τεχνών, που με 1-2 καίρια χτυπή-

9. *Η ικανότητα να κερδίσεις 100 νίκες σε 100 μάχες, δεν είναι το αποκορύφωμα της ικανότητας. Να υποτάξεις τον εχθρό χωρίς μάχη είναι το αποκορύφωμα της ικανότητας.*

10. Αντικειμενικός σκοπός. Κλασικός ΑΝΣΚ είναι μία συγκεκριμένη καταστροφή.

ματα παραλύει τον αντίπαλό του, χωρίς να χρειαστεί να τον εξουθενώσει με δεκάδες χτυπήματα. Έχει, όμως αναλύσει πλήρως το αντίπαλο σύστημα, δηλαδή το ανθρώπινο σώμα.

Γενικότερα στον πόλεμο, με τον παραπάνω τρόπο δράσης, μπορεί η προσπάθειά μας να επιφέρει παράλληλα και αποτελέσματα σε άλλο επίπεδο, δηλαδή **μία γενικότερη επίδραση**.

Με πιο τρόπο εφαρμόστηκε αυτή η θεωρία;

Για να έχει **επίδραση** ο *toma-hawk* και να χτυπήσει σε πράγματι κομβικά σημεία, χρειάστηκε η εισαγωγή επιστημών, όπως οι Θεωρίες Ανάλυσης. Η περαιτέρω ανάλυση του αντιπάλου πήρε μήνες, εν μέσω πολέμου και χρειάστηκε ανάπτυξη νέων λογισμικών. Πλέον ο αντίπαλος εξετάζεται ως:

- Ένα **Σύστημα** που αποτελείται από **Υποσυστήματα (System of Systems Theory)**, αλλά και ως ένα
- Ένα **σύνθετο σύστημα** που **αντιδρά** και **προσαρμόζεται όπως και εμείς (Complex Adaptive System)**

Οι "Επ.Επ." βασίζονται στη **συστημική ανάλυση του εχθρού ή του περιβάλλοντος**. Αλλά ακόμα και οποιαδήποτε **ευρύτερη κατάσταση**, η οποία αντιμετωπίζεται, μπορεί να αναλυθεί ως **σύστημα**.

Με αυτό τον τρόπο η επίδραση μίας ενέργειας κατευθύνεται και στοχεύει συνολικά σε όλο το σύστημα και όχι σε μεμονωμένο στόχο. Η υλοποίηση εφαρμόζεται περισσότερο στο στρατηγικό και επιχειρησιακό επίπεδο και λιγότερο στο τακτικό. Κάθε έργο και κάθε ενέργεια επιφέρει σημαντικότερα αποτελέσματα και "επιδράσεις" στο σύστημα που συνδέεται με τους φίλιους ΑΝΣΚ.

Οι "επιδράσεις" αυτές οι οποίες έχουν ευρύτερη έννοια από τον όρο "αποτελέσματα" μίας προσβολής, **είναι εμφανείς είτε άμεσα με την κατάρρευση συχνά της δομής ενός υποσυστήματος**, είτε έμμεσα με τη δυσλειτουργία ή και ουδετεροποίηση ενός συστήματος μετά από κάποιο χρόνο!

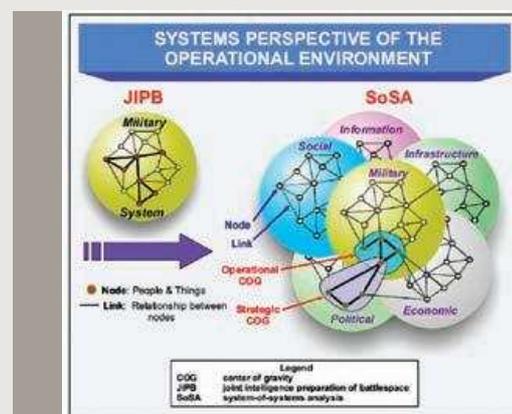
Η φιλοσοφία των EBO **υπερτερεί της κλασσικής προσέγγισης** που ασχολείται μόνο με τους ίδιους τους φυσικούς στόχους ή μόνο με τους ΑΝΣΚ που σχετίζονται με αυτούς.

Ένα Παράδειγμα;

Αν η μελέτη των δυνάμεων του Ιράκ, δείχνει ότι

- η Ηγεσία (Σαντάμ) παίρνει συγκεντρωτικές αποφάσεις μέσα από την πληροφόρηση, δηλαδή επικοινωνίες (υποκλοπές, TV, τηλέφωνα, R/T, δίκτυα)
- κάποια κέντρα επιχειρήσεων και μονάδες αντι-αεροπορικής άμυνας και άλλες βασίζονται στο ηλεκτρικό ρεύμα
- η ηλεκτροδότηση της χώρας βασίζεται κυρίως σε ένα εργοστάσιο παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος και σε δύο μονάδες διασύνδεσης ηλεκτρικής ενέργειας,

τότε η ουδετεροποίηση (ούτε καν η καταστροφή) των τριών μονάδων αυτών ηλεκτρ. ρεύματος, επιφέρει τεράστιες επιδράσεις σε τακτικό έως και στρατηγικό επίπεδο. Με πληρέστερη ανάλυση του εχθρικού συστήματος, η αδρανοποίηση ελάχιστων στόχων, επιφέρει την παράλυση του αντιπάλου και σταδιακά την κατάρρευση υποσυστημάτων ή όλου του συστήματος¹¹.

11. Το Επιχειρησιακό Δόγμα της ΠΑ κάνει μία σύντομη περιγραφή της φιλοσοφίας αυτής σε επίπεδο προσβολής στόχων από μία ΠΑ.

Αυτή είναι η περιβόητη ΕΒΟ;

Όχι μόνο! Αυτό δεν είναι παρά μόνο η αρχή! Περιγράψαμε μόνο το πώς ξεκίνησε. Το άμεσο αποτέλεσμα της ήταν η ολιστική - συστημική ανάλυσή του εχθρού (ως σύστημα), για τους λόγους που αναλύθηκαν. Ένα άλλο άμεσο αποτέλεσμα ήταν η περιβόητη **διακλαδικότητα!**

Διακλαδικότητα: Αν το αποτέλεσμα του ΣΞ, του ΠΝ και της ΠΑ είναι α+β+γ αντίστοιχα, πολύ απλά, με τη σύζευξη δυνάμεων **από τη σχεδίαση** και με τη συντονισμένη χρησιμοποίηση των δυνάμεων αυτών (δηλαδή τη διακλαδικότητα), το κέρδος είναι α+β+γ+δ. Δηλαδή έχουμε παραγωγή επιπλέον έργου και αποτελέσματος και συγχρόνως οικονομία δυνάμεων. Η διακλαδικότητα είναι πολύ παλιά ιστορία, απλά τότε (το 1991), συντονίστηκε επιστημονικά για λόγους στοχοποίησης¹² και έκτοτε έχουμε πλέον νέο τρόπο σχεδίασης στα διακλαδικά κέντρα στοχοποίησης.

Τι άλλο προέκυψε; Ο Πόλεμος φεύγει από τα χέρια των στρατιωτικών !!!

Ένα βασικό **πρόβλημα** των στρατιωτικών και όχι μόνο οργανισμών παγκοσμίως¹³, οφειλόμενο κυρίως στο συνεχώς και ταχέως μεταβαλλόμενο περιβάλλον ασφαλείας, είναι ότι **υπάρχει μία δυσαρμονία και μία απόκλιση μεταξύ των κατευθύνσεων και προβληματισμών της πολιτικής εθνικής άμυνας (ΠΕΑ) ή πολιτικής εθνικής ασφαλείας των χωρών** ή συμμαχιών από τη μία, και

των υφιστάμενων δομών των δυνάμεων¹⁴ και του **σχεδιασμού δράσης** (σχεδίαση επιχειρήσεων) **των δυνάμεων αυτών** από την άλλη¹⁵.

Οι πολιτικές εθνικής ασφάλειας ή οι στρατηγικές των χωρών αναγνωρίζουν πλέον ότι στις κρίσεις οποιουδήποτε είδους ή τις στρατιωτικές επιχειρήσεις, **ένα μέρος μόνο των δρώντων και εμπλεκομένων είναι οι στρατιωτικοί**. Αποδεικνύεται δηλαδή η ανεπάρκεια στην αποτελεσματικότητα σχεδίασης από χώρες, στις οποίες οι πολεμικές επιχειρήσεις σχεδιάζονται και ενορχηστρώνονται αποκλειστικά από στρατιωτικούς! Ήδη το παραπάνω είναι ευρέως αποδεκτό σήμερα, σε σημείο που ο ΓΓ του NATO, Anders Fogh Rasmussen, να δηλώνει πλέον ευθέως **"Military is no longer the complete answer"**¹⁶.

Παρόλα ταύτα δεν είχε δημιουργηθεί καμία δομή για να εμπλεκούν όλοι οι φορείς, κυβερνητικοί ή μη, στη σχεδίαση των επιχειρήσεων και απλά αναγκάζονται εκ των πραγμάτων να συνεργάζονται στο πεδίο των επιχειρήσεων με συχνά οδυνηρά αποτελέσματα. Κλασικό παράδειγμα τέτοιων αποτυχιών είναι ο 2ος Πόλεμος του Κόλπου (2003) και οι δύο τελευταίοι Πόλεμοι του Αφγανιστάν (με Σοβιετική Ένωση και ΗΠΑ). Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις, ενώ η στρατιωτική νίκη και η κατάληψη εδάφους ήταν ολοκληρωτική, στη συνέχεια δεν υπήρξε έλεγχος, ώστε να γίνει ομαλή μετάπτωση σε σταθεροποίηση και ειρήνη.

Για μία τέτοια αντιμετώπιση απαιτείται να επιστρατευτούν, ήδη από

12. Στοχοποίηση είναι η διαδικασία επιλογής εχθρικών στόχων και ανάθεσής τους σε φίλιες δυνάμεις και οπτικά τμήματα.

13. το οποίο είναι εμφανές και στην ελληνική πραγματικότητα

14. Jobbagy Z., Literature Survey on Effects-Based Operations-A Ph.D. study on measuring military effects and effectiveness, TNO Physics and Electronics Laboratory (The Hague-The Netherlands), σελ. 11-14.

15. Για παράδειγμα, εάν η πολιτική μίας κυβέρνησης την οδηγεί σε συμμετοχή και ταχεία εμπλοκή των στρατιωτικών της δυνάμεων σε κρίσεις ανά την υφήλιο, οι δομές των Ε.Δ. της πρέπει να της παρέχουν τις δυνατότητες (capabilities) να μεταβαίνουν ταχέως σε μακρινές αποστάσεις και να μην έχουν στατική δομή.

16. <http://andersfogh.info/2010/03/04/military-is-no-longer-the-complete-answer/>

το στάδιο της σχεδίασης, όλα τα όργανα εθνικής ισχύος¹⁷, στρατιωτικά και μη, για μεταστροφή των προθέσεων του αντιπάλου στοχεύοντας στο **συνολικό σύστημα του αντιπάλου ή αλλιώς στον αντίπαλο ως σύστημα**¹⁸.

Διάφορες άλλες αιτίες του ανωτέρω προβλήματος είναι οι συνεχείς **περικοπές των κονδυλίων** για την άμυνα σε πολλές χώρες, τα νομικά συστήματα και η γραφειοκρατική συχνά δυσκινησία και μεγάλη αδράνεια των συστημάτων άμυνας και ασφαλείας.

Άλλη αιτία για αυτή τη μετεξέλιξη;

Μία άλλη αιτία, είναι πολύ απλά, ότι στο περιβάλλον ασφαλείας πχ του Β'ΠΠ, δεν ενδιέφερε το **"μετά"**. Ολοκληρωτική καταστροφή του εχθρού = νίκη = επιβίωση για μας και ασφάλεια για μας = περισσότεροι φοβισμένοι συνασπίζονται στο στρατόπεδό μας (πολιτικός ρεαλισμός).

17. Ήδη για ορισμένους ακαδημαϊκούς, οι διπλωμάτες πλέον υποβιβάστηκαν από τη δεύτερη στην τρίτη θέση στην ιεραρχία της εξουσίας στις διεθνείς σχέσεις, μετά από τους πολιτικούς και τους στρατιωτικούς. Αυτό συνέβη διότι οι διπλωμάτες έπεσαν θύμα της επιτυχίας τους και δεν είναι πλέον οι προνομιούχοι συνομιλητές των πολιτικών. Σε ένα ασταθές περιβάλλον ασφαλείας, μετά από την εποχή της ισορροπίας του τρόμου, οι στρατιωτικοί είναι οι συνδιαλεγόμενοι των πολιτικών για τις διάφορες εναλλακτικές ασφαλείας στις κρίσεις. Βλ. Jean-Jacques Roche (Professeur de Science politique à l'Université Panthéon-Assas), 'Le diplomate et le soldat : questions de préséances', Le Figaro, 12 Février 2006. Για το γράφοντα ωστόσο η θέση αυτή ισχύει ίσως περισσότερο για τον περιφερειακό ηγεμόνα, δηλ. τις ΗΠΑ και λιγότερο για τις υπόλοιπες δυνάμεις.

18. Άλλωστε, όπως προαναφέρθηκε, η πολυ-πλοκότητα του σχεδιασμού δράσης μίας χώρας ή ενός οργανισμού διεθνώς είναι τόσο μεγάλη, ώστε παρουσιάστηκε η ανάγκη αποτύπωσής της με συστημική μέθοδο και περιγραφή: 'σύστημα συστημάτων' (system of systems).

Στην μεταψυχροπολεμική εποχή πλέον, το **"μετά"** (*post war end state*), σημαίνει ότι ο ηττημένος θα έχει μία οικειοθελώς δημοκρατική και "ελεύθερη" κοινωνία. Όμως, αυτή η κοινωνία θα πρέπει να έχει "κερδηθεί" πριν τον πόλεμο¹⁹.

Τα κράτη δηλαδή στα οποία γίνεται εισβολή²⁰ δεν μπορούν να κατέχονται επ' αόριστον διά της βίας, **αλλά πρέπει να ανασυσταθούν εξ' ολοκλήρου ως δομές και ως κοινωνίες, ώστε να γίνουν κράτη-σύμμαχοι, φιλικά προς το νικητή "απελευθερωτή"**, στου οποίου το 'άρμα' προσδέονται οικειοθελώς (*as a free country*). Εν ολίγοις, δεν αρκεί να σχεδιαστεί και τερματιστεί νικηφόρα ένας πόλεμος αλλά πρέπει να εγκαθιδρυθεί και η νέα κρατική οντότητα και κοινωνία. Άρα να έχουν σχεδιαστεί εκ των προτέρων οι *'post war operations'*²¹.

19. Η κοινωνία του Ιράκ κερδήθηκε στρατιωτικά, αλλά όχι πολιτικά (hearts and minds). Εκ των υστέρων ήταν πολύ αργά (άσχετα με τα εγγενή προβλήματα της ιρακινής κοινωνίας). Άξιζε άραγε τόσο αίμα για να πέσει ένα ομολογουμένως ανελεύθερο καθεστώς;

20. Η αναφορά είναι προφανώς για τις 'δυτικού τύπου' εισβολές που έγιναν τα τελευταία χρόνια από τις ΗΠΑ και από συμμαχίες που συνασπίστηκαν γύρω από τις ΗΠΑ, αλλά και γι' αυτήν της Σοβιετικής Ένωσης στο Αφγανιστάν, με ή χωρίς την εντολή των Ηνωμένων Εθνών (ΣΑ).

21. Μεγάλη σημασία για την έρευνα και αξιολόγηση των στοιχείων αποτελεί το γεγονός ότι ούτε οι ΗΠΑ, ο περιφερειακός ηγεμόνας και παγκόσμιος υπερπόντιος εξισορροπητής (Βλ. Mearsheimer J. John, Η ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ, Εκδ. ΠΟΙΟΤΗΤΑ-W.W.NORTON & COMPANY, Αθήνα 2007 (ελλην. γλώσσα), σελ. XVII, 473-531, 744-764) (αλλά ούτε και συνασπισμός κρατών), παρά την ισχύ να εισβάλει σε ορισμένα κράτη-μικρές δυνάμεις, δεν δύναται και δεν διαθέτει σήμερα την ισχύ και τη δυνατότητα να εγκαθιδρύει εύκολα νέα βιώσιμα καθεστώτα (Αφγανιστάν και Ιράκ).

Δηλαδή οι στρατιωτικές επιχειρήσεις σχεδιάζονται ανεπαρκώς;

Σωστά! Αυτό ισχύει ακόμα και σήμερα!

Γενικά, οι στρατιωτικοί οργανισμοί παρουσιάζουν μία σημαντική **αδυναμία** στο να εστιάσουν στην απαιτούμενη αποτελεσματικότητα τους και στους αντικειμενικούς σκοπούς τους. Η μέθοδος τους δεν ανταποκρίνεται σε δεδομένα πραγματικού χρόνου, αλλά σε αυτά που υπήρχαν είκοσι ή περισσότερα χρόνια πριν.

Επιπλέον, δεν έχουν ακριβείς και λογικές μεθόδους για να προσδιορίσουν την ποιότητα και την ποσότητα των απαιτούμενων δυνάμεων, ούτε την ιδανική μέθοδο να εκτελέσουν σχεδίαση επιχειρήσεων, ειδικά σε καθήκοντα που δεν άπτονται του αντικειμένου τους και της εκπαίδευσής τους, όπως τα αστυνομικά καθήκοντα. Τελικά η επιθυμητή τελική κατάσταση και οι αντικειμενικοί σκοποί που διατάσσονται, δύσκολα μετατρέπονται σε στρατηγικά ή επιχειρησιακά έργα. Έτσι, υπάρχει **σημαντική απόκλιση** ανάμεσα στα κριτήρια και στα τεθέντα όρια που αρχικά ορίζονται, με αποτέλεσμα να μην επιτυγχάνεται η Επιθυμητή Τελική Κατάσταση (ΕΚΤ) **σε πολιτικό επίπεδο**.

Και τελικά τι;

Κατά συνέπεια, οι **‘Επιχειρήσεις Επίδρασης’ (Επ.Επ.) προτείνουν οι εμπλεκόμενοι στις γραμμές επιχειρήσεων κατά την (επιχειρησιακή) σχεδίαση, να μην είναι μόνο στρατιωτικοί σχηματισμοί, αλλά και οποιοσδήποτε ή οτιδήποτε εντάσσεται στο**

- **πληροφοριακό,**
- **οικονομικό και**
- **πολιτικό-διπλωματικό πεδίο**²²

22. Η πολιτική εκτός συνόρων είναι η διπλωματία.

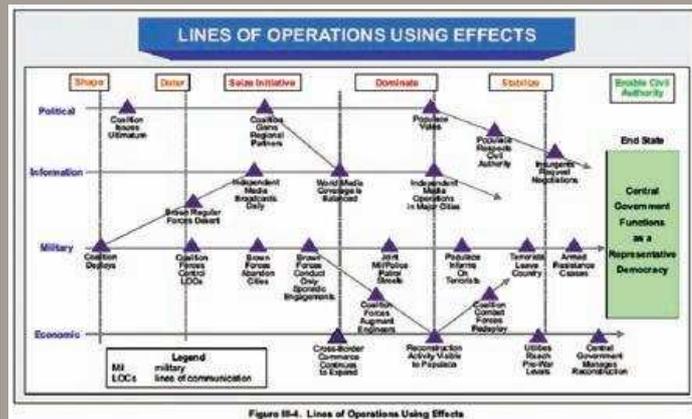

Figure 18-4. Lines of Operations Using Effects

Τα παραπάνω προτείνονται και εφαρμόζονται μερικώς στην πράξη κυρίως από τους δύο 'μεγάλους ατλαντικές' και ιδρυτικά μέλη του NATO, ΗΠΑ και Μ. Βρετανία, ενώ η όλη φιλοσοφία είναι στην ουσία ευρωπαϊκή (ΕΕ).

Ήδη προτείνεται ότι θα πρέπει να συμμετάσχουν στο 'παιχνίδι' (δηλ. τη σχεδίαση) και **φορείς άλλων υπουργείων εκτός του Άμυνας**, που ανήκουν στον κρατικό μηχανισμό, αλλά ακόμα και **Μη Κυβερνητικοί Οργανισμοί (ΜΚΟ)**.^{23 24}

Τελικά και σύμφωνα με τις **Επ.Επ.**, η **απόκλιση** ανάμεσα στα κριτήρια και στα τεθέντα όρια που αρχικά ορίζονται, **εξαλείφεται**. Η ΕΒΑ εντάσσει μία μόνιμη και συνεχή **επιχειρησιακή μάθηση ('lessons learned')** και προσαρμόζει καλύτερα τις στρατιωτικές ή άλλες δυνατότητες στις επιχειρησιακές

23. Οι δρώντες ή φορείς που επιδρούν γενικά είναι οι εξής (σε αγγλική φρασεολογία): 'Military, OGDs, Allies, IOs, NGOs, PMCs, Media, Indigenous Populations, Multi-National Corporations, Universities / think-tanks, Individuals Opportunists'.

24. Για γίνει αντιληπτή η νέα αυτή προσέγγιση, θα πρέπει να αναφερθεί ότι ήδη στο **Αφγανιστάν** ο Στρατηγός **McCrystal** έχει προσλάβει στο επιτελείο του γνωστή Βρετανίδα δημοσιογράφο και ακτιβίστρια εναντίον της επέμβασης στο Αφγανιστάν. Σκοπός του είναι να αλλάξει την εικόνα των στρατιωτικών δυνάμεων που ελέγχει έναντι της τοπικής κοινωνίας και της διεθνούς κοινής γνώμης, ώστε να επιτύχει μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα στο σύνολο των επιχειρήσεων.

προκλήσεις. Είναι προσέγγιση για τη σχεδίαση στρατηγικής και εφαρμογή στρατιωτικών κυρίως, αλλά και άλλων επιχειρήσεων σε ειρήνη, κρίση και πόλεμο.

Επιστρατεύοντας όλα τα όργανα εθνικής ισχύος, στρατιωτικά και μη στρατιωτικά, για μεταστροφή των προθέσεων του αντιπάλου, επιδιώκεται και επιτυγχάνεται πλήγμα στη συνοχή του αντιπάλου και της ικανότητας και θέλησής του να αντιδρά (ή να πολεμήσει). Οι ένοπλες δυνάμεις στις Επ.Επ. εκμεταλλεύονται "ασύμμετρες" δυνατότητές τους σε γνώση (ή πληροφορία), ακρίβεια και κίνηση. Κυρίως όμως δημιουργούν και τελικά εκμεταλλεύονται την **πληροφοριακή τους υπεροχή, αναγνωρίζοντας τον αντίπαλο ως σύστημα** το οποίο είναι σύνθετο και ευπροσάρμοστο.

Με τις **Επ.Επ** ενσωματώνοντας στη σχεδίασή μας *Επιδράσεις (effects)*, **επιτυγχάνουμε συνολικά στο σύστημα του αντιπάλου αυτές τις σχεδιασμένες επιδράσεις (effects) και δεν στοχεύουμε απλά στη 'στρατιωτική' αντιμετώπιση των καταστάσεων.**

Συμπεριφορά και 'soft' αποτελέσματα

Έχουμε δηλαδή μία νέου τύπου επιβολή της αλλαγής της συμπεριφοράς του. Τα συμπεριφοριστικά, επικοινωνιακά, ψυχολογικά ('soft') αποτελέσματα, ή οι **'επιδράσεις'**, στα οποία επιδρούν όλο και λιγότερο οι στρατιωτικές δυνάμεις, έχουν αποδειχθεί πολύ πιο σημαντικά και απαραίτητα, ως πολιτικοί, αλλά και στρατιωτικοί σκοποί, από τις ηγεσίες των κρατών του δυτικού κόσμου στην εποχή της πληροφορίας.

Συμπερασματικά, οι **'Επιχειρήσεις Επίδρασης' (Επ.Επ.) προτείνουν οι εμπλεκόμενοι στις γραμμές επιχειρήσεων κατά την (επιχειρησιακή) σχεδίαση, να μην είναι μόνο στρατιωτικοί σχηματισμοί, αλλά και οποιοσδήποτε ή οτιδήποτε εντάσσεται στο πληροφοριακό, οικονομικό και πολιτικό πεδίο.**

Ένας από τους πολλούς λόγους για την κατάρρευση ή για την επίσπευση της κατάρρευσης της Σοβιετικής Ένωσης, το 1989, ήταν η "δίψα" των ανθρώπων των χωρών υπό την Σοβιετική Ένωση για ελευθερία, η έλξη που οι ΗΠΑ και η Δυτική Ευρώπη ασκούσαν στους ανθρώπους αυτούς και ο τρόπος που αυτή η έλξη επιδρούσε στους λαούς αυτούς. Ενώ πλήθος ανθρώπων ανά τον κόσμο καίνε πχ αμερικανικές σημαίες με μίσος ενάντια στις ΗΠΑ, οι ίδιοι άνθρωποι ευχαρίστως θα μετανάστευαν στις ΗΠΑ μόνιμα (*"The greatest strength of America is that people want to live there"*)²⁵.

Άλλα παραδείγματα 'soft' επιδράσεων

Εκτός από το κλασικό παράδειγμα **'soft' επίδρασης** των ΗΠΑ, ένα άλλο είναι αυτό της Βόρειας Κορέας. Είναι τέτοια η πίεση και η επίδραση που δέχεται ο λαός της Βόρειας Κορέας, λόγω της ευημερίας και της πολιτισμικής ακτινοβολίας που εκπέμπει η Νότια Κορέα προς τα βόρεια, ώστε είναι καθαρά θέμα χρόνου για την Β. Κορέα να καταρρεύσει με κάποιο τρόπο.

Αντίστοιχο παράδειγμα **'soft'** επίδρασης είναι αυτή που εκπέμπεται, από την Κυπριακή Δημοκρατία προς τα κατεχόμενα, λόγω του υψηλού βιοτικού επιπέδου και του επιπέδου ελευθερίας και δημοκρατίας, ώστε να αποτελέσει βασική αιτία του εκλογικού αποτελέσματος στα κατεχόμενα εδάφη κατά το ψήφισμα για το Σχέδιο Ανάν.

Ανάλογη πολιτισμική²⁶ επίδραση ασκεί η Ελλάδα στην Τουρκία και η οποία παραμένει ανεκμετάλλευτη από

25. Το παραπάνω έχει αποδειχθεί σε έρευνες για το λαό των Παλαιστινίων. Επίσης, αυτή είναι μία από τις πιο χαρακτηριστικές μορφές ισχύος των ΗΠΑ, ακόμα και σήμερα: βλ. "A PONZI SCHEME THAT WORKS, The greatest strength of America is that people want to live there", *The Economist*, page 69-70, December 19th 2009.

26. μη σχεδιασμένη.

την Ελλάδα²⁷. Αυτή η ελληνική πολιτισμική επίδραση, εάν μεγιστοποιούνταν με ευθύ, καθαρό, σχεδιασμένο και στοχευόμενο τρόπο, θα ασκούσε μεγάλη ώθηση προς τα εθνικά συμφέροντα, με ελάχιστο κόστος και κόπο, σε σχέση με την αντιπαράθεση της "κούρσας εξοπλισμών".

Που μπορούν να χρησιμοποιηθούν οι "Επ.Επ.";

Οι επιχειρήσεις ΕΒΟ μπορούν να υιοθετηθούν στο σύνολο των στρατιωτικών επιχειρήσεων, από τις ειρηνευτικές αποστολές μέχρι το συμβατικό πόλεμο και ακόμα στις περιόδους που ακολουθούν τις στρατιωτικές συγκρούσεις (*post conflict operations*) και συμπληρώνουν την κλασική προσέγγιση στις επιχειρήσεις.

Μπορούν να προσφέρουν οι "Επ.Επ." κάτι περισσότερο στην Ελλάδα;

Πριν οποιαδήποτε πρόταση ή τοποθέτηση για τις Επ.Επ στην Ελλάδα, θα επαναλάβουμε τον απλό συλλογισμό: εάν τις Επ.Επ τις έχουν ανάγκη οι ΗΠΑ ως υπερδύναμη ή οι παντός είδους συμμαχίες, πόσο μάλλον η Ελλάδα, η οποία διαθέτει πολύ πιο περιορισμένους πόρους και ταυτόχρονα αντιμετωπίζει πληθώρα προκλήσεων ασφαλείας.

Οι ΗΠΑ χρησιμοποιούν συνδυαστικά, όλους τους παράγοντες ισχύος τους (οικονομία, διπλωματία, στρατιωτική ισχύ, πολιτισμική 'soft' ισχύ & επίδραση) έναντι χωρών και όχι αποσπασματικά. Παρόλα αυτά, διαφαίνεται ότι έχουν ανάγκη για σχεδίαση από κοινού από τους φορείς αυτούς, ώστε να

27. Ταυτόχρονα, στο ανελεύθερο καθεστώς της Τουρκίας, δεν επιτρεπόταν γενικά να αναδειχθεί καμία έλξη προς οτιδήποτε ελληνικό, για διάφορους λόγους.

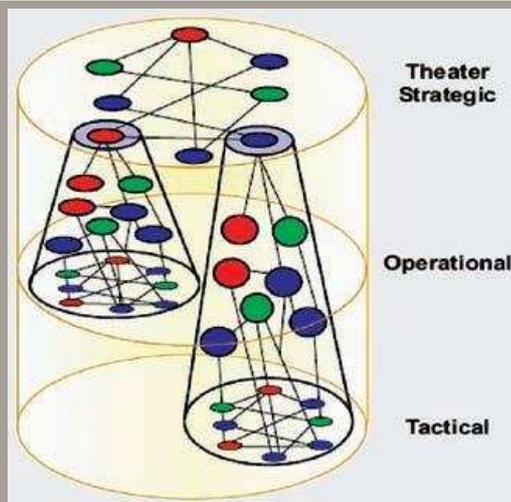
εφαρμοστεί η ΕΒΑ²⁸. Σκοπός είναι να υπάρξει μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα των παραγόντων ισχύος των ΗΠΑ έναντι των στόχων τους επί συγκεκριμένων περιοχών ή κρατών.

Γενικά, τα βήματα για την διατύπωση και τελικά εφαρμογή ενός "Ελληνικού Μοντέλου" *Επ.Επ* είναι τα εξής:

- Εξέταση των εξωτερικών σχέσεων και ιδιαίτερα των δράσεων της Ελλάδας και εν γένει της Υψηλής της Στρατηγικής, όπως αυτή έχει διαμορφωθεί στην πράξη στην περίοδο 1974-2010 (περιπτωσιολογική μελέτη) και όπως αυτή διαφαίνεται για το μέλλον 2010-2025 ή 2030.

- **Επιλογή** των καταλλήλων μοντέλων ανάλυσης στα οποία εμπίπτει μερικώς ή ολικώς η περίπτωση της Ελλάδας

- Δημιουργία Ελληνικού Μοντέλου *Επ.Επ* (*Hellenic 'Effects' Based-Approach*²⁹) - Προσαρμογή και εφαρμογή στα ελληνικά δεδομένα μίας νέας θεμελιακής μεθόδου Σχεδίασης και Χάραξης Υψηλής Εθνικής Στρατηγικής, έτσι ώστε να έχει μελλοντική εφαρμογή στην πράξη στο γενικότερο σύστημα λήψης απόφασης της χώρας³⁰.

28. Ένα μικρό παράδειγμα έναντι της Ελλάδας είναι το καθεστώς Visa για τους Έλληνες υπηκόους τους ταξιδεύοντες προς τις ΗΠΑ. Διαδικαστικό θέμα για τις ΗΠΑ, αλλά σημαντικό για την Ελλάδα για διάφορους λόγους. Παρόμοιο "πλεονέκτημα" έχει η Ελλάδα έναντι γειτόνων της.

Ειδικά για την Ελλάδα το δέλεαρ και το κέρδος με την εφαρμογή της Προσέγγισης της Επίδρασης θα είναι μεγάλα. Στο συγκεκριμένο γεωστρατηγικό περιβάλλον της Ελλάδας, οι στρατηγικές της χώρας μας, παρά τις όποιες επιτυχίες της, εμπίπτουν στη λογική ενός ανταγωνισμού που καταλήγει σε 'κούρσα' διπλωματική (προς βορά και ανατολάς), ή σε 'κούρσα' στρατιωτικών εξοπλισμών προς αποτροπή αντιπάλου. Γενικά είναι ο αντίπαλος, ο οποίος 'υποδεικνύει' αυτή την 'κούρσα' με την αναθεωρητική του συμπεριφορά.

Δεν γίνεται συνδυαστική εκμετάλλευση των παραγόντων εθνικής ισχύος της Ελλάδας, αλλά μεμονωμένη. Συνδυαστική εκμετάλλευση θα γινόταν, μόνο εάν εφαρμοζόταν σχεδίαση, με συμμετοχή όλων των παραγόντων και όχι πχ μόνο των ΕΔ, ή μόνο του Υπουργείου Εξωτερικών.

Η χώρα, με περιορισμένους πόρους για διάθεση σε εξοπλιστικά προγράμματα, αναγκαστικά θα μειώνει συνέχεια τον προϋπολογισμό των ΕΔ, ενώ ταυτόχρονα θα επιτυγχάνει (αναγκαστικά) μεγαλύτερο αποτέλεσμα και "παρα-

29. HeIEBA

30. αλλά και να συνεισφέρει και στην υπό διερεύνηση αντίστοιχη πρόταση εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ). Η ΕΕ αποτελεί στην πραγματικότητα την αφετηρία της Effects' Based-Approach ως φιλοσοφία, δεδομένου ότι σύμφωνα με τους διπλωμάτες της ΕΕ και τα κείμενα που έχουν εκδοθεί, η ΕΕ περιλαμβάνει πολύ περισσότερα 'πεδία' και αντικείμενα δράσης σε οποιαδήποτε κρίση παγκοσμίως από ότι το NATO, το οποίο είναι καθαρά αμυντική συμμαχία. Το NATO, με το νέο υπό διαμόρφωση (2010) στρατηγικό του δόγμα, ουσιαστικά προσπαθεί να μιμηθεί την ΕΕ. Ωστόσο, εντός της ΕΕ, το παραπάνω δεν έχει μοντελοποιηθεί και η μόνη πρόταση που έχει ήδη παρουσιαστεί είναι από τους Βρετανούς (MoD) και ονομάζεται Comprehensive Approach (Ολιστική Προσέγγιση). Οι Βρετανοί έφτασαν στην εν λόγω πρόταση λόγω της στενότερης συνεργασίας τους με τις ΗΠΑ και λόγω των εμπειριών τους από τους Πολέμους σε Αφγανιστάν και Ιράκ.

γόμενο προϊόν" σε όλους τους τομείς άμυνας. Η διάθεση του προϋπολογισμού άμυνας σε άλλα μέσα θα αποδέσμευε ανάλογα κονδύλια σε άλλους συντελεστές εθνικής ισχύος.

Μέσω των Επ.Επ. οι ενέργειες σε ένα πεδίο δράσης (σε μία δηλαδή 'γραμμή επιχειρήσεων') θα υποστηρίζουν, επηρεάζουν, βοηθούν και γενικά θα αλληλεπιδρούν και σε άλλα πεδία δράσης (άλλες γραμμές επιχειρήσεων³¹). Έτσι, μία χώρα όπως η Ελλάδα, θα σχεδιάζει και θα εκτελεί χρησιμοποιώντας ταυτόχρονα και με συνδυαστικό και μελετημένο τρόπο, δράσεις σε όλα τα πεδία: **πολιτικό (διπλωματικό), πληροφοριακό, στρατιωτικό και οικονομικό** πεδίο δράσης σε διεθνές επίπεδο³².

Το νέο αυτό μοντέλο θα αναμορφώσει και θα ενοποιήσει το σχεδιασμό και θα εμπίπτει στο στρατηγικό και επιχειρησιακό επίπεδο.

Επακόλουθο θα είναι να επιτυγχάνεται *απελευθέρωση πόρων³³, μείωση*

31. Οι γραμμές επιχειρήσεων (βλ.σχήμα) δεν πρέπει να συγχέονται και να ταυτίζονται με καθαρά στρατιωτικούς ελιγμούς. Είναι υποθετικά σχήματα που αναπαριστούν την αλληλουχία των γεγονότων, ως προϋποθέσεις ή συνθήκες το ένα για το επόμενο, στο χώρο και το χρόνο. Το πώς δηλαδή θα διεξάγει δράσεις μία χώρα (σε ειρήνη, κρίση ή πόλεμο), ώστε να επιτύχει την Επιθυμητή Τελική Κατάσταση (ΕΚΤ) που έχει οριστεί από την πολιτική ηγεσία. Στο Στρατηγικό Επίπεδο και σύμφωνα με την Π.τΕπ οι γραμμές επιχειρήσεων είναι σύνθετα σχήματα που αναπαριστούν και περιλαμβάνουν ενέργειες, προϋποθέσεις, καταστάσεις και γεγονότα τα οποία αφορούν το πολιτικό (διπλωματικό), πληροφοριακό, στρατιωτικό και οικονομικό πεδίο δράσης σε διεθνές επίπεδο.

32. Η αποτελεσματικότητα αυτής της μεθόδου σε περιόδους ειρήνης, κρίσης οποιουδήποτε τύπου (π.χ κρίσεις Ιμίων, Οτσαλάν, Πυρκαγιών '07, πιθανές κρίσεις λόγω λαθρομετανάστευσης ή προσφύγων κλπ) έως και πολέμου, θα έχει πολύ καλύτερα αποτελέσματα.

33. Επιτυγχάνεται δηλαδή τεράστια 'οικονομία δυνάμεων' που γίνεται χειροπιαστή από τη σχεδίαση και την αποτροπή έως και τις επιχειρήσεις (π.χ. χρήση βίας και την αποτελεσματικότητα αυτής.

απαιτήσεων σε προσωπικό και μέσα, ενώ ταυτόχρονα θα επιτυγχάνονται σαφώς αποτελεσματικότερα οι εθνικοί στόχοι (επιθυμητή τελική κατάσταση) σε βραχύ, μεσοπρόθεσμο αλλά και μακροπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα.

Βιβλιογραφία

1. *Israel and NATO - Between, Membership and Partnership, A Working Paper in Preparation for the Herzliya Conference 2010, Shlomo Ben Ami* January 14, 2010, Oslo, Prof. Shlomo Ben Ami., Executive Vice President, Toledo International Center for Peace (CITrax).
2. *A Multi-Polar Nuclear Middle East - How, it Will Operate?, A Working Paper in Preparation for the Herzliya Conference 2010, Shmuel Bachar, Shmuel Bar, Rachel Machtiger, Former Minister of Foreign Affairs of Israel.*
3. *Η Αναζήτηση της Ουτοπίας, Πρόλογος Δ/ντή Σειράς: Ιωάννης Θ. Μάζης, Πρόλογος Μεταφραστή: Λέκτορας Παναγιώτης Κριμπάς Συγγραφέας: Yale Ferguson & Richard Mansbach, Εκδότης: Εκδόσεις Εργαστήριο Γεωπολιτισμικών Αναλύσεων/GEOLAB-Παπαζήσης, Έτος: 2009, Πρόλογος: Καθηγητής Ι. Θ. Μάζης και Πρόλογος Μεταφραστή: Λέκτορας Παναγιώτης Κριμπάς.*
4. *Γεωπολιτική των Εθνών και της Παγκοσμιοποίησης για μια ιστορία της γεωγραφίας και μια γεωγραφία της ιστορίας, Δρ. Κώστας Βέργος, GEOLAB - Εκδόσεις Παπαζήση, Πρόλογος: Καθ. Ιωάννης Θ. Μάζης.*
5. *Διεθνείς Οργανισμοί Ανάμεσα στον Πόλεμο και στην Ειρήνη, Δρ. Κυριάκος Δ. Κεντρωτής, Αν. Καθηγητής - Δρ. Σταύρος Α. Κάτσιος, Επίκ. Καθηγητής, Εκδότης: GEOLAB - Εκδόσεις Παπαζήση
Πρόλογος: Καθ. Ιωάννης Θ. Μάζης.*
6. *Ζητήματα Γεωπολιτικής & Διπλωματίας Ναυτικών και Ηπειρωτικών Δυνάμεων στο Σύγχρονο Κόσμο, Συγγραφέας: Δρ. Ηλίας Ηλιόπουλος, Εκδότης: Geolab/ Παπαζήσης, Έτος: 2007, Πρόλογος: Καθηγητής Ιωάννης Θ. Μάζης.*
7. *Εισαγωγή στην Οικονομική Γεωγραφία & στις Διεθνείς Οικονομικές Σχέσεις Συγγραφέας: Καθηγητής Ιωάννης Θ. Μάζης, Εκδότης: Ελληνικές Πανεπιστημιακές εκδόσεις, 1989.*
8. *Turkish Political Islam and its role in the Geopolitical Complex of the Middle East, Συμβολή στη Γεωπολιτική των Ισλάμ. Το Κεντρικό Ισλάμ. Συγγραφέας: Καθηγητής Ιωάννης Θ. Μάζης, Εκδότης: Ιόνιο Πανεπιστήμιο, Έτος: 1991.*
9. *Η Γεωπολιτική: Η Θεωρία και η Πράξη Συγγραφέας: Καθ. Ιωάννης Θ. Μάζης, Εκδότης: Εκδόσεις Παπαζήσης - ΕΛΙΑΜΕΠ, Έτος: 2002.*
10. *Κονδύλης Παναγιώτης, Θεωρία του Πολέμου, Εκδόσεις Θεμέλιο, για την ελληνική γλώσσα Αθήνα 1997 (Πρωτότυπο Theorie des Kriegeres, Στουτγάρδη 1988).*
11. *MEARSHEIMER J. John, Η ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ, Εκδ. ΠΟΙΟΤΗΤΑ-W.W.NORTON & COMPANY, Αθήνα 2007 (ελλην. γλώσσα).*
12. *Μάκιντερ Τζ. Χάλφορντ, ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΑ ΙΔΕΩΔΗ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ & ΑΜΕΣ ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ, Εκδόσεις Παπαζήση ΑΕΒΕ, 2006.*
13. *BISCOP Sven & COOLSAET Rik', THE WORLD IS THE STAGEA GLOBAL SECURITY STRATEGY FOR THE EUROPEAN UNION, Groupement d' Etudes et de Recherches (Pres. Jacques DELORS), Policy papers No 8 , December 2003.*
14. *VAN EVERA Stephen, Εισαγωγή στη μεθοδολογία της πολιτικής επιστήμης, Εκδόσεις Ποιότητα-Cornell University, Δ' Έκδοση, Αθήνα 2005.*
15. *Greene Robert, The 33 Strategies of War, A JOOST ELFFERS BOOK, Penguin Books, USA 2006.*
16. *Κονδύλης Παναγιώτης, Θεωρία του Πολέμου, Εκδόσεις Θεμέλιο, για την ελληνική γλώσσα Αθήνα 1997 (Πρωτότυπο Theorie des Kriegeres, Στουτγάρδη 1988).*
17. *Effects Based Operations, Strategy, Concepts and Doctrine Air Combat Command, USAF.*
18. *HAIDER Sajjad and Alexander H. Levis, Fellow, IEEE, Effective Courses of action to achieve desired effects.*
19. *DEPTULA David, Effects Based Operations: Change in the nature of warfare,*

Aerospace Education Foundation, Defense and Airpower Series, 2001, Virginia.

20. DEPTULA David, *Fires for Effects*, Air Force magazine, April 2001, Vol.84, No4, http://www.afa.org/magazine/April2001/0401effects_print.htm.
21. Rapid Decisive Operations (RDO), US Joint Forces Command.
22. RICHTER Andrew, *Lessons from the Revolution: What Recent Military Operations Reveal About the Revolution in Military Affairs and Future Combat*, Journal of Military and Strategic Studies, Spring 2005, Vol.7, Issue 3.
23. DAVIS Paul, 'Effects Based Operations-A Grand Challenge for the analytical community', RAND-NDRI and Project Air Force (Prepared for the office of the secretary of defense and the United States AirForce), 2001.
24. JOBBAGY Z., *Literature Survey on Effects-Based Operations-A Ph.D. study on measuring military effects and effectiveness*, TNO Physics and Electronics Laboratory (The Hague-The Netherlands).
25. JOBBAGY Z., *Effects-Based Operations and the Problem of Thinking Beyond: A Critical Reflection*, Clingendael Center for Strategic Studies, March 2006, The Hague, The Netherlands.
26. JOBBAGY Z., *Effects-Based Operations and the Age of Complexity*, Militaire Spectator, JRG 175 , 5-2005.
27. *Air Force Luxury or Necessity?*, Clingendael Center for Strategic Studies, February 2006, The Hague, The Netherlands.
28. *Necessary Choices*, Clingendael Center for Strategic Studies, February 2006, The Hague, The Netherlands.
29. JOBBAGY Z., *Literature survey on Effects-Based Operations, A PhD study on measuring military effects and effectiveness*, TNO Physics and Electronics Laboratory, 2003.
30. CHEEK Gary, *Effects-Based Operations: The End of Dominant Maneuver?*, US Army War College, Carlisle Barracks, 2002.
31. SEOW Hiang Lee, *Center of Gravity or Center of Confusion, Understanding the Mystique*, Air Command and Staff College, Air University, Maxwell AFB, Wright Flyer Paper No10, December 1999.
32. WILCOX Greg/Wilson, Gary I., *Military Response to fourth generation warfare in Afghanistan*.
33. WOLFE Frank, *Air Force Officials to Emphasize Effects-Based Operations in QDR*, Defense Daily, 18 January 2001.
34. WARDEN John A. (Col), *The Enemy as a system*, Air Power Journal, Spring 1995.
35. SENLAUB Michael, Ph.D., *The Analytic & Philosophical Imperatives of effects-Based Operations (EBO)*, www.mors.org/meetings/ebo/ebo_reads/Senglab.pdf.
36. YIN K. Robert, *Case Study Research: Design and Methods*, London:Sage Publications, 2003.
37. CORBETTA Piergiorgio, *Social Research: Theory, Methods and Techniques*, London:Sage Publications, 2003.
38. MEARSHEIMER J. John, *Η ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ*, Εκδ. ΠΟΙΟΤΗΤΑ-W.W.NORTON & COMPANY, Αθήνα 2007 (ελλην. γλώσσα).
39. Μάκιντερ Τζ.Χάλφορντ, *ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΑ ΙΔΕΩΔΗ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ & ΑΜΕΣ ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ*, Εκδόσεις Παπαζήση ΑΕΒΕ, 2006.
40. BISCOP Sven & COOLSAET Rik', *THE WORLD IS THE STAGE-A GLOBAL SECURITY STRATEGY FOR THE EUROPEAN UNION*, Groupement d'Etudes et de Recherches (Pres.Jacques DELORS), Policy papers No 8, December 2003.
41. ΉΦΑΙΣΤΟΣ Παναγιώτης, *Οι Διεθνείς Σχέσεις ως Αντικείμενο Επιστημονικής Μελέτης στην Ελλάδα και το Εξωτερικό*, Εκδόσεις ΠΟΙΟΤΗΤΑ (Γ'έκδοση), Αθήνα 2004.
42. ΉΦΑΙΣΤΟΣ Παναγιώτης, *Ιστορία, Θεωρία και Πολιτική Φιλοσοφία των Διεθνών Σχέσεων*, Εκδόσεις ΠΟΙΟΤΗΤΑ (6'έκδοση), Αθήνα 1999.

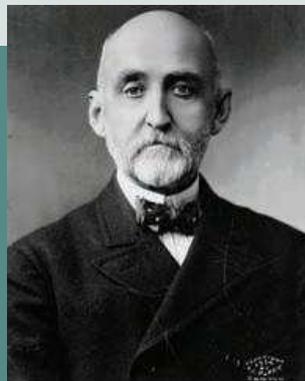

Βιογραφικό Σημείωμα

Ο Στεργίου Ακριβός (M.A. Universite Paris II-Pantheon Assas-Sorbonne και υποψήφιος διδάκτωρ γεωπολιτικής) είναι εν ενεργεία αξιωματικός ιπτάμενος της Πολεμικής Αεροπορίας και επιτελής της ΑΔΙΣΠΟ. vakistergiou@yahoo.com.

Από τον Μάχαν στον Κόρμπετ: Θεωρίες Ναυτικής Ισχύος και Διαχρονική Εφαρμογή Ναυτικής Στρατηγικής στις Ελληνικές Θάλασσες

του Αντχου Κλεάνθη Κυριακίδη ΠΝ

Ο Αμερικανός ιστορικός και υποναύαρχος Άλφρεντ Θέιερ Μάχαν αποτελεί το μεγαλύτερο θεωρητικό της ναυτικής ισχύος και η σημερινή παντοδυναμία των Η.Π.Α. οφείλεται εν μέρει στην υιοθέτηση και εφαρμογή των απόψεών του. Οι θεωρίες του όμως θα μπορούσαν να ρίξουν άπλετο φως και στη θαλασσοκρατία της Αρχαίας Αθήνας και του Βυζαντίου και να βοηθήσουν στον ορθό προσανατολισμό των γεωστρατηγικών και γεωοικονομικών επιλογών ενός ναυτικού έθνους, όπως η πατρίδα μας.

Ο Μάχαν γεννήθηκε λίγο μετά την ίδρυση του νεοελληνικού κράτους, το 1840, και είχε ελληνιστική παιδεία, αφού ο πατέρας του ήταν καθηγητής ιστορίας και τακτικής στην περίφημη Αμερικανική Στρατιωτική Ακαδημία του Ουέστ Πόιντ. Ο ίδιος ένωσε μια έλξη προς τη θάλασσα και αποφάσισε να γίνει αξιωματικός του ναυτικού. Αποφοίτησε από την - επίσης περίφημη - Ναυτική Ακαδημία της Αννάπολις το 1859, δεύτερος στην τάξη του και όλοι μιλούσαν για ένα αστέρι που γεννιόταν. Παρόλα αυτά, όπως και οι περισσότεροι θεμελιωτές της σύγχρονης στρατηγικής σκέψης, ακολούθησε μια εντελώς αδιάφορη στρατιωτική καριέρα. Ακαδημαϊκά όμως, από το 1886 που ανέλαβε καθήκοντα εκπαιδευτού Ναυτικής Ιστορίας

και Τακτικής στην άρτι ιδρυθείσα Ναυτική Σχολή Πολέμου του Νιούπορτ, μέχρι και τη στιγμή που - διάσημος πλέον - έγινε Διοικητής της, μεγαλούργησε. Το 1890 εξέδωσε το "ευαγγέλιο της ναυτικής ισχύος", το περίφημο σύγγραμμα "Η Επιρροή της Ναυτικής Ισχύος στην Ιστορία 1600-1783" ("The Influence of Sea Power Upon History 1600 - 1783"). Σχεδόν αμέσως έγινε το κλασσικό θεωρητικό βιβλίο για τη ναυτική στρατηγική και συμπληρώθηκε δυο χρόνια αργότερα με το βιβλίο του "Η Επιρροή της Ναυτικής Ισχύος στη Γαλλική Επανάσταση και Αυτοκρατορία" ("The Influence of Sea Power Upon the French Revolution and Empire").

Η θεωρία του Μάχαν είναι απλή και μπορεί να συνοψιστεί στη λέξη "θαλασσοκρατία". Σύμφωνα με τον συγγραφέα καμία χώρα δε μπορεί να θεωρηθεί παγκόσμια δύναμη αν δεν έχει ναυτικό για προβολή ισχύος και παρουσία σε όλο τον κόσμο. Με τη "διπλωματία των κανονιοφόρων" μπορεί να πετύχεις στόχους εξωτερικής πολιτικής και σημαντικές συμφωνίες, μπορείς να πιέσεις "φίλους" και αντιπάλους. Αυτό βέβαια το είχε καταλάβει και μετουσιώσει σε πράξη ο πατέρας της ναυτικής στρατηγικής της Αθήνας και νικητής της αποφασιστικότερης ναυμαχίας της αρχαιότητας στη Σαλαμίνα, ο Θεμιστοκλής.

Το 482 π.Χ. και ενώ ήταν γνωστές οι προετοιμασίες του Πέρση βασιλιά Ξέρξη για εισβολή στην Ελλάδα, ο Θεμιστοκλής έπεισε τους Αθηναίους να υιοθετήσουν ένα πρόγραμμα ναυπηγήσεως 200 τριήρων. Τη στιγμή που οι Πέρσες έμπαιναν στην ερημωμένη Αθήνα, την οποία παρέδωσαν στις φλόγες, ο Ελληνικός στόλος συγκεντρωνόταν στη Σαλαμίνα. Οι 200 Αθηναϊκές τριή-

ρεις του Θεμιστοκλή είχαν τη συνδρομή των 165 τριήρων που μπόρεσαν αθροιστικά να συγκεντρώσουν όλες οι άλλες πόλεις. Υπό το θλιβερό αλλά και φοβερό θέαμα της αθηναϊκής Ακροπόλεως στις φλόγες, οι Πελοποννήσιοι ναύαρχοι ζήτησαν να φύγουν αμέσως και να μεταβούν στις Κεχριές για να δώσουν εκεί ναυμαχία.

Όταν ο Θεμιστοκλής πρότεινε να παρασύρει τον περσικό στόλο στα στενά της Σαλαμίνας και να τα καταστρέψει, ο Κορίνθιος ναύαρχος Αδείμαντος που ήθελε να υποχωρήσει στην πόλη του, του είπε ότι εφόσον η Αθήνα έχει καταληφθεί, ο Αθηναίος ηγέτης δεν είχε δικαίωμα λόγου ως "άπατρις"! Ο Θεμιστοκλής έξαλλος, του απήντησε με απειλητικό τρόπο ότι "μια πόλη που διαθέτει 200 τριήρεις μπορεί να καταλάβει μια άλλη πόλη, πολύ μεγαλύτερη και από την Κόρινθο!" Οι λοιποί Έλληνες ήξεραν ότι χωρίς την Αθήνα δεν είχαν ναυτικό και ότι ο Θεμιστοκλής είχε τη δυνατότητα να πραγματοποιήσει την απειλή του. Περισσότερες από δυο χιλιατίες πριν τη γέννηση του Μάχαν, ο Θεμιστοκλής είχε πειθαναγκάσει τους συμμάχους του και εφαρμόσει "διπλωματία κανονιοφόρων" έναντι της Κορίνθου.

Ο Μάχαν μας μετέφερε την άποψη ότι το ναυτικό δεν πρέπει να αναλώνεται σε άμυνα λιμένων και παράκτιων περιοχών. Στόχος του ναυτικού είναι ο έλεγχος των θαλασσών που επιτυγχάνεται με πολλά, μεγάλα και ισχυρά

πλοία σε όλη την υδρόγειο. Ο έλεγχος της θάλασσας επιβάλλει αποκλεισμούς στους αντιπάλους αλλά και αφήνει το εμπόριο ανενόχλητο για τη χώρα που τον πετυχαίνει. "Είναι ο τρόπος με τον οποίο ένα νησί (Αγγλία) κατόρθωσε να γίνει η μεγαλύτερη αυτοκρατορία του κόσμου... Η βύθιση κάποιων πλοίων ή νηοπομπών δεν καταστρέφει την οικονομία του εχθρικού έθνους. Απαιτείται έλεγχος της θάλασσας σε τέτοιο βαθμό που ο εχθρός να φοβάται να πλεύσει..." Υπάρχει καμιά αμφιβολία ότι αυτή είναι η συνταγή που εξασφάλισε τη βυζαντινή κυριαρχία στη θάλασσα και σε μεγάλο μέρος το βυζαντινό μεγαλείο; Επί μια χιλιετία, οι Βυζαντινοί θαλασσοκρατούσαν σε τέτοιο βαθμό που χρειάστηκε να δώσουν μόλις μια-δυο ναυμαχίες, όπως η Σένα Γκάλικα το 551 κατά των Οστρογόθων. Όμως η εμπορική ανάπτυξη και θαλασσοκρατία των ιταλικών πόλεων, της Πίζας και της Γένοβας αρχικά και της σπουδαίας Βενετίας αργότερα, οδήγησαν στην οικονομική, πολιτική και τέλος στρατιωτική κατάρρευση της πάλαι ποτέ κραταιάς Βυζαντινής αυτοκρατορίας. Η Αθήνα πρώτη, η Ρώμη αργότερα και το Βυζάντιο ως φυσική της συνέχεια, εφάρμοσαν επίσης τις αρχές του Μάχαν ότι "για πλήρη έλεγχο των θαλασσών απαιτείται η δημιουργία ναυτικών βάσεων σε απομακρυσμένα μέρη, σχεδόν σε όλο τον κόσμο", αλλά και ότι το ναυτικό "κατά τις ναυμαχίες δεν πρέπει να μοιράζεται ποτέ σε δυο σημεία"! Οι νικηφόρες ναυμαχίες των Αθηνών, ακόμα και προς το τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου στην Άβηδο, την Κύζικο και τις Αργινούσες επιβεβαιώνουν του λόγου το αληθές.

Με μια θεωρία ναυτικής στρατηγικής πληρέστερη από αυτήν του διάσημου Αμερικάνου Μάχαν, ο Βρετανός Τζούλιαν Στάφορντ Κόρμπετ αδικήθηκε από την ιστορία γιατί συνάντησε την αντιπαλότητα των περισσότερων Βρετανών αξιωματικών του Ναυτικού, οι οποίοι δε δεχόντουσαν ότι ένας "πολίτης" τους "δίδασκε", αλλά και ότι δε συμ-

φωνούσε με την "ηρωική και επιθετική ναυτική παράδοση" του Νέλσωνα.

Ο Κόρμπετ γεννήθηκε στο Ντίτον του Τάμεση, ανήκε στις πλούσιες οικογένειες της βρετανικής αριστοκρατίας και αποφοίτησε από τη Νομική Σχολή του πανεπιστημίου του Κέιμπριτζ. Το 1896 αποδέχθηκε την πρόσκληση του Τζον Νοξ Λώτον να επιμεληθεί μιας ιστορικής έκδοσης αφορώσας στον πόλεμο με την Ισπανία (1585 - 1587). Από εκείνο το σημείο ο Κόρμπετ άρχισε μια λαμπρή καριέρα ιστορικού, με εξειδίκευση στη ναυτική ιστορία. Τέσσερα χρόνια αργότερα ιδρύθηκε η Σχολή Πολέμου Ναυτικού της Αγγλίας, στην οποία ξεκίνησε να διδάσκει το 1902 και συνέχισε αδιάλειπτα για δεκατρία χρόνια. Από το 1901 έως το τέλος της ζωής του συνέγραψε πλήθος έργων σχετικών τόσο με τη ναυτική στρατηγική όσο και με την ιστορία.

Κατά τον Α΄ παγκόσμιο πόλεμο, ο Κόρμπετ συμβούλευε το Ναυαρχείο για τρόπους δράσης και έγραψε το σχέδιο των γενικών οδηγιών προς το ναύαρχο Τζέλικο, Αρχηγό του Στόλου. Η αμυντική στρατηγική της αποφυγής της ναυμαχίας ώστε να "μη χαθεί ο πόλεμος σε ένα απόγευμα" φέρει τη σφραγίδα τη θεωρίας του Κόρμπετ. Κάποια από τα σημαντικότερα ιστορικά του έργα είναι "η Αγγλία στη Μεσόγειο" ("England in the Mediterranean: A study of the rise and influence of British power within the Straits 1603-1713", 1904), "η Αγγλία στον Επταετή πόλεμο" ("England in the Seven Years War: A study in combined strate-

gy", 1907) και το περίφημο "η Εκστρατεία του Τραφάλγκαρ" ("The Campaign of Trafalgar", 1910). Όμως το σπουδαιότερο έργο του, στο οποίο ανέλυε τη θεωρία του για τη ναυτική στρατηγική και το οποίο παραμένει κλασικό είναι το "Κάποιες Αρχές Θαλάσσιας Στρατηγικής" ("Some Principles of Maritime Strategy", 1911).

Ο Κόρμπετ επηρεασμένος από τον Πρώσο θεωρητικό Κλαούζεβιτς, αντιλαμβανόταν τη ναυτική στρατηγική ως απόλυτα εξαρτώμενη από την πολιτική στρατηγική. Σε αυτό συνέπιπταν οι απόψεις του με τον Αμερικανό Μάχαν. Όμως ο Κόρμπετ, που ήταν πολίτης, δεν επικεντρώθηκε στη ναυμαχία, ως το σημαντικό στοιχείο στη ναυτική διάσταση του πολέμου. Εξέτασε τη ναυτική στρατηγική σαν μέρος της θαλάσσιας στρατηγικής που σχετίζεται με την εμπορική ναυτιλία και τον έλεγχο των θαλασσίων οδών. Για αυτό το λόγο και ενώ ο Μάχαν αναζητά την απόλυτη κυριαρχία στη θάλασσα με πολλά και μεγάλα πλοία για να την επιτύχει, ο Κόρμπετ αναζητά σχετική κυριαρχία, με έλεγχο των θαλασσίων οδών, χρησιμοποιώντας μικρά και ευέλικτα πλοία.

Ο Ναύαρχος Κουντουριώτης, πρώτος Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας και δαφνοστεφανομένος νικητής των ναυμαχιών της Έλλης και της Λήμνου, ήξερε καλά, χωρίς να έχει διαβάσει Κόρμπετ, ότι η επικράτηση στο Αιγαίο μπορούσε να επέλθει με τον έλεγχο των Στενών και τον αποκλεισμό του οθωμανικού στόλου στο ναύσταθμο του Ναγαρά.

Αποφάσισε να μην "ελέγξει" το Αιγαίο, να μην αποστείλει μέρος του στόλου για να καταδιώξει το οθωμανικό Καταδρομικό "Χαμιδιέ", που τρομοκρατούσε τα νησιά μας και να παραμείνει συγκεντρωμένος στα Στενά, παρακούοντας και τη διαταγή του Υπουργού Ναυτικών. Ήξερε ότι ο έλεγχος των θαλασσιών οδών είναι πολύ δυσκολότερος από τον έλεγχο των χερσαίων οδών γιατί η θάλασσα δεν καταλαμβάνεται. Ήξερε επίσης ότι δεν μπορούσε να έχει γενικό, μόνιμο, πλήρη και απόλυτο έλεγχο. Προφανώς ο σχετικός, τοπικός και παροδικός έλεγχος ήταν εφικτός με σχετικά εύκολο τρόπο όπως απέδειξε με τις αποφασιστικές σημασίες νίκες του. Η απαγόρευση της χρήσης των θαλασσιών οδών στον εχθρό επιτυγχάνεται ευκολότερα με ναυτικό αποκλεισμό και δυσκολότερα με τη φυσική καταστροφή του αντιπάλου. Η ανάλυση αυτή θα μπορούσε να είναι αυτούσια βγαλμένη από τα κείμενα του Κόρμπιτ.

Κάποιος θα μπορούσε να επιχειρηματολογήσει παρουσιάζοντας τη συγκέντρωση του ελληνικού στόλου έξω από τα Δαρδανέλια ως αντίθετη με το "δόγμα Κόρμπιτ". Πράγματι, ο Βρετανός θεωρητικός, σε αντίθεση με την μέχρι τότε πανθομολογούμενη αρχή της "συγκέντρωσης δυνάμεων", θεωρούσε ότι όσο μεγαλύτερη είναι η συγκέντρωση ενός στόλου, τόσο μένουν κενά στον έλεγχο των θαλασσιών οδών, τα οποία μπορεί να εκμεταλλευτεί ένας υποδεέστερος αντίπαλος. Όμως στη συγκεκριμένη ιστορική περίπτωση, ο Κουντουριώτης γνώριζε ότι χρειαζόταν να ελέγξει μόνο τα συγκεκριμένα Στενά για να έχει έλεγχο των θαλασσιών οδών, έναν έλεγχο που εμπόδιζε τους Οθωμανούς να αποβιβάσουν στρατό στη Μακεδονία και που επέτρεψε στο ελληνικό ναυτικό να απελευθερώσει τα νησιά του Βορείου Αιγαίου.

Ο Κόρμπιτ εισείγαγε στη ναυτική σκέψη τις έννοιες του περιορισμένου πολέμου, που δεν αποζητά τη μεγάλη ναυμαχία για καταβύθιση του εχθρικού

στόλου και τον όρο της στρατηγικής άμυνας. Υπό αυτό το πρίσμα διαφοροποιήθηκε πάρα πολύ τόσο από τον Κλαούζεβιτς όσο και από τον Μάχαν. Η στρατηγική άμυνα δε σημαίνει ότι το έργο του Κόρμπιτ δε διαθέτει επιθετικό πνεύμα. Είναι υπέρμαχος των τοπικών επιθέσεων, των καταδρομών και των ναυτικών αποκλεισμών. Όταν ο αντίπαλος αποδυναμωθεί αρκετά πρέπει να αλλάξει η στρατηγική και να γίνεται επιθετική και μάλιστα σε γρήγορο χρόνο ώστε να μην του δοθεί η ευκαιρία να ανακάμψει. Όταν οι Αθηναίοι συνετρίβησαν στη Σικελική εκστρατεία κατά τη διάρκεια του Πελοποννησιακού πολέμου, οι Λακεδαιμόνιοι δημιούργησαν ναυτικό και πορσπάθησαν να τους κατιώξουν και κατανικήσουν. Οι Αθηναίοι, καλύτεροι ναυτικοί, νίκησαν σε τρεις σημαντικές ναυμαχίες, αλλά η ήττα τους στους Αιγός Ποταμούς έφερε τον εμφύλιο πόλεμο σε επώδυνο πέρας για την πόλη τους. Οι Λακεδαιμόνιοι είχαν εφαρμόσει τις διδαχές του Κόρμπιτ - με τη βοήθεια του Αλκιβιάδη - και είχαν επικρατήσει. Παρενθετικά οφείλουμε να επισημάνουμε ότι στην ιστορία συγκρούσεων ναυτικών και "μη ναυτικών" δυνάμεων, σχεδόν πάντα επικράτησαν οι ναυτικές. Η "χερσαία" Σπάρτη στον Πελοποννησιακό πόλεμο και η "χερσαία" Ρώμη στους Καρχηδονιακούς πολέμους επικράτησαν όταν έφτιαξαν ισχυρό ναυτικό!

Ένα άλλο λαμπρό παράδειγμα ελέγχου των θαλασσιών οδών αποτελεί η δράση του ναυτικού μας κατά τη διάρκεια της Εθνεγερσίας. Στα ιδιαίτερα δύσκολα έτη του 1824 και 1825, δια του ελέγχου των θαλασσιών οδών και με τις νικηφόρες ναυμαχίες του Γέροντα (Αύγουστος 1824), Καφηρέα (Μάιος 1825) και την εκδίωξη του τουρκοαιγυπτιακού στόλου από το Μεσολόγγι (Ιούλιος 1825) δόθηκε πνοή στην επανάσταση. Όταν ο έλεγχος των θαλασσιών οδών ήταν πλέον αδύνατος, η επανάσταση έφθασε κοντά στην τελευταία της πνοή για να αναζωογονηθεί με την κατα-

στροφή του τουρκοαιγυπτιακού στόλου στο Ναβαρίνο (Οκτώβριος 1827) και τον de facto εκ νέου έλεγχο των θαλασσιών οδών από τους Έλληνες ναυμάχους.

Επανερχόμενοι στο Βρετανό ιστορικό και θεωρητικό της ναυτικής ισχύος, θα πρέπει να επισημάνουμε κάτι που είναι σημαντικό για τη χώρα μας. Σύμφωνα με τα ακριβή λόγια του, "ο περιορισμένος πόλεμος είναι πάντα δυνατός μόνο μεταξύ νήσων ή δυνάμεων που τις χωρίζουν θαλάσσια σύνορα και μόνο όταν η χώρα που τον επιθυμεί είναι σε θέση και να τον επιβάλλει, επειδή είναι ισχυρότερη και έχει σχετική ναυτική κυριαρχία. Ο λόγος είναι ότι με αυτόν τον τρόπο η υπερέχουσα δύναμη θα μπορέσει να απομονώσει το σημείο που θα έχει επιλέξει και ο αντίπαλός της δε θα μπορεί να μεταφέρει τον πόλεμο στο έδαφός της". Σε αυτά τα λόγια φαίνεται ακριβώς η αξία του ναυτικού σε ένα θέατρο επιχειρήσεων όπως αυτό της χώρας μας. Ας μη λησμονούμε ότι το ναυτικό έπαιξε ελάχιστο -αν όχι μηδενικό- ρόλο μόνο σε δυο ελληνοτουρκικές συρράξεις: Το 1897 και το 1919-1922. Τα συμπεράσματα είναι αυτονόητα.

Οι επικριτές του Κόρμπετ, τον έχουν κατηγορήσει για δυο λόγους: Πρώτον ότι δεν είχε την εμπειρία του

αξιωματικού του ναυτικού. Όπως το έθεσε ο Φρεντ Τζαϊν κατακρίνοντας τον, "δε μπορεί να ξέρεις αν το αυγό είναι καλό ή κακό, αν δεν είσαι κότα". Δεύτερον, με δεδομένο ότι ο Νέλσον ήταν θιασώτης της επιθετικής στρατηγικής, τον κατηγορήσαν για ηττοπάθεια και καταστροφή της παράδοσης. Πιθανόν να θεωρούσαν -και μερικώς να είχαν δίκαιο- ότι μια "θαλασσοκράτειρα" υπερδύναμη, μια Αυτοκρατορία του βεληνεκούς της Μεγάλης Βρετανίας έπρεπε να ασπάζεται μια πιο ολιστική και επιθετική ναυτική στρατηγική, μια στρατηγική "τύπου Μάχαν". Εμείς θα μπορούσαμε να καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι η θεωρία του Κόρμπετ αποτελεί την εξαιρετικότερη επιλογή για ναυτικά έθνη, που δε διαθέτουν πόρους και μέσα που να διεκδικούν κυριαρχία περιφερειακού ή παγκόσμιου χαρακτήρα, μια θεωρία κομμένη και ραμμένη στα μέτρα της χώρας μας.

Κλείνοντας, αξίζει να σημειώσουμε τις βασικές αρχές της ναυτικής στρατηγικής κατά τον Κόρμπετ, που θα μπορούσαν αυτούσιες να χρησιμοποιηθούν στη χάραξη της εθνικής ναυτικής - και γιατί όχι ευρύτερα θαλάσσιας - στρατηγικής:

1. Έλεγχος των θαλασσιών οδών.
2. Επικέντρωση στον αντίπαλο.
3. Ελιγμός για απόκτηση τακτικού πλεονεκτήματος.
4. Χάραξη στρατηγικής βάση των πολιτικο-οικονομικών και τεχνολογικών συνιστωσών του πολέμου.
5. Προστασία των ναυτικών συμφερόντων του έθνους με αποτελεσματικότητα στη μάχη αλλά και αποφυγή εμπλοκής ακριβών μέσων άνευ σημαντικού λόγου (στρατηγική άμυνας και περιορισμένου πολέμου).
6. Διακλαδική σχεδίαση!

Η Ελλάδα συμπερασματικά δεν χρειάζεται να ανακαλύψει τον τροχό: το ένδοξο παρελθόν του Πολεμικού Ναυτικού και οι υπάρχουσες θεωρίες ναυτικής ισχύος μας δείχνουν το δρόμο για το μέλλον. Η δεξιοτεχνία και το θάρρος

του "Αρκαδίου" και της "Ενώσεως" κατά την Κρητική Επανάσταση, ο ηρωισμός και ο αιφνιδιασμός των τορπιλλοβόλων "11" και "14" του Βότση και του Αργυρόπουλου αντίστοιχα, στους Βαλκανικούς πολέμους, η στρατηγική του Θεμιστοκλή, του Μιαούλη και του Κουντουριώτη μας αρκούν.

Όμως είναι καλό να αναρωτιόμαστε -και οι ευθύνες δεν είναι μόνο οικονομικές- γιατί δεν οδηγούμε πια τις εξελίξεις. Δεν μπορεί να παραμένουμε αδρανείς όταν για παράδειγμα ο ναρκοπόλεμος και η αεροναυτική συνεργασία, τομείς στους οποίους είμασταν πρωτοπόροι σε παγκόσμιο επίπεδο από εποχής Βαλκα-

νικών πολέμων, φαίνεται να υστερεί έναντι των δυνητικών μας αντιπάλων.

Το Αιγαίο μπορεί να ελεγχθεί και πρέπει αν ελεγχθεί δια συστημάτων επιτηρήσεως, συγκεκριμένης και περιορισμένης φυσικής παρουσίας και επιδείξεως Σημαίας. Χωρίς οικονομικές δυνατότητες, το ναυτικό με λελογισμένη χρήση των πόρων του έχει καταφέρει σε μεγάλο βαθμό ένα θαύμα. Ένα θαύμα, που οφείλεται κατά βάση στον ανθρωπινό παράγοντα, στην εκπαίδευση και στο ηθικό των στελεχών του, αλλά και στην αγαστή συνεργασία με τους άλλους Κλάδους. Η δυνατότητα προβολής ισχύος και η αποφασιστικότητα μας πρέπει να θεωρούνται αυτονόητα. Η ναυτική μας ισχύς δεν πρέπει να αμφισβητείται και η υπεραξία που δημιουργεί ο τεράστιος εμπορικός μας στόλος δεν πρέπει να περάσει ανεκμετάλλευτη. Αντίθετα, θα πρέπει να δημιουργεί μια θαλάσσια στρατηγική, που θα ισοδυναμεί με μια απόλυτη εθνική στρατηγική, αφού οι πλουτοπαραγωγικές πηγές των ελληνικών θαλασσών και το διαθαλάσσιο εμπόριο είναι αληθινό οξυγόνο για την πατρίδα μας. Η παρούσα προσέγγιση δεν είναι απλό ευχολόγιο. Αποτελεί μονόδρομο για την πρόοδο, την ανάπτυξη, την άμυνα, την ασφάλεια και την ευημερία της χώρας μας.

Βιογραφικό Σημείωμα

Ο Μάχιμος Αντιπλοίαρχος Κλεάνθης Κυριακίδης αποφοίτησε από τη ΣΝΔ το 1991. Υπηρέτησε σε Α/Τ, ΤΠΚ και Φ/Γ και κυβέρνησε την Κ/Φ ΚΑΣΟΣ. Διατέλεσε επιτελής SNMG2 (Επικοινωνίες - Η/Ν Πόλεμος), ΓΕΕΘΑ/Δ3 (Πολυεθνικές Επιχειρήσεις), τμηματάρχης σε τμήματα του ΓΕΝ/Α1 (Στρατηγική - Πολιτική) και Διευθυντής Γραφείου Υπαρχηγού Στρατηγείου ΓΕΕΘΑ. Κατέχει Masters in Public Administration/ Lucius Littauer Award από το Harvard Kennedy School of Government, MS in Physical Oceanography και MA in National Security Affairs/ Distinction από το Naval Postgraduate School. Είναι συγγραφέας 2 βιβλίων, 5 μονογραφιών και περισσότερων των 60 άρθρων σε ελληνικά και ξένα περιοδικά. Έχει 4 παρουσιάσεις σε διεθνή συνέδρια και έχει διατελέσει Senior Editor στο Harvard Kennedy School Review.

Παράδοση-Παραλαβή Διοικήσεως ΑΔΙΣΠΟ

14 Νοεμβρίου 2011

Επίδοση αναμνηστικής πλακέτας της Σχολής και δώρων, από τον παραλαμβάνοντα Διοικητή Ταξο Δημήτριο Κουτρουμάνη και τον Διευθυντή Σπουδών Ταξο (Ι) Αθανάσιο Μακαντάση στον αποχωρίσαντα Διοικητή Υπνχο Π. Λίτσα ΠΝ, παρουσία του Υπαρχηγού ΓΕΕΘΑ Αντιπτεράρχου (Ι) Ευάγγελου Τουρνά.

Ημερίδα ΑΔΙΣΠΟ

Θέμα Ημερίδας: ΑΟΖ και Υποθαλάσσιοι Πόροι στην Ανατολική Μεσόγειο. Συμφέροντα, προοπτικές και εξελίξεις στην διαμόρφωση νέων συμμαχιών.

Η ημερίδα πραγματοποιήθηκε σε τρεις ενότητες. Η 1η είχε θέμα το Διεθνές Δίκαιο της θάλασσας-Νομολογία, η 2η τους Υποθαλάσσιους Πόρους και η 3η τα Συμφέροντα, Προοπτικές και εξελίξεις στη διαμόρφωση νέων συμμαχιών στην Ανατολική Μεσόγειο.

Διημερίδα ΑΔΙΣΠΟ

Θέμα Διημερίδας: Βαλκάνια: Ιστορική Προσέγγιση - Διαμορφωθείσα Κατάσταση - Εξελίξεις.

30 Νοεμβρίου 2011

Ο Παναγιώτατος κ.κ. Άνθιμος, με τον Διευθυντή Έδρας Επιχειρησιακής Σχεδίασης, Σχη (ΠΒ) Κωνσταντίνο Βάρνη, στους χώρους της ΛΑΦΘ, όπου και διεξήχθει η Διημερίδα.

Στα πάνελ της Διημερίδας: ο Δημοσιογράφος κ. Παντελής Σαββίδης Συντονιστής της Διημερίδας, ο Δημοσιογράφος κ. Σταύρος Τζίμας Δντης του ΑΠΕ Μακεδονία, ο κ. Ευθυμιάδης Νικόλαος Πρόεδρος REDESTOS Efthymiadis Agrotechnology Group, ο Σχης Γεώργιος Χατζηθεοφάνους Δντης Έδρας Διακλαδικών Επιχειρήσεων - Ασκήσεων, ο Πρέσβης στα Τίρανα Νικόλαος Πάζιος, ο Επικεφαλής του Ελληνικού Γραφείου στην Πρίστινα Πρέσβης Δημήτρης Μοσχόπουλος και η Επικεφαλής του Ελληνικού Γραφείου Συνδέσμου στα Σκόπια Πρέσβης Αλεξάνδρα Παπαδοπούλου.

Σπουδαστές της 9ης ΕΣ της ΑΔΙΣΠΟ στη Διημερίδα.

Φοιτητές του ΑΠΘ στο χώρο της Διημερίδας (ΛΑΦΘ).

Ομιλητές που συμμετείχαν στη Διημερίδα με Επιτελείς της ΑΔΙΣΠΟ.

Ο Δκτης της ΑΔΙΣΠΟ και ο Δντης Σπουδών, με την κ. Φωτεινή Μπέλλου Επίκουρη Καθηγήτρια του Παν/μίου ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ.

Η Διοίκηση της ΑΔΙΣΠΟ μαζί με τα στελέχη της Σχολής στο χώρο της Διημερίδας.

Άσκηση: ΤΑΣ “Χειρισμός Κρίσεων” <<Τ-101>>

Οι σπουδαστές εξασκήθηκαν στις διαδικασίες, που λαμβάνουν χώρα για την αντιμετώπιση μιας κατάστασης έντασης - κρίσης, σε επίπεδο ΓΕΕΘΑ, με βάση τα προβλεπόμενα από το Σύστημα Χειρισμού Κρίσεων.

Οι σπουδαστές της ΑΔΙΣΠΟ, στις αίθουσες της Σχολής, όπου και διεξήχθει η Άσκηση.

Επισκέψεις-Διαλέξεις

Επίσκεψη στην ΑΔΙΣΠΟ, από τον Υδκτὴ Δ΄ΣΣ Υππγο Γεώργιο Σπυρόπουλο και διάλεξή του με θέμα: Αποστολή - Οργάνωση - Προοπτικές Δ΄ΣΣ, στις 31 Οκτωβρίου 2011.

Επίσκεψη στην ΑΔΙΣΠΟ, από τον Πχο Λ. Λιβεριού ΠΝ ΓΕΕΘΑ/Δ1 και διάλεξή του με θέμα: Οργάνωση Επιτελείου ΓΕΕΘΑ- Νέα Δομή Διοικήσεως, στις 3 Νοεμβρίου 2011.

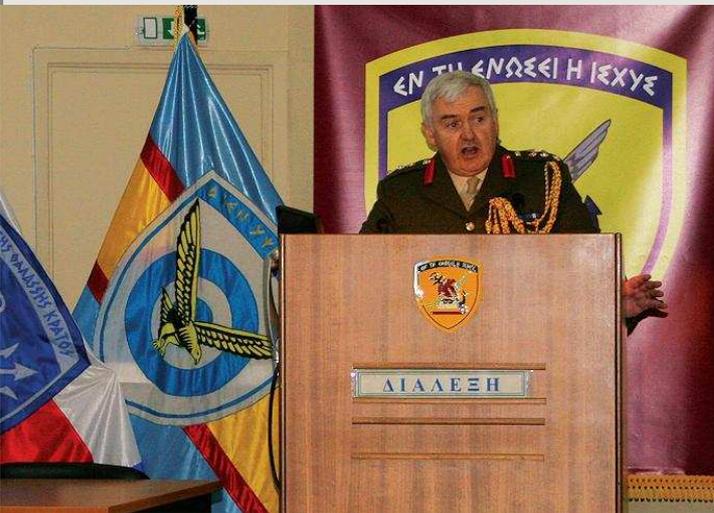
Επίσκεψη στην ΑΔΙΣΠΟ, από τον General (Ret' d) Budde Hans Otto και διάλεξή του με θέμα: Διοίκηση Ηγεσία και ΝΑΤΟ, στις 9 Νοεμβρίου 2011.

Επίσκεψη στην ΑΔΙΣΠΟ, από την Γενική Πρόξενο των ΗΠΑ κ. Catherine Kay και από τον Captain Braunschweig USA Defense Attache to Greece και διάλεξή του με θέμα: Οργάνωση - Αποστολή ΕΔ ΗΠΑ, στις 14 Νοεμβρίου 2011.

Επίσκεψη στην ΑΔΙΣΠΟ, από τον Ασμοχο (Ε) Ισίδωρο Κομποθέκλα ΓΕΕΘΑ/Γ1(ΔΥΔΜ) και διάλεξή του με θέμα: Διοικητική Μέριμνα στις Επιχειρήσεις, στις 15 Νοεμβρίου 2011.

Επίσκεψη στην ΑΔΙΣΠΟ, από τον Colonel Tony Morphet British Degense Attache to Greece και διάλεξή του με θέμα: Οργάνωση - Αποστολή ΕΔ Μ. Βρετανίας, στις 17 Νοεμβρίου 2011.

Επίσκεψη στην ΑΔΙΣΠΟ, από τον Colonel Gerard Gailhouste French Degense Attache to Greece και διάλεξή του με θέμα: Οργάνωση - Αποστολή ΕΔ Γαλλίας, στις 18 Νοεμβρίου 2011.

Επίσκεψη στην ΑΔΙΣΠΟ, από τον Ταξχο (Ι) Β. Βρεττό ΓΕΕΘΑ/Α4 (ΔΑΕΡ)/Δντη και διάλεξή του με θέμα: Ενοποιημένη Αεράμυνα, στις 22 Νοεμβρίου 2011.

Επίσκεψη στην ΑΔΙΣΠΟ, από την Ανχη (ΣΔΓ) Ευαγγελία Σιοτρόπου ΓΕΝ/Τμ Διεθνές Δικαίου και διάλεξή της με θέμα: Διεθνές Δίκαιο της Θάλασσας - ΑΟΖ, στις 28 Νοεμβρίου 2011.

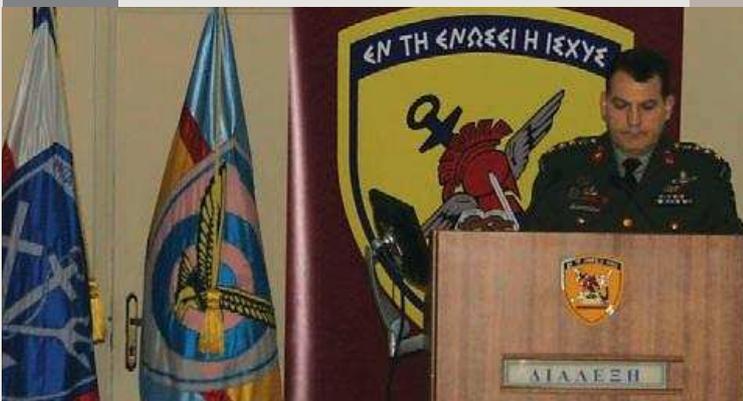
Επίσκεψη στην ΑΔΙΣΠΟ, από τον Υπνχο Κωνσταντίνο Μαζαράκη - Αινιάν ΠΝ Αρχηγό Στόλου και διάλεξή του με θέμα: Αποστολή - Οργάνωση - Προοπτικές ΑΣ, στις 29 Νοεμβρίου 2011.

Επίσκεψη στην ΑΔΙΣΠΟ, από τον Σμχο (Ι) Γεώργιο Μπλιούμη Δντή ΑΤΑ/Α1 και διάλεξή του με θέμα: Συμβολή ΠΑ στην υποστήριξη χερσαίων, ναυτικών επιχειρήσεων άμυνας νήσων, αμφιβίων επιχειρήσεων (ΑΤΑ/Α1), στις 7 Δεκεμβρίου 2011.

Επίσκεψη στην ΑΔΙΣΠΟ, από τον Αντχο Β. Παπαλάμπρου ΠΝ ΓΕΝ/Α2 και διάλεξή του με θέμα: Διεξαγωγή Αμφιβίων Επιχειρήσεων από το Τουρκικό ΠΝ, στις 12 Δεκεμβρίου 2011.

Επίσκεψη στην ΑΔΙΣΠΟ, από τον Σχη (ΠΖ) Ξενοφών Σόλωνα ΓΕΕΘΑ/Α5 (ΔΕΕ) και διάλεξή του με θέμα: Οργάνωση, Σχεδίαση, Διεξαγωγή Ειδικών Επιχειρήσεων, στις 12 Δεκεμβρίου 2011.

Επίσκεψη στην ΑΔΙΣΠΟ, από τον Ασμχο (Ι) Αντώνιο Μπουλιόπουλο 113 ΠΜ και διάλεξή του με θέμα: Διαχείριση Κινδύνου (Risk Management), στις 14 Δεκεμβρίου 2011.

Επισκοπήσεις ΑΔΙΣΠΟ

Επισκόπηση μηνός Οκτωβρίου

Η Επισκόπηση μηνός Νοεμβρίου, διεξήχθη στο αμφιθέατρο της Σχολής από σπουδαστές της ΑΔΙΣΠΟ και με τη συμμετοχή του δημοσιογράφου Δημήτριου Καψάλα, του Αναπληρωτή Καθηγητή ΑΠΘ Νικόλαου Βαρσακέλη και του Λέκτορα Δημοκρίτειου Παν/μίου Θράκης Θεοφάνη Μαλκίδη, στις 2 Δεκεμβρίου 2011.

Επισκόπηση μηνός Νοεμβρίου

Η Επισκόπηση μηνός Δεκεμβρίου, διεξήχθη στο αμφιθέατρο της Σχολής από σπουδαστές της ΑΔΙΣΠΟ και με τη συμμετοχή του δημοσιογράφου Παντελή Σαββίδη, του Αναπληρωτή Καθηγητή ΠΑΜΑΚ Δημήτριου Καιρίδη και του Αναπληρωτή Καθηγητή ΑΠΘ Δημήτριου Μάδρα, στις 22 Δεκεμβρίου 2011.

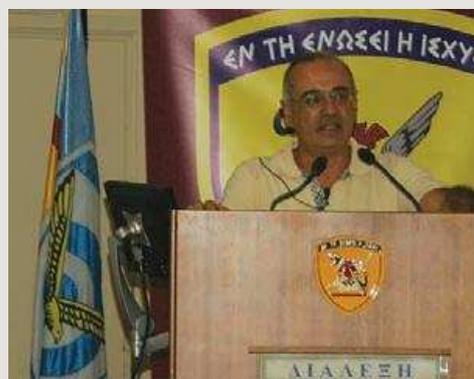

Διαλέξεις Καθηγητών

Διαλέξεις κ. Χάρρου Παπαπανάγου
Καθηγητή Παν/μίου ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ,
με θέμα: α) Οι Οικονομίες των
Βαλκανίων και η Γεωπολιτική θέση
της Ελλάδας στην περιοχή και β)
Τεχνικές Οικονομικού Αποκλεισμού,
στις 3 Οκτωβρίου 2011.

Διάλεξη κ. Δημήτριου Μάρδα
Αναπληρωτή Καθηγητή ΑΠΘ, με
θέμα: Οικονομικός και Αμυντικός
Προϋπολογισμός,
στις 3 Οκτωβρίου 2011.

Διάλεξη κ. Δημήτριου Σκιαδά
Επίκουρου Καθηγητή Παν/μίου
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ, με θέμα: Αμυντικές
Δαπάνες και Δημοσιονομική
Πειθαρχία, στις 4 Οκτωβρίου 2011.

Διαλέξεις κ. Σπύρου Λίτσα
Επίκουρου Καθηγητή
Παν/μίου ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ, με
θέμα: α) το Έθνος Κράτος
στο Διεθνές Σύστημα και β) ο
πόλεμος και η αιτία του, στις
24 Οκτωβρίου 2011.

Διάλεξη κ. Φωτεινής Μπέλλου
Επίκουρης Καθηγήτριας Παν/μίου
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ, με θέμα:
Εναλλακτικές Προσεγγίσεις στο
Διεθνές Φαινόμενο, στις 24
Οκτωβρίου 2011.

Διάλεξη κ. Θεοφάνη Μαλκίδη
Λέκτορα Δημοκριτείου Παν/μίου
Θράκης, με θέμα: Το Έγκλημα της
Γενοκτονίας σύμφωνα με τη
Σύμβαση και την Καταστολή του
Εγκλήματος της Γενοκτονίας του
ΟΗΕ (1948) και η Πολιτική των
Κρατών, την 1 Νοεμβρίου 2011.

Διαλέξεις κ. Κυριάκου Πατραγά Δρ.
Νομικής Παντείου Παν/μίου, με
θέμα: α) Ιστορία και Διαιρέσεις του
Ισλάμ και β) Το Κοράνιο, η Σόνα και
τα Χαντίθ ως πηγές του Ισλαμικού
Δικαίου, στις 9 Νοεμβρίου 2011.

Διάλεξη κ. Παρασκευής Νάσκου-
Περράκη Καθηγήτριας Παν/μίου
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ, με θέμα: Εισαγωγή
στο Σύγχρονο Διεθνές Δίκαιο, στις
10 Νοεμβρίου 2011.

Διάλεξη κ. Κων/νου Χατζηκωνστα-
ντίνου Καθηγητή ΑΠΘ, με θέμα:
Ανθρωπιστικό Δίκαιο (Ειρηνική
Επίλυση των Διαφορών, Προσφυγή
στην Ένοπλη Βία, Διεθνής Ευθύνη
κλπ) Εφαρμογές του Ανθρωπιστικού
Δικαίου στις Σύγχρονες Συγκρού-
σεις, στις 10 Νοεμβρίου 2011.

Διάλεξη κ. Εμμανουήλ Καραγιάννη
Λέκτορα Παν/μίου ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ,
με θέμα: Εξέλιξη της Επιστήμης
των Διεθνών Σχέσεων,
στις 17 Νοεμβρίου 2011.

Διάλεξη κ. Δημήτριου Καιρίδη
Αναπληρωτή Καθηγητή ΠΑΜΑΚ,
με θέμα: Πόλοι Ισχύος
και Αμερικανική Στρατηγική,
στις 22 Νοεμβρίου 2011.

Διάλεξη κ. Ανδρέα
Ανδριανόπουλου Καθηγητή
Αμερικάνικου Κολλεγίου Αθηνών,
με θέμα: Ο Ρόλος της Κεντρικής
Ασίας - Κίνας- Ινδίας στις Διεθνείς
Σχέσεις στον 21ο Αιώνα, στις 24
Νοεμβρίου 2011.

Διάλεξη κ. Γεώργιου Σπυρόπουλου Αναπληρωτή Καθηγητή ΠΑΜΑΚ, με θέμα: η Ελλάδα του Σήμερα υπό την Οπτική Γωνία των Διεθνών Σχέσεων, στις 25 Νοεμβρίου 2011.

Διάλεξη κ. Άγγελου Γιόκαρη Καθηγητή Καποδιστριακού Παν/μίου Αθηνών, με θέμα: Αεροπορικό Δίκαιο - ICAO - FIR, στις 25 Νοεμβρίου 2011.

Διαλέξεις κ. Ιωάννη Μάζη Καθηγητή Παν/μίου Αθηνών, με θέμα: α) Εισαγωγή στη Γεωπολιτική (Έννοιες, Σημασίες, Σχολές σκέψης, Εφαρμογές και Επιστημονική Παρουσίαση και Κριτική της Θεωρίας, β) Μεθοδολογία Συστημικής Γεωπολιτικής Ανάλυσης, γ) Γεωπολιτική των Υδάτων, στις 15 Δεκεμβρίου 2011 και δ) Γεωπολιτική της Ενέργειας και Γεωπολιτικές Ανακατατάξεις στην Ευρύτερη Μ. Ανατολή, ε) Γεωπολιτικό Περιβάλλον της Ελλάδας στην ΝΑ Μεσόγειο (Τουρκία - Αραβομουσουλμανικός Κόσμος - Ισραήλ), στις 16 Δεκεμβρίου 2011.

Ομιλία της κ. Σοφίας Χαλκίδου Ψυχολόγου ΚΕΕΛΠΝΟ, με θέμα: το AIDS, στις 22 Δεκεμβρίου 2011.

Επισκέψεις - Ξεναγήσεις

Το Βυζαντινό Μουσείο Θεσσαλονίκης επισκέφθηκε η ΑΔΙΣΠΟ, στα πλαίσια του εκπαιδευτικού της προγράμματος, όπου και ξεναγήθηκε από την ξεναγό κ. Ευγενία Κούκουρα, στις 19 Οκτωβρίου 2011.

Επίσκεψη στο Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα και ξενάγηση, στην έκθεση φωτογραφίας για τα 100 χρόνια του Αβέρωφ.

Το Δ'ΣΣ, το 1ο ΚΕΠ και την 350 ΠΚΒ επισκεύθηκε η ΑΔΙΣΠΟ, στα πλαίσια του εκπαιδευτικού της προγράμματος, στις 2 Νοεμβρίου 2011.

Το Αρχαιολογικό Μουσείο και το Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα Θεσσαλονίκης, επισκεύθηκε η ΑΔΙΣΠΟ, στα πλαίσια του εκπαιδευτικού της προγράμματος, όπου και ξεναγήθηκε από την κ. Ευγενία Κούκουρα, καθώς επίσης επισκεύθηκε και τη ΛΑΦΘ, στις 11 Νοεμβρίου 2011.

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΑΙΔΙΚΟ ΧΩΡΙΟ

Επίσκεψη αντιπροσωπείας Σπουδαστών της Σχολής, στο Ελληνικό Παιδικό Χωριό, με σκοπό την προσφορά δώρων προς τα παιδιά του Χωριού. Ακολούθησε ενημέρωσή τους για τον τρόπο λειτουργίας του Χωριού.

Κάλαντα Χριστουγέννων, από την 71 ΑΜ-ΤΑΞ στην ΑΔΙΣΠΟ, στις 22 Δεκεμβρίου 2011.

Κάλαντα Χριστουγέννων, από την ΣΥΔ στην ΑΔΙΣΠΟ, στις 22 Δεκεμβρίου 2011.

Αγιασμός από τον Ιερέα Γ΄ΣΣ, Πατέρα Μαρίνο Πατεράκη Τχη (ΘΡ) Δντη, Εκπρόσωπο Ιερά Μητρόπολης Θεσσαλονίκης και κοπή Βασιλόπιτας του 2012, από τον Διοικητή της Σχολής, στις 9 Ιανουαρίου 2012.

ΑΔΙΣΠΟ

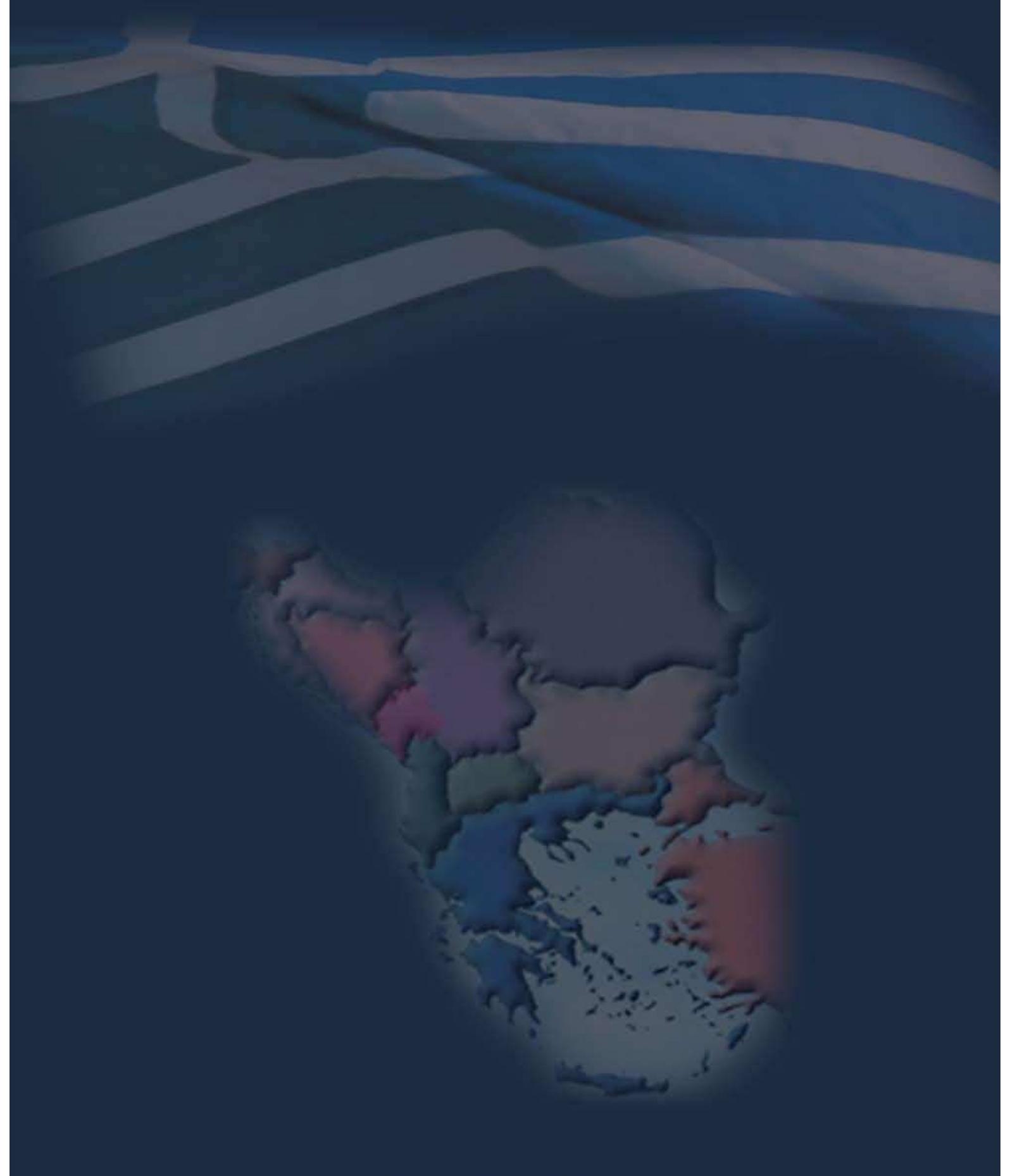

Αποστολή ΑΔΙΣΠΟ

Αποστολή της Σχολής είναι να παρέχει διακλαδική εκπαίδευση επιχειρησιακού και στρατηγικού επιπέδου, καθώς και επιμόρφωση σε βασικά θέματα γεωπολιτικής σε ανώτερους αξιωματικούς των τριών Κλάδων των Ενόπλων Δυνάμεων (ΕΔ) με σκοπό την προαγωγή της ικανότητάς τους στη σχεδίαση, διεύθυνση, διεξαγωγή διακλαδικών επιχειρήσεων, την κατάρτισή τους για τη στελέχωση εθνικών και συμμαχικών διακλαδικών στρατηγείων, στο εσωτερικό ή εξωτερικό και λοιπών εθνικών - συμμαχικών διεθνών θέσεων και για να τους καταστήσει ικανούς διοικητές και επιτελείς διακλαδικών στρατηγείων.

Η Σχολή λειτουργεί και ως επιστημονικός και επιτελικός φορέας στο χώρο των Ενόπλων Δυνάμεων για θέματα διακλαδικότητας, άμυνας, ασφάλειας και γεωπολιτικής - στρατηγικής εθνικού - συμμαχικού και διεθνούς ενδιαφέροντος.

ΔΙΑΚΛΑΔΙΚΗ
Επιθεώρηση

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΔΙΑΚΛΑΔΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΠΟΛΕΜΟΥ